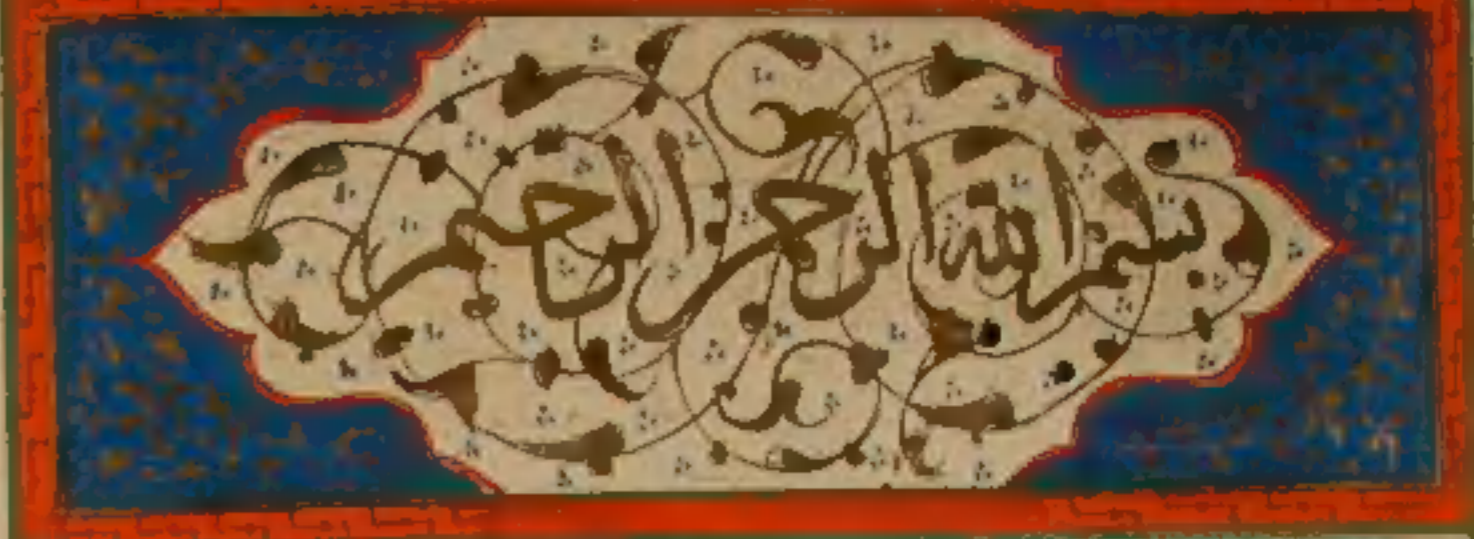

٤٩٤١

مدون في هذه السجدة السجدة
مالك النور والحرمان السجدة
السجدة الفارسي محمود
المصنفات الفارسي
عمرها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي انت اعزته للجنان وتضعفت دون عظمتة
الكاينة واتضعت لاعلامه على تفرد بالهيبة وتخيرت لاولها
في كنه هويته انطق العقول المنطقة عن عقول الفضول
فهو تعرب بواضح البيان عن صلاته وانكم السمتها عن ان
بما يكتف غلب ما هيته وهو الظاهر لها بديع صنعته
الباين من ان يحاط علما بحقيقته سبحانه من الله ما اعظم شأنه
واوضح برهانه ثم افضل الصلوات والى السلام على نبيه المصطفى

محمد سيد الانام وعلى عزته الكرام وائمة الاسلام وبعثه
فقد تحقق ان العلم انفس ما يتنافس فيه انفس العاقلين واشرف
ما يرغب فيه قلوب الراغبين اذ به فوام الدنيا والدين ونظام
العالمين وله ممالك لا بد لها ليه ان يسلك كما في يحصل
امانيه ويذكرها ومن اجمع طرفه سوكا الوقوف على حقايق
كلام العرب والعنور على دقايق ما يرغزون في محاوراتهم من
النكت والتعب اذ به يطالع على بدايع معاني كتاب الله العزيز
ودوايع مبانيه الشهود لها بالتيسر وهذا على اشرار كلام
سيد المرسلين ولائمة الطاهرين والقياداة التابعين وقد جرت
العادة بان يونس طبع المنشوق الى ما هنالك ويخرج ذهن
المبتدي لطلب ذلك بغرر من الشعر الذي اري على الشعر اذ هو من

وَالْعَجْمُ وَمَفَا جَرِ عِيُونِ الْأَدَابِ وَالْحِكْمُ وَكُلُّ مَنْ أَقَامَ لَهُ رَابِعَةٌ وَأَخْطَرُ فِيهِ
أَيُّهُ قَدْ عَنَى بِإِزْتِهَادِ شَوَارِدِ الْكَلَمِ وَأَصْطَبَادِ قَوَائِدِ الْحِكْمِ وَكَانَتْ
الْمُتَرْفِعَةُ وَالْمُعِينُ فِي الْفَحْصِ عَنْ أَسْرَارِ وَمَبَانِيهِ مَعْظَمَاتِ فِي سَائِرِ
الْأَمْرِ وَلِذَلِكَ مَا رَخِصَ الْمُنَادِيُ التَّبَصُّرُ فِي الْأَخْرَافِ عَنْهُ وَتَرَكَ
الْمَلَامَ بِطَرَفٍ مِنْهُ بَلِ الْعُلَمَاءُ بِأَجْمَعِهِمْ وَزُفَرٌ لَهُمْ كَلَفُوا بِجَمْعِهِ
وَضَبَطُهُ وَالْخَرِصُ عَلَى حِفْظِهِ وَدَرَسُهُ وَنَقَشُهُ فِي الْقُلُوبِ
وَعَرَسُهُ ثُمَّ وَجَدْنَا هُمْ قِدَاعِيَةً فِي اخْتِيَارِ الْأَشْعَارِ خِلَالَ الشُّعْرَاءِ
فِي الْحَبِّ وَالْكُتُبِ وَالسُّودِ وَالنَّصَبِ حَتَّى قِيلَ وَخَيْرُ الشُّعْرِ كَرَمُهُ رَجُلًا
وَشَرُّ الشُّعْرِ مَا قَالَ الْعَبِيدُ وَخَيْرُ نَزَمِي أَرْبَابُ الشُّعْرِ الْمُورِدِينَ
إِيَّاهُ أَدَقُّ مِنَ الشُّعْرِ وَالْجَفِّ مِنَ الشُّعْرِ وَإِنْ كَانَ وَاقِدًا تَغْلَفُوا فِي شُعَائِهِ
وَوَقَفُوا عَلَى دَقَائِقِهِ مِنْ جَمِيعِ أَبْوَابِهِ فَقَدْ أَدْبَحَ أَكْثَرُهُمْ الْحَقَّ

بِالْبَاطِلِ وَمِنْحَ الْمَطُوقِ بِالْعَاطِلِ وَقَسَمَ مِنْ أَبَاهِ لِيْلَ اللَّهُ وَأَضَالِيْلَ
الْغُفُومِ مَا يَنْخُطُّ الرِّحْمُ وَيَرْضَى الشَّيْطَانُ فَكَذَلِكَ يَنْبُو عَنْهُ طَبْعُ مَنْ
غَلَبَتْ فِيهِ نَزْلُهُ وَطَوَاعُ نَفْسِهِ عَقْلُهُ وَطَبْعُ عِلَى الْفِطْرِ السَّلِيمَةِ
وَنَشَأَتْ فِي الصَّبْغَةِ الْمُسْتَقِيمَةِ فَتَأَمَّلْتَ فَلَمْ أَجِدْ شُعْرًا أَشْرَفَ
نَبَأًا وَمُحَمَّدًا وَأَكْرَمَ مَنْشَأً وَمَوْلِدًا وَأَجْمَعَ لِقَوَائِدِ الدَّائِرَةِ
وَأَجَلُ شَيْءٍ مِنَ الْأَنْوَارِ مِنَ الْأَشْعَارِ الْمُنَشُوبَةِ إِلَى سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ
وَوَيْحِي سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ إِمَامِ الْأَمَّةِ وَأَفْضَلِ الْأَيِّمَةِ رَأْسِ الْعِثَرَةِ
وَيَحْيَى الدِّينَ وَالْمِلَّةَ الْمَنْصُوصِ عَلَيْهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْمَلَقَ
مِنْ لَدُنْهِ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ لَيْثِ بْنِ عَلِيٍّ ابْنِ الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فَقَدْ وَابَّ اللَّهُ تَحْقُوقًا أَنَّهُ مَا عَرَفَ مِنْقَبَهُ
مِنَ الْمَنَاقِبِ يُعْبَأُ فِيهَا مِنَ الْمَنَاقِبِ يُرْغَبُ فِيهَا إِلَّا وَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

اصْلُهَا وَنِظَامُهَا وَلَهُ ذُرُوفُهَا وَسَامُهَا فَلْيُعْرَمِ اعْلَى الْمَرَاتِبِ كَمَا أَنَّ
اَعْظَمَ الْمَفَاحِرِ وَاشْرَفَ الْمَنَاصِبِ وَكَفَاهُ شَرَفًا أَنَّهُ مَنُوبٌ إِلَيْكَ
مِنْ كُلِّ جَانِبٍ هَذَا مَا جَمَعَ مِنَ الْمَعَانِي الْغَرِيبِ مَا أَرَى عَلَى كُلِّ عَرَبِيَّةٍ
وَتَضَمَّنَ مِنَ الْمَبَانِي الْعَجَائِبِ مَا أَدْرِي بِكُلِّ عَجَبَةٍ عَلَى أَنَّهُ عَلَيْهِ
السَّلَامُ مَا كَانَ يُتَعَبَى اخْتِرَاعُ مَعَانِيهِ خَاطِرًا وَلَا يَكْتَلَفُ فِي
ابْتِدَاعِ مَبَانِيهِ نَاطِرًا لِثَبَتِهِ أَتَشَاءُ الْمُرْتَجَلُ كَمَا يَبْتَدِئُ أَحَدُنَا
بِكَلَامِهِ الْبَتْدَى وَمَكَدَا ذَابَهُ فِي خُطْبَةٍ وَسَائِرِ كَلَامِهِ الَّتِي
يَهْجُرُ الْعُقُولَ بِالْفَضَاحَةِ وَيَبْلُغُ الذُّرُوفَ الْعُلْيَا مِنَ الْبَلَاغَةِ
وَالْبَلَاغَةِ وَإِنْ تَعَجَّبُ مِنْ ذَلِكَ مُعْجَبٌ فَكُلُّ أَفْعَالِهِ عَجَبٌ وَذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ نَبِيٍّ وَقَدْ كُنْتَ عَلَى قَدِيمِ الذَّمِّ ظَهَرَتْ بِمَجْمُوعٍ
مِنْ أَسْعَانِ الْجَامِعَةِ بِجَلْوَيْهِ كَلَامُ وَعُقَابُ الْحُكْمِ خَوْفٌ مِنْ مَا يَتَّبَعُ

جَمْعُهَا بِالْإِمَامِ أَبُو الْحَسَنِ الْفَيْضُ كَرَّمَ اللَّهُ فَاسْتَبَدَّ بِذَلِكَ وَاجْتَهَدَ
فِي اقْتِنَاسِ شَوَارِدِ عَلَى مَنَافِيهِ زَوَائِدًا لَمْ يَكُنْ لِأَطْرَافٍ مِنْ طَرَفِهِ وَدُرَّةٌ
مِنْ صِدْفِهِ إِلَى أَنْ عُرِثَتْ عَلَى مَجْمُوعٍ آخِرًا بِطَمَنَةٍ بَاعًا وَأَرْجَبَ ذِرَاعًا
وَإِنْ لَمْ تَكُنْ كُنْ بِالَّذِي تَمَثَّلُ الْكُلُّ وَاسْتَجْمَعَ الْكُثْرُ وَالْقَلُّ قَدْ اسْتَجْمَعَ
مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ وَغَيْرِهِ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَالتَّقَطُّ بَعْضُهَا مِنْ مُتُونِ
الْكُتُبِ عَمَّا وَجَدَ مَنُوبًا إِلَيْهِ فَافْتَرَحَ عَلَى بَعْضِ الْأَخْوَانِ أَنْ يُخْرِجُوا
مِنَ الْمَجْمُوعِ مَا اخْتَصَّ بِالْأَدَابِ وَالْحُكْمِ وَالْمَوَاطِنِ وَالْعِبَرِ دُونَ
مَا ذَكَرْتُمْ فِي سَائِرِ الْأَعْرَاضِ فَاسْعَفَتْ سَوْلُهُ وَحَقَّقَتْ مَا مَوَّلَتْهُ
وَسَمَّيْتُ الْمَجْمُوعَ بِالْحَقِيقَةِ الْإِنْفِقَةِ ثُمَّ وَقَعَ إِلَيْنَا خَرَجُ مَجْمُوعٍ مِنْ
أَسْعَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَجْمَعِهِ السَّيِّدِ الْجَلِيلِ أَبُو الْبَرَاءَةِ اللَّهُ مُحَمَّدُ الْحَسَنُ
فَلَمْ أَجِدْ فِيهِ كَثِيرًا مِمَّا وَصَلَ إِلَيَّ وَإِنْ كَانَ أَوْرَدَهُ آيَاتُنَا عَلَيْهِ السَّلَامُ

اصْلُهَا وَنَظَائِمُهَا وَلَهُ ذُرُوفُهَا وَسَامُهَا فَلْيَعْرِمْ اَعْلَى الْمَرَاتِبِ كَمَا كَانَ
اَعْظَمُ الْمَفَاحِرِ وَاشْرَفُ الْمَنَاصِبِ وَكَفَاةً شَرَفًا اَنَّهُ مَنُوبٌ اِلَيْكَ
مِنْ كُلِّ جَانِبٍ هَذَا مَا جَمَعَ مِنَ الْمَعَالِي الْغَرِيبِ مَا ارَى عَلَى كُلِّ عَرَبِيَّةٍ
وَتَضَمَّنَ مِنَ الْمَبَالِغِ الْعَجَائِبِ مَا اَذَى بِكُلِّ عَجَبَةٍ عَلَى اَنَّهُ عَلَيْهِ
السَّلَامُ مَا كَانَ يَتَعَبَّى اخْرَاجَ مَعَانِيهِ خَاطِرًا وَلَا يَكْلَفُ فِي
اِبْدَاعِ مَبَانِيهِ نَاطِرًا بَلْ يَنْبُتُ اَنْشَاءُ الْمُرْتَجَلِ كَمَا يَبْدُو اِحْدَانَا
بِكَلَامِهِ الْبَشَرِيِّ وَهَكَذَا ذَا بَابِهِ فِي خُطْبَةٍ وَسَائِرِ كَلَامِهِ الَّتِي
بَحَرَمَ الْعُقُولَ بِالْفَصَاحَةِ وَبَلَغَتِ الذُّرُوفُ الْعُلَى مِنَ الْبَلَاغَةِ
وَالْبَلَاغَةِ وَإِنْ تَعَجَّبَ مِنْ ذَلِكَ مُعْجَبٌ فَكُلُّ أَفْعَالِهِ عَجَبٌ وَذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ نَبَاؤِهِ وَقَدْ كُنْتَ عَلَى قَدِيمِ الذَّمِّ ظَهَرَتْ بِمَجْمُوعِ
مِنْ أَشْعَانِ الْجَامِعَةِ بِجَلَالِ كَلِمَةٍ وَعُقَابِ الْحُكْمِ نَحْوِ مَنْ مَاتَ بِحَقِّهِ

جَمْعُهَا لِأَمَامِ أَبُو الْحَسَنِ الْفَيْضُكَرْدِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ فَانْتَبَذْتَ بِذَلِكَ وَاجْتَهَدْتَ
فِي اقْتِنَاسِ شَوَارِدِ عَلَى مَا فِيهِ زَوَادِ لَمْ يَكُنْ لِأَطْرَافٍ مِنْ طَرَفِهِ وَدُرَّةٌ
مِنْ صِدْقِهِ إِلَى أَنْ عَرِثَتْ عَلَى مَجْمُوعِ أَخْرَاطِ مِنْهُ بَاعًا وَأَرْجَبَ ذُرْعًا
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بِالَّذِي شَمَلَ الْكُلَّ وَاسْتَجْمَعَ الْكُثْرَ وَالْقَلَّ قَدْ اسْتَجْمَعَ بَعْضُهَا
مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ وَغَيْرِهِ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَالتَّقَطُّ بِبَعْضِهَا مِنْ مُتُونِ
الْكُتُبِ عَمَّا وَجَدَ مَنُوبًا إِلَيْهِ فَاقْتَرَحَ عَلَى بَعْضِ الْأَخْوَانِ أَنْ يُخْرَجَ
مِنَ الْمَجْمُوعِ عَيْنُ مَا اخْتَصَّ بِالْأَدَابِ وَالْحُكْمِ وَالْمَوَاعِظِ وَالْعِبَرِ دُونَ
مَا ذَكَرْتُمْ فِي سَائِرِ الْأَعْرَاضِ فَاسْعَفَتْهُ سَوْلُهُ وَحَقَّقَتْ مَا مَوْلَاهُ
وَسَمَّيْتُ الْمَجْمُوعَ بِالْحَقِيقَةِ الْإِنْفِقَةِ ثُمَّ وَقَعَ إِلَيَّ أَخْرَجَ مَجْمُوعٌ مِنْ
أَشْعَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِجَمْعِهِ السَّيِّدِ الْجَلِيلِ أَبُو الرَّحْمَةِ اللَّهُ مُحَمَّدٌ الْحَسَنُ
فَلَمْ أَجِدْ فِيهِ كَثِيرًا مِمَّا وَصَلَ إِلَيَّ وَإِنْ كَانَ أَوْزَدَ أَشْيَانًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

شَرِّتْ مِنِّي وَشَدَّتْ مِن يَدِي فَكُنْتُ فِي خِلَاوَةِ لِكَ اجْتَبَى الطَّالِبُ وَادَّ
 كُلَّ الذَّائِبِ انْتَحَصُ كُتُبَ التَّوَارِيخِ وَالسِّيَرِ وَالنَّقْطِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ مِنَ الْعَزْرِ
 وَالذِّمِّ مُسْتَدَاوٍ وَمُسْتَلَامٍ مُقْتَدَا وَمُهْلَا إِذَا كَانَ غَرَضِي أَنْ تَنْظُمَ أَفْرَادَهَا
 وَلَجَمْعَ أَجَادِهَا فَلِذَلِكَ شَدَّادِي أَنَّ كُلَّ فِلَقٍ فِيهِ سَمْعٌ مِنْ فِلَقٍ فِيهِ
 وَأَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَطْعًا وَبَقِيَّةً نَاطِقَةً وَمَنْشُورَةً بِلَا فِي كَثْرَتِهِ اخُذَ
 بِالظَّنِّ وَالظَّنِّ إِذْ مِنْ الشَّدْرِ فِي مِثْلِهِ الْحُكْمُ بِالْبَغْيِ فَإِنْ وَدَّ عَلَى أَمْرِي
 مَا يَرِيهِ نَقَبْتُ مِنْ الْكَلَامِ حَبِيَّةً هَذَا وَلَا أَنْعُمُ إِلَى حَيْثُ يَجْمَعُ
 اشْعَارِي وَالْهَلَفُ عَلَى تَنَاجِي أَفْكَارِهِ بَلْ جُوزَانُ يَكُونُ الْخَاصِلُ عِنْدِي
 دُونَ مَا صِفَتْ مِنْهُ يَدِي وَمَا عَلَيَّ إِلَّا بِذَلِكَ هَدِي وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ
 النِّفْعَةُ بِهِ كَامِلَةً نَامَةً وَالْفَائِدَةُ شَامِلَةً عَامَّةً وَهَذَا أَنَا قَدْ امْلَيْتُ
 زَهْرًا مِلْحَمَةً إِلَى الْقِيَامِ مِنْ هَذِهِ الْمِحْمَةِ وَدَائِي أَنَّ اسْمَ هَذَا الْجَمْعِ بَانَوَارِ

مِنْ اشْعَارِي وَصَحِي الرَّسُولِ ۛ وَاللَّهُ تَعَالَى الْمَوْفِقُ لِلْمَا يُزِيلُ الْفَيْسُ
 وَيَجْنِي لَدَيْهِ ۛ وَهُوَ جَبِي وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۛ وَقَالَ ۛ آمِينَ الْمُحْسِنِينَ
ۛ وَوَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَأَفْضَلِ الْخُلُوعِ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُجَلِّينَ
 عَلَى ابْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ وَعَلَى أَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَفْضَلُ صَلَواتِ

فَافِيَةِ الْهَمَزَةِ

النَّاسُ مِنْ جَهَةِ التَّمَثَالِ الْكُفَاءِ مردمان از روی یک صفت هستند
 وَأَنَا أَمَّاتُ النَّاسِ أَوْغِيَّتُهُ بدستی مادران از و میسران طوفان
 فَإِنْ يَكُنْ لَهُمْ فِي صَلَاتِهِمْ شَرَفٌ اگر باشد در ایشان در اصل ایشان بزرگواری
 مَا لِقَضَى إِلَّا أَهْلَ الْعُسْمِ أَنْهُمْ نیست از آنانی که خداوندان و دانش را بدستی که آید
 وَقِيَّةُ الْمَرْءِ مَا قَدْ كَانَ يَحْسَنُهُ و قیمت مرد است که خوب کرده اند او را
 نَقَرُ بَعْلٍ وَمَا بَعِيَّتُهُ بَدَلًا خونگی که بدست نمیده اند سر او را به آتش بدلی

أَبَوْهُمْ أَدَمُ وَنَلَامُ حِقْوَاءِ پدر ایشان آدم است و مادر حوا
 مَسْتَوْدِعَاتُ وَلَدِ خُحَابِ أَبَا عَدُو و دبعت داده شدگان از برادران حباب بدست
 يُفَاخِرُونَ بِهِ فَا لَطِيفُ وَالْمَاءِ که خوش هستند بدان پس کل است و آب
 عَلَى الْهَدْيِ لِمَنْ شَهْدِي أَدَلَاءُ بر دانه راست مکی را که طلب هدایت کننده نماید
 وَأَجَاهِلُونَ لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَعْدَاءُ و نادانان مر خداوندان دانش را دشمنان هستند
 فَالنَّاسُ مَوْجِي وَمَا هَلَّ الْعِلْمُ لِحَيَاءِ پس مردمان مرده اند و اصل دانش از زنده اند

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

تَغَرَّبْتُ لِلْوَدَّةِ وَالْإِحْسَانِ
از حال بدست دوستی و برادری

وَأَسْلَمْتُ الرِّفْقَ إِلَى صَدِيقٍ
ور که کردم از رفاقت با دوستی

اخْتَلَوُا إِذَا اسْتَفْتَيْتُ عَنْهُمْ
دوستانند چون بی نیازم از ایشان

وَدَبَّاحٍ وَفَيْتُهُ وَفِي
و پیا برادری که وفا کردم مرا و وفا کننده

يُدْعُونَ لِمُؤَدَّةٍ مَسْأَلَةٍ
همیشه کردند دوستی را مادام که بپندم آ

فَإِنْ غَبَيْتُ عَنْ أَحَدٍ قُلُوبِي
پس اگر غایب شوم از یکی دشمن دارد مرا

سُغْنِي الَّذِي اغْنَاهُ عَنِّي
رو به شد که بی نیازم از آنکه بی نیازم کرد اینده

وَكُلَّ جَرَّاحَةٍ فَلَهَا دَوَاءٌ
و هر ریش پس مرا و داروی است

وَلَجَسْلَسَ لِي بِدَائِمٍ أَبَدًا نَفْسِي
و ایست بپوشید ماند همیشه خوشی

إِذَا انْكَرْتُ عَمْدًا مِنْ جَمِيمٍ
چون انکار کنم کسی را از دوستی

وَقُلُ الصَّدَقِ وَأَنْتَ طَمَعُ الرِّجَاءِ
و کم شد راستی و بوبرده شد امید

كَثِيرَ الْعُذْرِ لِحُسْنِ رِعَاءِ
بسیار عذر که نیست مرا ورا که دوستی

وَأَعْدَاءُ إِذَا أَنْزَلَ الْبَلَاءُ
و دشمنانند چون نازل شد بلا

وَلَكِنْ لَا يَدُومُ لَهُ وَفَاءُ
و لیکن همیشه نماند مرا و وفا نیست

وَبَقِيَ الْوَدُّ مَا بَقِيَ الْفَقَاءُ
و بماند دوستی مادام که بماند دیدار

وَعَاقِبَتِي بِمَا فِيهِ اكْتِفَاءُ
و عاقبت بآنکه در آن باشد کفایت کردن

فَلَا فُقْرٌ يَدُومُ وَلَا شَرَاءُ
پس نه فقر دائمی همیشه بماند و نه بی نیازی

وَسَوْءُ الْخُلُقِ لِحُسْنِ دَوَاءِ
و بد خوئی نیست مرا و داروی

كَذَلِكَ الْبُؤْسُ لِحُسْنِ بَقَاءِ
بجین بد خوئی نیست مرا ورا ماندگی

فَفِي نَفْسِي التَّكَمُّرُ وَالْحَيَاءُ
پس در نفس من کرم نمودن باشد و خرمی

إِذَا مَا رَأَى أَهْلَ الْبَيْتِ وَفِي
چون مرا دید اهل بیت و پشت بر کرد

بَدَأَ لَهُ مِنَ النَّاسِ الْيَحْفَاءُ
نمایان شد ایشان از مردم و دشمنی نمودن

أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ رَوَاهُ أَبُو نَصْرِ الْمُسَدِّمِيُّ

وَمَا حَلَبُ الْعَيْشَةِ بِالْقَمِيِّ
و نیست جستن و بهرستی باز کردن

وَلَكِنْ الْقَوْلُ لَوْ فِي الذَّلَالِ
و لیکن بیندازد کوه خود را در میان و لغو

تَحِيَّكَ بِمِلْهَا يَوْمًا وَيَوْمًا
نمایانید بپوشید در روزی و روزی

تَحِيَّكَ بِحِمَاةٍ وَقَلِيلِ مَاءٍ
آید شو بپای و اندکی آب

أَيْضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي وَصْفِ أَيَّامِ الْأُسْبُوعِ

لِنَعْمِ الْيَوْمِ نَوْمٌ أَلْبَسَتْ حَقًّا
و ایست نیکار روز که روز شنبه است بد استی

لَصِدَانِ أَدَّتْ بِلَا امْتِرَاءِ
و ایست نیکار کردن اگر خواهی بی شکلی

وَفِي أَحَدِ الْبَنَاءِ لَا فِيهِ
و در روز یکشنبه نیکار کردن از بهر آنکه در آن روز

تَدَكَّى اللَّهُ فِي خَلْقِ السَّمَاءِ
ابتدا کرد خدای در آفریدن آسمان

وَفِي الْإِسْتِثْنَانِ سَافَرَتْ فِيهِ
و در روز دوشنبه اگر سفر کنی در آن

سَتَطْفُرُ بِالْخَجَاجِ وَبِالْزَّهَاءِ
و تو بپوشد کفیه و زشوی بجاست را شدن و بهر آنکه

وَمِنْ رِدَائِ الْجَمَامَةِ فَالْثُلُوكَا
و از کلاه خواجه گندم پس سه شنبه

فَفِي سَاعَاتِهِ هَرَفُ الذَّمِّ
که در ساعات او ریختن خوئی نیکوست

وَأَنْتَ شَرِّامَرٌ يَوْمًا دَوَاءُ
و اگر نشاند بر روی روزی و داروی

فَنَعْمَ الْيَوْمُ نَوْمٌ لَا رُبَّاءِ
پس نیکار روز که روز چهارشنبه است

وَفِي يَوْمِ الْخَمِيسِ قَضَاءُ حَاجِ
و در روز پنجشنبه گذاردن حاجت

فَبِهِ اللَّهُ بِأَذْنِ الدُّعَاءِ
که در آن روز خدا دستور می دهد است دعا کردن

وَفِي الْجُمُعَاتِ تَزْوِجٌ وَعَرَسٌ
و در آن روزها از آن شهر و در آن وعده کردن

وَلَذَاتُ الرِّجَالِ مَعَ النِّسَاءِ
و لذات مردان

وَهَذَا الْعِلْمُ لَمْ يَعْلَمَهُ إِلَّا
و این علم ندانند

بَنِي آوَوْصِي الْأَنْبِيَاءِ
بنی یافعی پیغمبران

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَذَقَةِ الْفَسَاءِ
و گفت علیه السلام در مزه فساد

دَجٌّ ذُكِرَ مِنْ قَالِهِنَّ وَقَبْلَهُ
دست بداریاوان زمانه پیش نیست ایشان از قبای

يَخُ الْضَبَا وَهُمْ يَوْمَهُنَّ سَوَاءٌ
باد صبا و همه ایشان یکسان است

يَكْزُرُ قَبْلَكَ لَمْ لَا يَجْزِيهِ
بشکند دل ترا پیش از بپندند

وَقُلُوبُنَّ مِنَ الْدَوَاءِ خِلَاءٌ
و دلهای ایشان از دوا کردن خالیت

وَقَالَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَكُنْ سَاعَ لَيْلٍ لَمْ يَنْسَلْ
بساعتی که نهد خواب نماند

وَأَخْرَجَ مَا سَعَى الْحَقُّ الْكَلْبَاءُ
و بگردی که سعی کرد برسد بنوا کسری

وَسَاعَ يَجْمَعُ الْأَمْوَالَ جَمْعًا
و ساعتی که جمع کند مالها را جمع کردی

لِيُؤْتِيَهَا عَادِيَهُ شَقَاءَا
تا میراند و دهد از بدبختان خود از بدبختی

وَمَا يَسْتَانِدُ وَنَحْوُ بَصِيرٍ
و نه یکسان بپندند هر چه دارند در روشن بینی

وَأَخْرَجَ أَهْلَ الْخَيْسَاءِ
و بگردی در آن نیستند یکسان

وَمَنْ يَتَعَبُ الْخَدَّانَ وَمَا
و که خستندوی خواهد از سختی روزگار روزی

يَكُنْ ذَلِكَ الْعَنَامُ لَهُ عَنَامًا
باشد آن آشتی خوشتر شدن مراد از رنج

وَيَنْزِي بِالْفَتَى الْأَعْلَامُ جَنِّي
و نازل در آن جوانی را و اینها غایبی

مَتَى يَضُبُّ الْقَالَ يَقْتُلُ اسْتِغْلَامًا
که هرگاه که است کرد و اند گفتار گویند بکشت

وَايْضًا عَلَيْهِ النِّجَّةُ وَالسَّلَامُ

هِيَ حَلَالٌ شَتَّى وَدَخَاءٌ
دنيا دوستی سختی دوم آسان

وَيَحْلُلُ أَنْ نَعْمَةً وَبِلَاءٌ
و دزد دل نیست نعمت و بلا

وَالْفَتَى الْحَادِقُ الْأَدْبَاءُ
و جوان از آسان خود خند

خَانَهُ الذَّمُّ لَمْ يَخْنَهُ الْعِزَّاءُ
جفا کند با او روزگار جفا نکند با او صبر

إِنَّ الْمَتَّ مُكَلَّمَةٌ يَفْتَانِي
اگر فرود آید سختی بمن پس بدستی که من

فِي السُّلَامَاتِ صَحْنٌ صَمَاءُ
در عافیه سنگی ام

عَالِمٌ بِالْبَلَاءِ عَلَيَّ بَاتٌ
دانا ام بیلا دانستن بآن

لَيْسَ بِدَوْرِ النِّعَمِ وَالْبَلَاءِ
همیشه نماند نعمت و سختی

وَايْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَتُنْكَ لَعْنَتُكَ أَنْتَ مَكُولَا
لشاده ام بدوگاه تو استادی بیایی تو می خد او نداد

فَارْحَمْ عَيْدًا إِلَيْكَ مُلْجَاهُ
پس رحمت کن بنوعی که رسد به سمت پناهگاه او

يَا ذَا الْمَعَالِي عَلَيْكَ مَعْتَدِي
ای خداوند بزرگها بر دست اعتماد من

طُوبَى لِمَنْ كُنْتَ أَنْتَ مَوْلَا
خوشتر کسی که باشی تو خداوند او

طُوبَى لِمَنْ كَانَ بِنَادِمًا رِقَا
خوشتر کسی که باشد بستان بی خواب

يَنْكُو إِلَى دِي الْجَلُولِ بِلَوَا
شکایت با خداوند بزرگی بلا خود را

وَمِمَّا نَسَبَ إِلَيْهِ عَلَيْهِ النِّجَّةُ وَالْأَكْرَامُ

وَلَا تَنْجِبُ أَخَا جَمَلٍ فَإِيَّاكَ وَائِيَا
بخت بدار برادر آن نادان و برادر از خود او را

فَكَمْ مِنْ جَاهِلٍ أَرَادِي حِكْمًا جِينًا
و ب نادانی که ملال کرد و دانی را از حکام که

يُقَاسُ الْمَرْءُ بِالْمَرْءِ إِذَا مَا هُوَ مَاثًا
قياس کند مرد را بر مرد چون آنکه باشد با او

وَلِلنَّبِيِّ مِنَ الشَّيْءِ مَقَانِيرُ وَأَشْيَاءُ
و هر چه بود از چیزی قیاس باشد و مانند کبریا

وَلِلْقَلْبِ مِنَ الْقَلْبِ دِلٌّ حِينَ يَلْقَاهُ
و هر کس را از دل آید بهشت آن هنگام که برسد بدو

وَقَالَ أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَمِنْ بَعْدَ تَكْمِينِ النَّبِيِّ وَدَفْنِهِ
از بعد از گفتن کردن پیغمبر و دفن کردن او

بِالْأَوْبَةِ أَسَى عَلَى هَالِكِ ثَوْبِكَ
بجا می آید او اندوه بکن شوم بر هلاک شونده که می بینم

زَيْنَبُ نَسُوَلِ اللَّهِ فَعِنَا فَلَنْ نَرِيكَ
معیشت رسانیده شدیم بر تو ای زینب ای من نایس هرگز نمانیم

بِذَلِكَ عَدَلًا مَا حَيَّيْنَا مِنْ الرَّدَى
بدان مانند دادم که زنده باشیم ما از هلاکت

وَكُنَّا لَنَا كَالْحَصْنِ مِنْ دُونِ الْهَلِكِ
و بود ما همچون حصاری در پیش آید از خود

لَهُ مَغْفِلٌ خَرَجَ مِنْ بَيْنِ الْغَدَى
که در او را بود چنان گاهی پناه استوار از دشمنان

وَكُنَّا نَرِيكَ نَرِيكَ التَّوَدُّ وَالْهُدَى
و بودیم ما دیدار او که می دیدیم روشنی را در راه راست

صَبَّاحُ بِنَاءٍ رَاجِعٍ فِينَا وَأَوَّعَدَكَ
در صبح و شام که شب نگاه کرد در میان ما با بامداد

لَقَدْ غَشِيَتْ ظِلْمَةٌ بَعْدَ مَوْتِهِ
برگشتی که در آمد با تاریکی پس از مرگ او

نَهَارًا فَقَدْ لَدَتْ عَلَى ظِلْمَةِ الْكَدْحِ
بروز بدستی که زیادت شد آن تاریکی بر تاریکی تاریکی

فَبَاخِرَ مِنْ خَمِّ الْجَوَّاحِ وَالْجَنَّا
ای بهترین کسی که با هم آورد و پهلوی ما را و در کاینها

وَبَاخِرَ مِنْ خَمِّ الرُّسُولِ الْكَرِيمِ
و بهترین مردی که با هم آورد او را و از آنجا که خاک گلین

كَانَ أَمْرًا كُنَّا نَعْبُدُكَ ضَمْنَتَ
کوسی که کارای مردمان بعد از خود را ده اند

سَفِينَةٌ مَوْجٍ جَسَدِي فِي الْبَحْرِ قَدْ نَسِي
در کشتی شورش دریا آن هنگام که در دریا بلند شود موج

وَضَافَ قَضَاءُ الْأَرْضِ عَنْهُمْ بِرَحْمَةٍ
و شد فرافغانی زمین از ایشان با لطفی آن

لَقَدْ سَوَّلَ اللَّهُ أَذْقِلَ قَدْ مَضَى
از برای ما یاقین پیغمبر خدا چون گفتند که بگذشت

فَقَدْ نَزَلَتْ بِالْمُسْلِمِينَ مُصِيبَةٌ
برگشتی که فرود آید بر مسلمانان مصیبت

أَصْدَعَ الْخُفَاةَ لَشَعْلُ الصُّدْعِ فِي الصُّفَاةِ
چون شگافین سنگ سخت که با هم آوردن نماند شگافین

فَلَنْ يَسْتَقِلَّ النَّاسُ تِلْكَ مُصِيبَةً
پس هرگز بر نماند از مردمان این مصیبت را

وَلَنْ يَجْبُرَ الْعِظَمُ الَّذِي مِنْهُمْ وَهْيُ شَيْءٍ
و هرگز بشود استخوان آن استخوان را از این شئی

وَفِي كُلِّ وَقْتٍ لِلضُّلُوفِ بِمِجْبَةٍ
و در هر وقتی از برای غار بر تیر اندازند

بِلَوْلٍ وَدَعَا بَابَهُ كَلَامًا دَعَى
بلا و خواند تمام او هر که خواند

وَبَطْلًا قَوَامُ مَوَارِيثَ هَالِكٍ
و طلب کنند گرومان میراثی هلاک شده

وَفِينَا مَوَارِيثَ الْبُتُوقِ وَالْهُدَى
و در میان ما میراثی نبوت است و راه راست

وَقَالَ أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

ضَرَبْنَا عِفَاةَ النَّاسِ عَنْهُ تَكْرِمًا
بزدیم که از آن مردمان را از وجهه بزرگی

وَلَمَّا ارْتَفَعَدَ النَّبِيُّ وَلَا الْهُدَى
و هر آینه ندیدند راه راست را و نه راه نمودند

فَلَمَّا أَتَانَا بِالْهُدَى كَانَتْ كُلُّنَا
پس آن هنگام که آمد بهما راه راست بودند همه ما

عَلَى طَاعَةِ الرَّحْمَنِ وَالْحَقِّ وَالْكَفَى
بر طاعت خدای وحی و پروردگار حق

نَحْنُ نَرِيكَ سَوَّلَ اللَّهُ لَمَّا بَدَأَ بِرُؤَا
ما دیدیم که ما پیغمبر خدا را آن هنگام که بداند

وَبَاخِرَ مِنْ خَمِّ الْمَلُوكِ ذَوِ الْحَى
و بهترین کسی که با هم آورد او را و از آنجا که خاک گلین

وَلَهُ عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالْأَكْرَامُ قَافِيَةُ الْبَاءِ

أَحْسَنَ الْفَوَاطِئِ وَمَوْذِبِ
ای حسین بدستی که می پندارنده ام و او کشنده

فَافْهَمَ فَإِنَّ الْعَاقِلَ الْمَتَوَدِّعِ
پس فهم کن بدستی که عاقل ادب آموزنده باشد

وَأَحْفَظُ وَصِيَّةٍ وَالْإِدْمِخَانِ
نگاه دارانند و زیادهای مهربانی

يَعْدُوكَ بِكَ لَا دَابَّ كَيْ لَا يَغْطِبُ
که بخواند و در ترا باد با تا هلاک نشود

ابْنِي اِنَّ الرِّزْقَ مَكْفُوفٌ بِيَدِ
 ابی پرستی روزی ضامن شده اند او را
 لَا تَجْعَلَنَّ الْمَالَ كَيْفَكَ مُفْرَدًا
 کردن مال را کسب خود تنها
 كَفَّلَ الْاِلَٰهُ بِرِزْقِ كُلِّ رَبِّیَّةٍ
 ضامن شد خدا بر روزی همه خلق را
 وَالرِّزْقُ اَسْبَغُ مِنْ تَلْتَلِیْهِ
 و روزی شامانده و است از تکرار شدن
 وَمِنْ السُّیُولِ اِلَى مَقَرِّ قَرَارِهَا
 و از سیلها بقدرگاه آرامیدن آن
 ابْنِي اِنَّ الذِّكْرَ فیه مَوَاعِظُ
 ابی پرستی بر کسی که قرآن در او پند است
 فَاَقْرَأْ كِتَابَ اللّٰهِ جَهْدَكَ وَاتْلَاهُ
 پس بخوان کتاب خدا بکوشش خود و بخوان او را
 تَفَكَّرْ وَتَخَنُّعٌ وَتَقَرُّبٌ
 باندیش کردن و فروتنی کردن و نزدیکی جستن
 وَاعْبُدِ الْهَلْكََةَ الْعَلَوِیَّیْنَ مُخْلِصًا
 و پرست معبود خود را خالص بپندیر با طاعت
 وَاِذَا مَرَرْتَ بِآیَةِ مَخْشِیَةٍ
 و چون بگذری بآیتی ترسیده
 یَا مَنْ یُعَذِّبُ مَنْ یَبْأَدُ بَعْدَ لَیْلَةٍ
 ای آنکه عذاب کند کسی که خواهد بعد از شب

فَعَلَيْكَ بِالْاِجْمَالِ فَمَا لَا تَطْلُبُ
 پس بر تو باد خوب کردن ایندن در آنچه می جویی
 وَتَقَى الْهَلْكََةَ فَاجْعَلْ مَا بَيْنَكَ
 و ترس معبود خود را پس کردن آنچه تو کسب میکنی
 وَالْمَالَ عَارِیَةً تَحْجِیْ وَتَذْهَبُ
 و مال عاریتی است که آید و رود
 سَبَبًا اِلَى الْاِنْسَانِ حِیْنَ یَبْتَغِیْ
 از جهت سبب مردم آن هنگام که سبب میخواهد
 وَالطَّیْرَ لِذَوِّكَ اِذَا رَجَعْتَ بِصَوْبِ
 و از مرغها بآسمانها آن هنگام که فرو دارند
 فَمَنْ اَلَّذِی یُعْطَاهُ یَتَذَكَّرُ
 پس کیست آنکه از پندار او ادب آموزد
 فَمَنْ یَعْمُرُ بِهِ هُنَاكَ وَیَنْصِبُ
 در میان کسی که بر خیزد بره ای و رنج کشد
 اِنَّ الْمَقَرَّ عِنْدَهُ الْمُتَقَرَّبُ
 بد کسی که نزدیک کرد اینده نزدیکه نزدیکی جوینده است
 وَانْصَبْ اِلَى الْاِمْتَالِ فَمَا تَخْزِبُ
 و کوشش فراد را با مشاغل در آنچه می شود بپندارنده
 نَصْفُ الْعَذَابِ فَقَدْ وَدَّعَكَ نَصْفُ
 نصف عذاب کند و این نصیب و حال آنکه روزان شود
 لَا تَجْعَلَنَّ فِی الدِّیْنِ تَعَدُّبُ
 کردن آن را در میان کسی که عذاب میکند این را

اِنِّیْ اَبُوٌّ بَعَثْتَنی وَخَلِیَّتِی
 بد کسی که من باری کردم و کنایه من
 وَاِذَا مَرَرْتَ بِآیَةٍ فِی ذِكْرِهَا
 و چون بگذری بآیتی که در یاد کردن آن
 فَاسْأَلِ الْهَلْكََةَ بِالْاَنَابَةِ مُخْلِصًا
 پس بخواه از معبود خود بپاگردیدن با طاعت
 وَاجْهَدْ لِعَلَّكَ اَنْ یَخْلُ بِارْضِیَا
 و کوشش کن شاید که تو فرو داری بر زمین آن
 وَتَنَالَ عِبْنُ الْاِنْقِطَاعِ لَوْفَهُ
 و بیایی بر زمین که به پندیده شدن نباشد و راه رفت
 بِاَدْرِ هَوَاكَ اِذَا مَمَّتْ بِصَالِحٍ
 پس که هوا را نفس خود چون قصد کنی بکار نیک
 وَاِذَا مَمَّتْ بِشَیْءٍ فَاعْمُضْ لَهٗ
 و چون قصد کنی بکار بد چشم بزم در او را
 وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِلصِّدْقِ وَكَلِّ
 و بگسسته آن بال خود را بر این دوست و باطن او را
 وَاصْفَا کَرَمًا سَطَعَتْ جَوَارِ
 و ممان از کرامی در آنچه بکوشی و حساسی او را
 وَلِیَجْعَلَ صَدَقَتُكَ مِنْ اِذَا الْحِیَّةِ
 و کردن آن ده ملت خود را بپای کسی که چون برادر می کنی او
 وَاطْلُبْهُمْ طَلَبَ الْمَرِیضِ شِفَاءً
 و بگوئی آنرا چون طلب کردن بیمار شفا را

هَرَبًا وَهَلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 بگریختن و هیچ هست مگر بسوی تو پرگاه
 وَصَفَا الْوَسِيلَةَ وَالْبَغْمَ الْمَجْبُ
 صفت کرده نفوذ نزدیک و نمیت بگشاید او رنده
 فَاَرِ الْخُلُودَ سُؤَالَ مَنْ یُقَرَّبُ
 برای جاویددیرا چون طاعتی آنکه که نزدیک می جوید
 وَتَنَالَ رَوْحَ مَسْکَنِ لَا یُخْرَبُ
 و بیایی بسایه مسکنهای که خراب نشود
 وَتَنَالَ مَلِكَ کَرَامَةٍ لَا تُكَلِّبُ
 و بیایی پادشاهی بزرگی که رانده نشود
 خَوْفَ الْعَوَالِبِ اِذَا حَجَّی وَتَعَلَّ
 از ترس غلب شدن کان چون آید و غالب شود
 وَتَحَبَّبَ لِامْرِ اَلَّذِی یُحَدِّثُ
 و دوستی جوی از آن کان که دوری جسته شود از آن
 كِتَابَ عَلٰی اَوْلَادِهِ یُحَدِّثُ
 چون پدری که بر فرزندانش خود مهربانی کند
 حَتَّى یَعُودَ وَارِثًا یُخْتَسِبُ
 تا نهد و تر ا میراث خواری که نسبت جوید
 یَحْفَظُ الْاِخَاءَ وَكَانَ دُونَكَ یَحْفَظُ
 نگاه دارد برادر را و باشد پیش تو که نژاد و سخنان
 وَدَعِ الْكُذُوبَ فَلِیْسَ مِنْ نَحْبِ
 و دست بردارد و روغ کور این نیست و روغ کور آن بگردد

وَأَحْفَظُ صَدِيقَكَ فِي الْمَوَاسِمِ كُلِّهَا
و اگر در وقت خود را در جایگاه آن

وَأَقِلَّ الْكَذِبَ وَوَقْرَهُ وَبَحَارَهُ
و کم کن در دروغ گوئی و در نزدیکی او را و همی آواری

يُعْطِيكَ مَا فَوْقَ الْمَنِيِّ لِسَانُهُ
برده ترا آنچه بالای آرزو باشد بر زبان

وَلْيُخَذِرْهُ فِي الْمَلَقِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُمْ
و بر بیز از خواب و در خواب بوی بیدار تو برستی

يَسْعَوْنَ حَوْلَ الْمَرْءِ مَا لَمْ يَحْوَ بِه
دور گردانند او را آنچه که نگردد در اندام او

وَلَقَدْ نَصَحْتُكَ أَنْ قِيلَ نَصِيحَةٌ
و بدستی نصیحت کردم ترا اگر قبول کنی نصیحت مرا

وَعَلَيْكَ بِالْمَرْءِ الَّذِي لَا كَذِبَ
و لازم شود مردی را که دروغ نگوید

إِنَّ الْكَذِبَ مَلَجٌ مِّنْ بَصِيٍّ
بهر کسی که دروغ گوئی آلوده باشد پس هر که نجیب دارد

وَيَرْوَعُ عَنْكَ كَمَا يَرْوَعُ الْغُلَبُ
و باز می و در تنه اجتناک باز می و در دهان

فِي التَّائِيَّاتِ عَلَيْكَ مَنَ تَحْجِلُ
در آن دنیا بر تو از آن پس بلند که بهر مگر کشد

وَإِذَا بَنَادَ هَرَجُفًا وَتَغَيَّبَ
و چون سر بر زند و در خواب کشد و غایب شوند

وَالنَّجْحُ أَرْحَصُ مَا يَبْتَاعُ وَيُؤْتِي
و سود جوای از آن ترین چیز است که فروخت شود

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقِيلَ إِنَّ هَذِهِ آيَاتُ الْخَفَرَةِ

وَأَفْضَلُ قِسْمٍ أَنَّهُ لَمْ يَرْوَ عَقْلُهُ
و بیاض ترین بخش خداوند را عقل او است

إِذَا كَمَلَ الرَّحْمَنُ لَمْ يَرْوَ عَقْلُهُ
چون تمام کرد اند خداوند را عقل او

يَعِيشُ الْفَتَى فِي النَّاسِ بِالْعَقْلِ أَنَّهُ
زندگانی کند جوان در میان آدمیان با عقل بدستی

بَيْنَ الْفَتَى فِي النَّاسِ صَحَّةُ عَقْلِهِ
بیاراید جوان در میان آدمیان درستی عقل

فَلَيْسَ مِنَ الْخَيْرَاتِ شَيْءٌ يُقَارِبُهُ
پس نیست از نیکیها چیزی که نزدیک شود با او

فَقَدْ كَمَلَتْ أَخْلَاقُهُ وَمَا بِهِ
بدستی که تمام شد خویهای او و حاجتهای او

عَلَى الْعَقْلِ جَرَى عَمَلُهُ وَتَجَارِبُهُ
بر عقل روان شود عمل او و تجربهای او

وَأَنْ كَانَ مَخْطُورًا عَلَيْهِ مَكَلًا
و اگر چه باشد عوام کرده بر او کسبهای او

مَنْ كَانَ غَلَوًا بِعَقْلٍ وَخَذَنَ
پس هر که باشد غلبه کند به عقل و نجیب کشد

يَشِينُ الْفَتَى فِي النَّاسِ قَلَّةُ عَقْلِهِ
عیب در او در جوانی در میان آدمیان اندکی عقل

فَذُو لُحْدَةٍ أَمْرٌ لِّلْعَيْنَةِ غَالِبٌ
پس خردمند و دانا در کار زاهدی غلبه باشد

وَأَنْ كَرَمًا عِرَاقًا وَمَنَاصِبُهُ
و اگر چه بزرگوار باشد اصحابی او و پشتیبان او

وَلَهُ عَلَيْهِ الْحَدُّ وَالرَّضَا

سَلِمَ الْعِرْضُ مَنَ حَذَرِ الْخَوَانَا
بسلامت ماند نام و نگردد کسی باشد که بر پیشانی آزار آید

وَمَنْ هَابَ الرِّجَالُ فَصَبِيحُ
و هر که بشکند دارد مردان را بشکوه دارند او را

وَمَنْ دَارَى الرِّجَالَ فَقَدْ صَانَا
و هر که مدارد بندگان پس بدستی که صواب کرده باشد

وَمَنْ يَمَسُّ الرِّجَالَ فَلَنْ يَمَانَا
و هر که خواهد دارد مردان را پس مگر بشکوه دارند او را

وَمِنْ كَلَامِهِ رَضِيَ عَنْهُ

الَّذِي تَخَنَّقَ أَحِبَانًا فَلَا دَنَهُ
و زکات زدگی بگردد گاه گاه کردن بند خود را

حَتَّى يُفَرِّجَنَا فِي جَالِ مَدَنِيَا
تا بگشاید در حال مدینه خود

عَلَيْكَ لَا تَضْطَرُّ فِيهِ وَلَا تَبْتَ
بر تو اضطراب نماند در وی و برنج

فَقَدْ زِيدَ إِخْتِنَا قَاكُلَ مَضْطَرٍ
پس بدستی زیاد کند کلمه از من بر اضطراب کشد

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهُ

مَنْ كَانَ مُنْهَوًّا بِالْمَالِ وَالْعَبِ
هر که باشد منزه شده ببال و دیگر به نسب

لَيْسَ الْبَيْتُ فِي أَيَّامِنَا عَجَبًا
نیست بیت بلا در زمان ما عجب

فَأَنَا فَرَحْنَا بِالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ
پس منی باشد که فرخه با علم و ادب

بَلِ السَّلَامَةُ فِيهَا عَجَبُ الْعَجَبِ
بلکه سلامتی در آن عجب ترین عجب است

لَيْسَ لِحِجَالِ بَانَوَيْتِ زِينَتَا نیت خوبی بجایگاه بیارایی آنرا	إِنَّ لِحِجَالِ جَمَالَ الْعِلْمِ وَالْإِدَبِ برستی که خوبی خوبی علم است و ادب
لَيْسَ لَيْتِمُ الَّذِي قَدَمَاتُ وَلَدِهِ نیت بنیم اگر مرد باشد پدرا	إِنَّ الْيَتِيمَ بِسِيمِ الْعَقْلِ وَالْحَبِيبِ برستی که بنیم بنیم عقل و صب

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالْمَرْغُورُ

لَا تَطْلُبَنَّ مَعِيشَةً بِمَذَلَةٍ طلب مکن زندگانی را بخاری	ارْفَعْ بِفَيْتِكَ عَنْ دِينِ الْمَطْلُ بردار نفس خود را از تلاش طلب کردن
وَلَمَّا افْتَقَرْتَ فِدَاَوْفُوكَ بِالْفِغْرِ و چون درویش شوی پس دوا کن درویشی خود را	عَنْ كُلِّ دِينٍ دَنَسٌ جَلْدًا لِأَجْرِ از هر خداوندی چرک است بجز بخت که کین
فَلْيُخْرِجَنَّ إِلَيْكَ رِزْقَكَ كَمَلَهُ پس اگر داند تو بتو روزی تو سر آن	لَوْ كَانَ أَبْعَدُ مِنْ مَحَلِّ الْكَوْكَبِ اگر باشد دورتر از محل ستاره

وَمَا يَنْسِيكَ إِلَّا كَرَمُ اللَّهِ وَجْهَهُ

وَيَذِي بَغِيهِ يُوَجِّهُنِي بِجَهْلٍ و با خداوندی نادانی که رو بدارد که بی نادانی	وَإِنْ أَنْ أَكُونَ لَهُ مُجِبًا و آنجا اطمینان که باشم در او را جواب دهنده
بَزْدِ سَفَاهَةٍ وَأَنْ يَدْخُلَنَا زیادت نادانی خود را و زیادت کفر من بردباری را	لَعُودُ زَادَهُ إِلَّا جُرَافُ طَيْبًا چون چوب عود که زیادت کند او را اسوه حق بودی

وَمَا يُضَافُ إِلَيْهِ إِلَّا كَرَمُ اللَّهِ وَجْهَهُ

إِذَا جَادَتْ الدُّنْيَا عَلَيْكَ خَدَّهَا چون خفت دنیا بر تو پیش پیش کن بدو	عَلَى النَّاسِ طَرَا أَنَّمَا تَتَّقُ بر مردمان که بدستی که او میگرد
---	---

فَلَا تُجُودُ بِفَنَاهَا إِذَا مَيَّ أَقْبَلْتُ پس نه بخشش فانی کند او را چون او روی آورد	وَلَا تُجَلِّ بِقَبْلِهَا إِذَا مَيَّ تَذَلُّ و نه بجل باقی دارد او را چون او روی آورد
--	---

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهُ

إِذَا اشْتَمَلَتْ عَلَى الْيَا سِرِّ الْقُلُوبِ چون کرد آید بر تو مبدی دلها	وَصَاقِلِيَا بِهِ الصَّدْرُ الرَّحِيمُ و شک شود بدایچه درو باشد سینه تراغ
وَأَوْطَيْتُ الْمَكَانَ وَأَطْمَآنَنْتُ و جای گیر دنا خوشبها و آرمیده شود	وَأَنْزَلْتُ فِي مَأْكِنَتَا الْكَرُوبِ و استوار شود در جایگاه خود اندو نما
وَلَمْ تَرَ لَا تَكْشِفُ الْخُرُوجُ و دیده نشود و آشدن سختی را روی	وَلَا أَغْنَى بِجَزْئِهِ الْإَرَبُ و نه بجز اندک جاره و نه بجز خود خود کند
أَتَاكَ عَلَى قَوْطَرٍ مِنْكَ غَوِيْتُ آید تو بر تو مبدی از تو غریبار سی	يَمُنُّ بِهِ اللَّطِيفُ الْمُسْتَجِبُ که منت نهد بدان خداوند نیکوکار اجابت کننده دعا
وَكُلُّ الْحَادِثَاتِ إِذَا تَنَاهَتْ و همه حادثات چون بنهایت رسد	فَمَوْصُولُهُ قَرِيبُ قَرِيبُ پس پیوسته باشد بدو کسان که نزدیک است

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَإِنْ تَنَاسَلَتْ كَيْفَانَتْ فَاتْنِي اگر سوال کنی مرا که چگونه تو بدستی که	صَوَّرَ عَلَى رَيْبِ الزَّمَانِ صَلْبِي صبر دارم بر سختی روزگار و سختی را
جَرِيصٌ عَلَى أَنْ لَا تُرَى خِيَابُهُ جریصم بر آنکه دیده نشود دلم	فِي شَمْتِ عَادِ أَوْ تَسَارُجِ پس شادی کند دشمنی یا غمگین گردد شود و دوستی

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالْمَرْغُورُ

فَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَنْطَرِقُ <i>پس اگر بودی دنیا که یافته شدی بزرگی</i>	وَفَضْلُ وَعْقَلٍ نَبَتْ عَلَى الْمَرَاتِ <i>و فضل و عقل بیاقتی بالا ترین مرتبه</i>
وَلِكُنَّهَا الْأَرْزَاقُ حِطٌّ وَفَسَمَةٌ <i>ولیکن روزیها بر ماست و بخشش</i>	بِفَضْلِ مَلِكٍ لَا يَحِلُّ لَهُ طَالِبُ <i>بفضل پادشاهی که بجایه طلب کننده</i>
وعنه رضی الله عنه	
وَمَا الذَّمُّ وَلَا تَأْمُرُ الْأَكْمَارُ <i>و نیست روزگار و روزگار را مکر خفاک بینی</i>	لِذِيَّةٍ مَالٍ أَوْ فِرَاقٍ حَبِيبٍ <i>مصیبت مال یا فراق دوستی</i>
وَأَنْ أَمْرَاءَ فَدَجَبُ الذَّمِّ مَرْمَغٌ <i>و بدستی که مری که بحقیقت از موده باشد روزگار</i>	تَقْلُبُ حَالَهُ لَغَيْرِهِ لَيْسَ <i>از گردیدن دو حالت او سرایت نه خود و مندی</i>
وایضا کتر مراد الله عنه	
غَالِبَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَغَلَبَتْهَا <i>گوشش کردم با هر شئی پس غالب شد م برو</i>	وَالْفَقْرُ غَالِبُ الْغِنَى غَالِبِي <i>و فقر ویشی گوشش کرد و بیش پس غلبت غلب بر من</i>
إِنْ أَبَى يَفْضَحْ وَإِنْ لَمْ أَبْذَرْ <i>اگر ظاهر کنم او را پس و اگر ظاهر نکنم او را</i>	يَقْتُلُ فَعَمٌ وَجْهٌ مِنْ صَاحِبِهِ <i>بکشد پس زشتی با درویشی او از یا دشمنی</i>
وایضا رضی الله عنه	
عَجَبْتُ بِجَانِعِ نَاكِ مُصَابٍ <i>عجب کردم و آنکه گریه را که برانده نیست رسیده</i>	بَاهِلٍ أَوْ حَمَزِي كِتَابٍ <i>بزن یا غویب و تلافی او که او را نداند و هتاک</i>
يُفِقُ لِحَبِيبٍ دَاعِي الْوَيْلَ جَمَلًا <i>بسیار بر بیان خوانده و وایا بنا دانی</i>	كَانَ الْمَوْتُ كَالنَّاسِ الْعَجَابِ <i>گویند که مرگ همچو خفته عجب</i>

وَوَيْلٌ لِلَّذِي فِيهِ الْخَلْقُ حَسَنِي <i>و ویکان کرد این خدای در آن خلق را حسنی</i>	بَنَى اللَّهُ عَنْهُ لِرَحَابِ <i>بنی الله خدای را از رحاب</i>
لَهُ مَلَكٌ يَنَادِي كُلَّ يَوْمٍ <i>و او را فرشته است که آواز میدهد هر روز</i>	لِلدُّلُوتِ وَأَبْنُو الْخِزَابِ <i>برایه از برای مرگ و بنا کنند برای ویرانه</i>
وینست الله کرم الله وجهه	
قَدْ شَابَ رَأْسِي وَرَأْسُ الْحَرْثِ لَيْدٍ <i>بدستی سپید شد سر من و سر واصل سپید شد</i>	إِنَّ الْحَرِصَ عَلَى الدُّنْيَا لَيْفَ تَعَبٍ <i>بدستی که حریص بر دنیا سرایت در رنج است</i>
مَا لِي إِذَا مَا رَمْتُ مَرْثَةً <i>چست مرا که ای منم خود را جو چشم مرثه</i>	فَلَيْتَهَا لَهَتْ عَيْنِي إِلَى رُثْبٍ <i>پس یا فتم از آنکه چشم من بر رثبه ای دیگر</i>
بِاللَّهِ رَبِّكَ كَمْ حَبِيبٍ مَرَّتْ بِهِ <i>بجمله که پروردگار است و بسا که بدستش برود</i>	قَدْ كَانَ يُعْمَرُ بِالذَّاتِ وَالْهَرَبِ <i>بحقیقت بود که امان شد بلذتها و شادی</i>
طَارَتْ عَقَابُ الشَّيْءِ فِي جَوَانِهِ <i>پد پدید آمد مرگ در جو آنب آن خانه</i>	فَضَارَ مِنْ بَعْدِهَا لِلْوَيْلِ وَالْهَرَبِ <i>پس شد پس از آن مر هلاکت را و کمال بقارت نزد</i>
أَحْبَسَ عَنَّا نَاكِ لِيَحْمِيَهُ طَلَبًا <i>بازد از عتبات خود را سر طلب من بدو برای حفظ</i>	فَلَا وَدَنْكَ مَلَا زَقِيمًا طَلَبِ <i>پس نهی بدو ز کار تو نیست روزیها بختن</i>
قَدْ بَاكَ كُلُّ الْمَالِ مِنْ لَمَحَةِ رَاحِلَةٍ <i>که باشد که بخورد مال را که سود نموده باشد و گوی</i>	وَيَتْرَكَ الْمَالَ مَنْ قَدْ حَزَنَ فِي الطَّلَبِ <i>و بگذارد مال را آنکس که بحقیقت گوشش نموده باشد</i>
وعنه رضی الله عنه و کتر مراد الله عنه	
أَلَيْسَ أَخَاكَ عَلَى عَيُوبِهِ <i>باز پوش برادر خود را بر عیبهای او</i>	وَأَسْرُوعًا عَلَى ذُنُوبِهِ <i>و در پوش و پرده فرو گذار بر گناهان او</i>

جستن

وَاصْبِرْ عَلَى ظُلْمِ السَّيِّئِ
و صبر کن برستم کردن بچه

وَلَا تَمَنَّ عَلَى خَطِيئَتِهِ
و برای زمان بر کارهای دشوار او

وَدَعْ الْجَوَابَ تَقَضُّبًا
و دست بدار جواب گفتن را بجزوگی

وَكُلِّ الظُّلُمَ إِلَى حَبِيبٍ
و باز گذارستم کار را با محب که ننگه او

و عند من خواند علی

إِذَا بَشَّرَ أَنْ تَقُولَ فَرِّدْ تَوَافُرًا
چون خواهی که دشمن داشته گفتی پس زیارت کن بیای

وَأَنْ تَبْتَغِيَ أَنْ تَرُدَّ دَجَائِرَ رَغْبَا
و اگر خواهی که زیادت کنی دوستی را پس زیارت کن رودی

مُنَادِمَةً الْإِنْسَانَ تَحْسَنَ مَقَرَّ
هم نشانی کردن با مردم خوب باشد بیکبار

وَأَنْ أَكْثَرُوا إِيمَانَنَا أَفْضَلُ وَحُفَا
و اگر بسیار کردند ایمان ما از انبیا گفتند دوستی را

وَوَقَّفَ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا أُمِّي يَا سَيِّدِي يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ
و باستاند بر گور رسالت کرد بر تو و بدرستی که ضریف تو نیست مگر از تو

وَوَقَّفَ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا أُمِّي يَا سَيِّدِي يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ
و گفت پدر من و مادر من ای سید من و مادر من ای سید من و مادر من

الْحَيَّ لِيَفِجَ الْأَعْيُنُ وَإِنَّ الضَّرَّ لِحَبِيبٍ الْأَعْيُنُ وَافْتَدَ
و ای چشمها که از دست است مگر بر تو و بدرستی که ضریف تو نیست مگر از تو

الْحَيَّ لِيَفِجَ الْأَعْيُنُ وَإِنَّ الضَّرَّ لِحَبِيبٍ الْأَعْيُنُ وَافْتَدَ
و ای چشمها که از دست است مگر بر تو و بدرستی که ضریف تو نیست مگر از تو

و عند من خواند علی

مَا غَاضَ دَمْعِي عِنْدَ ثَابِتَةٍ
لم نگرش آمد من نزد یک حادثه

الْأَجَلُكَ لِلْكَاسِبِ
مگر که کرد و آیدم ترا برای گریه سبب

وَإِذَا ذَكَرْتُكَ شَاخَتْكَ بِي
و چون یاد کنم ترا خشک شد بفرمان

مَنْ يَجْفُونَ فَنَاضٍ وَخَلَا
از من بگفتی بستم پس روان شود و بریزان شود

إِنِّي أَجِلُ زِي حَلَّتْ بِي
و ای اجل زری حلت بر من

عَنْ أَنْ أَرَى لِسْوَاهُ مَكْتَبًا
از آنکه دیده شوم از غیر او را اندوه کن

و عند من خواند علی

مَا لِي وَقَفْتُ عَلَى الْقُبُورِ مَسَلًا
چست ام اگر باستاندم بر گور با سلام کننده

فَرَّ الْحَبِيبُ فَلَمْ يَرَدْ جَوَابِي
برگردد دوست پس رو نگردد جواب من

أَحِبُّ مَا لَكَ لَا تَرُدُّ جَوَابًا
ای دوست چست ترا که رو نمی کنی جواب

أَسْتَبَلَعْدِي خَلَّةُ الْأَجْنَابِ
ای فراموش کردی بعد از من دوستی دولتا

و عند من خواند علی

قَالَ الْحَبِيبُ وَكَيْفَ جَوَابِيكُمْ
گفت دوست و چگونه جواب شما

وَأَنَا رَهْمٌ جَبَادِلُ وَتَرَابِ
و حال ام من گرو کرده سنگها ام و خاک

أَكَلُ التَّرَابِ بِحَابِ نِي فَسَنُكُم
بخور خاک خود پنهانی مرا پس فراموش کردم شما

وَجِئْتُ عَنْ أَهْلِ وَعَنْ أَهْلَاءِ
و پیشیده شدم از اهل و از اهلان خود

فَعَلِمْتُ مَنِي أَنْتُمْ تَقَطَّعَتْ
پس بر شما باد از من سلام بریده شد

مَنِي وَمَنْكُمْ خَلَّةُ الْأَجْنَابِ
از من و از شما دوستی دولستان

و انصافه علی

فَرَضَ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَتَوَبَّعُوا
فرض داشت بر آدمیان که نو به کنند

لَكِنَّ تَرَكَ الذُّنُوبَ وَجِبَ
لیکن ترک کند گناهان واجب تراست

وَالذَّهْرُ فِي مَرْفَعِ عَجَبٍ
و روزگار در گردنش و عجب است

وَعَفْلَةُ النَّاسِ فِيهِ عَجَبُ
و غافل شدن آدمیان در و عجب است

وَالصَّبْرُ فِي الثَّابِتَاتِ صَعْبُ
و صبر در سختیها دشوار است

لَكِنَّ قُوَّةَ الثَّوَابِ أَصْعَبُ
لیکن قوت کردن ثواب دشوارتر است

وَكُلُّ مَا يُرَى قَرِيبٌ <i>و هر چه آید و از دیدن نزدیکست</i>	وَأَمُوتَ مِنْ كُلِّ ذَا قَرَبٍ <i>و مرگ در همه آن نزدیکتر است</i>
<i>و عندها سوار علی</i>	
ذَهَابُ الْوَفَاءِ ذَهَابُ مَا مِنَ الدَّائِمِ <i>رفت و فایم جو رفتنی دی رونده</i>	وَالنَّاسُ أُنْجُاطٌ وَمَوَارِبٌ <i>و مردمان نهر و بنبده و مرگ کننده</i>
يَفْتُلُونَ بَيْنَهُمُ الْوَدْعَةَ وَالْخُفَا <i>فاس میزنند در میان خود و خونی و صفا</i>	وَقُلُوبُهُمْ مَخُوتٌ بِعَفَا رِبٍ <i>و دلها می ترسان آکنده اند بگردمان</i>
<i>و ایضا از کل اسیر بنی اندیشه</i>	
جَبِينٌ إِذَا كُنْتَ فِي بَلَدِهِ <i>ای حسین چون باشی تو در شهری</i>	غَرِيبٌ إِذَا كُنْتَ فِي بَلَدِهِ <i>غریب پس زنده گانی کن با دایب آن</i>
وَلَا تَفْرَقْ فِيهِمْ بِاللَّهِ <i>و نترس کن در میان ایشان بخزد</i>	فَكَفَّ قَبْلَ بَابِهَا <i>پس سر کرد و گنجی بخزد های خود بجا شد</i>
وَلَوْ عَمِلَ أُنْجُاطٌ إِلَيْهَا لَبِ <i>و اگر عمل کردی بسیرای طالب</i>	بِهَدْيِ الْأُمُورِ كَانِبًا بِهَا <i>بدین کار با چون سپه های آن</i>
وَكُنْ أَعْتَامًا مِمَّا لَا <i>و گین او بکشد امر خدا را</i>	فَأَحْرَقَ فِيهِمْ بِأَيِّهَا <i>پس دند آن سود برسم در میان ایشان بپند آید</i>
كَأَنِّي بِنَفْسِي وَأَعْقَابِهَا <i>و گویم می چشم بپیش خود و فرزندان خود</i>	وَبِالْكُرْبَى وَوَحْشِهَا <i>و در کربلا اند و جای خوب</i>
عَذَابٌ مِنْ نِقْمَةِ الَّذِي <i>عذاب آن عذر خدا را از استواری شدن با</i>	يُمْلِكُ دُنْيَاكَ مِنْ لَهَا بِهَا <i>بدید ترا دنیا تو از خوشی او</i>

فَلَا تَمُوتْ مِنْ لَوْ زَارَهَا <i>پس نیک نشاد مشو برای بارگای کران او</i>	وَلَا تَخْزَنْ لَأَوْضَائِهَا <i>و نیک دل مشو برای دروهای او</i>
فَيَسَّ الْغَدْبَ لَا مَسَّ كَيْ تَسْتَرْجِعَ <i>فایس کن فردا را ببدی تا بر آستی</i>	فَلَا تَتَّبِعْ سَعْيَ رَغَائِبِهَا <i>پس بجا نپی سنجی رغبت کند کان بین دنیا</i>
فَيَحْضِبُ مِنَّا إِلَيْنِ بِالْكَفَاءِ <i>پس رنگ کند از ما ریشها بگو نما</i>	خَضَابُ الْعُرُونِ بِأَوْضَائِهَا <i>سج رنگ کردن عروس بجا های او</i>
أَزَاهَا وَلَمْ يَكْ رَأَى الْعِيَانِ <i>فراموشی او و نبودن دیدن چشم</i>	وَأَوْبَتُ مِفْتَاحِ أَبْوَابِهَا <i>و بد اند مرا کلید درهای آن</i>
مَصَائِبُ تَابَاكَ مِنْ أَنْ تَرُدَّ <i>مصیبت های که سر باز می زند به تو از آن که رد کنی آنرا</i>	فَاعْزِدْ لَهَا قَلْبُ مَنَابِهَا <i>پس کار سازی کن برای آن پیش از نوبت رسیدن آن</i>
سَقَى اللَّهُ فَا مَنَّا صَاحِبَ الْقِيَمَةِ <i>آب و دم دزدای قائم ما را یعنی خداوند معدی قیامت</i>	وَالنَّاسُ فِي أَدَائِهَا <i>و حال انکس مردمان در خوی خود باشند</i>
هُوَ الْمَدْلُوكُ الثَّانِي بِأَحْسَنِ <i>اوست در باینده کینه را برای من ای حسین</i>	بَلَّكَ فَاحْضِرْ لَا تَغَابِهَا <i>بل که برای تو پس صبر کن برای رجای آن</i>
لِكُلِّ دَمٍ الْفَالِافِ وَمَا <i>برای هر که خونی هزار هزار و نه</i>	يَقْمَرُ فِي قَتْلِ أَحْزَابِهَا <i>تقصیر کند در کشتن گروه های او</i>
هَذَا لَكَ لَا تَنْفَعُ الظَّالِمِينَ <i>آنجای سود و نیکد ظالمان ترا</i>	قَوْلُ بَعْدِ وَأَعْتَابِهَا <i>گفتار بعد و آستنی خواستن آن</i>
حُسَيْنٌ فَلَا تَخْزَنْ لِلْفِرَاقِ <i>ای حسین پس نیک مشو برای مفارقت</i>	فَدُنَّا لَوَاضِعٌ لِحَزَائِهَا <i>پس دنیا تو گشت برای خواب شدن آن</i>
سَلِّ الدُّعَى نَحْوَ وَأَقْصِرْهَا <i>سوال کن سرای را تا خبر دهد و قصیر باشد آن</i>	بِأَنْ لَا يَفْكَارَ لَهَا بِهَا <i>با آنکه باقی مانده نی نیست فرخه او ندان ترا</i>

اَنَا الَّذِي لَا شَيْءَ لِّلْمُؤْمِنِينَ
 منم دین نیست شئی بر مؤمنان
 لَنَاسِئَةِ الْغَنِيِّ وَحُكْمَهَا
 ماست نشان بزرگی در حکم آیات
 فَصَلِّ عَلَىٰ جَدِّكَ الْمُصْطَفَىٰ
 پس درود فرست بر جد تو برگزیده

و مرقعه رضوان الله علیه

فَرَّجَ الْقَلْبَ مِنْ وَجَعِ الذُّوْبِ
 خست دلی از درد کن بان
 أَضْرَجْنَاهُ شَهْرَ اللَّيَالِي
 حضرت محمد صلی الله علیه و آله را پندار ای شبها
 وَغَبَّرَ لَوْنَهُ خَوْفَ شَدِيدٍ
 و بگردانید رنگ او را ترسی سخت
 يُنَادِي لِلتَّضَرُّعِ يَا إِلَهِي
 و آواز دهد بر ترا ای خدای من
 فَرَعَتْ إِلَى الْخَلَاءِ بِنُفْعٍ
 پناه دادم به خلقان فریاد و ناله
 وَأَنْتَ تَجِبُ مِنْ دَعْوَاهُ رَحْمَةً
 و تو ایستاده ای از دعا او رحمت
 وَدَائِي بِالْهَيْبَةِ وَلَدَيْكَ طِبْ
 و دوا من با هیبت تو و در دست تو طبیب من

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 فَلَمْ أَرَ كَالَّذِينَ بَايَعُوا غَتْرَ أَمْلَها
 پس ندیدم همچو دنیا فریفته شوند اصل او
 أَضْرَعُ عَلَى نَاسِئَةِ الْغَنِيِّ مَا أَنَابَهُ
 میگذرم بر نشان سرای غری که نسبت ندادم بدو
 إِذْ أَثَبْتَ لَاقِيَتِ أَمْرًا مَا خَلَبَهُ
 چون خاتم فرات رسم بر او که برده باشد یار او
 لَحْدٌ خَرْنَا كُلَّ يَوْمٍ نُؤَادِيهِ
 نو کردانند و می داور روز خدای او

و من كلامه كرم الله وجهه

تَنَلُ مِنْ جَبَلِ الْفَرَحِ وَالْعَوَاقِبِ
 تا بیاوی از صبر کوب بهترین عاقبتها
 فَمَا الْحَلَمُ إِلَّا خَيْدٌ وَمَلَجِبُ
 پس نیست بردباری مگر بهترین دوستی و سمرانی
 تَذُقُ مِنْ كَمَالِ الْخَفِ وَالْمَنَابِ
 تا بچشی از کمالی لذت و استغنای شدن از فقر
 يُبْنِيكَ عَلَى الْغِيِّ جَزَلُ الْمَوَاقِبِ
 تا بیاوردش دهد ترا با وجود نفی بخششهای بسیار
 فَكُنْ خَالِكًا فِي النَّاسِ أَعْلَى الْمَرَاتِ
 پس باش خواجه در میان مردمان بالاترین مرتبه

وَكُنْ طَالِبًا لِلزُّلْفَى مِنْ بَابِ خَلْعٍ
 و باش جوینده هر روزی از در طلال بودن
 وَصْنٌ مِنْكَ مَا أَلَوْجَهُ لَا تَنْدَلْتَهُ
 و نگه دار از خود و آب روی را بزل مکن از آنرا
 وَكُنْ مُوجِبًا حَقَّ الْجَلِيسِ إِذَا لَقِيَ
 و باش واجب گرداننده حق مجتنبین را چون آید
 وَكُنْ حَافِظًا لِلْوَالِدَيْنِ وَنَاصِلًا
 و باش نگه دارنده هر پدر و مادر را و یاری کننده

لِضَاعِفَ عَلَيَّكَ الزُّلْفَى مِنْ كُلِّ جَانِبٍ
 و تا افزون کرده نشود بر تو روزی از هر سوی
 وَلَا تَسْلُ الْأَنْدَالَ فَضْلَ الْغَائِبِ
 و خواه از فردو مایه کان زیادتی مرغوبانند
 إِلَيْكَ بَيْنَ صَادِقٍ مِنْكَ وَاجِبِ
 بنویس بیکویی راست از تو سزاوار
 لِحَارِكِ دِيَا تَقْوَى وَاهِلِ الْأَفَابِ
 و همسایه خود را و نه بر سیز کاری و خوشبختی

و عندا علیه السلام

لَوْ صِغَ مِنْ فَضْلِهِ تَقَرُّ عَلَى قَدَرٍ
 اگر بسازند از سهم نفس بر تقدیر
 مَا لَلْفَتَى حَتَّ إِلَّا إِذَا حَمَلَتْ
 نیست مگر جوهر او را فضیلتی مگر چون تمام شود
 فَاطْلُبْ فِدَتَكَ عِلْمًا وَكَتِبَ ادْنَا
 پس بجو که فدای خود را از دانش و کتب نزدیک
 لِلَّهِ دَرْفَتِي أَنْسَابُهُ كَدَمُ
 و خدایا دست خردم را از نسبهای بزرگواران
 هَلِ الْمَرْقَةُ الْأَمْسَ نَقُومُ بِهِ
 هیچ نیست مروت مگر آنکه قیام کنی تو بدان
 مَنْ لَمْ يُؤَدِّهِ دِينَ الْمُصْطَفَى ادْنَا
 مگر که او را دین پیغمبر از نزدیک

لِعَادَمٍ مِنْ فَضْلِهِ لَنَا صَفَادُهُ بَا
 مرا نه کرد از فضل خود آن هنگام که صافی شود
 اخْلَاقُهُ وَحَوِي الْأَدَبِ وَلِحَا
 اخلاق او و جمع کند ادبها را و فضیلت را
 تَطْفُرْدَاكَ بِرٍ وَتَحْمِلُ الْكَلْبَا
 تا طفر بیاورد و دست تو بدان و خوب گردانم
 يَا جُنْدَا كَرَمًا اخْجَلْهُ نَبَا
 ای خدایا بزرگواری که گردد مرا و آنست
 مِنَ الزَّمَانِ وَحَفِظَ الْجَارِدِ عَنَّا
 از عهد و نگه داشت همشایه اگر نگردد
 مَحْضًا خَيْرَ الْأَحْوَالِ وَاضْطَرَّا
 فایده خیر شود در حالها و بی آرام نشود

و من خواصه راجع الیه

أَعْلَى تَقْجَمُ الْفَوَارِسِ هَكَذَا
 ای بر من بعف در ایند سواران همچین
 الْيَوْمَ تَنْعَمُ بِالْعَزِيزِ حَفِظْتَنِي
 امروز منع کند مرا از کجتن نام و تنگ من
 الْحَائِثُ عِدْجِيْنَ بِذَلِكَ
 که باز نگردد و لا اله الا تو یکتا
 أَلَا يَصْدَقُ قَوْلُكَ فَالْتَقَى
 که باز نگردد و لا اله الا تو یکتا
 فَضْدَتُ حِينَ رَأَيْتَهُ مُتَقَطَّرًا
 پس از گشتن آن زمان که دیدم او را افتاده
 وَعَفَفْتُ عَنْ أَنْوَابِهِ وَلَوَ انِّي
 و پاک دانی کردم از جامهای او نه اگر آنکه من

أَعْنَى وَعَنْهُمْ اخْتَرُوا اخْتِلَانِي
 از من و از ایشان باریستیدای یاران من
 وَمَصْنَعُهُمْ فِي الظَّامِ لَيْسَ بِنَائِي
 و صنعتش بران در چاه و گریخت باز جنبه
 وَخَلَفْتُ فَا سَمِعُوا مِنَ الْكُذَّابِ
 و سوگند خودم پس شنیدم گشت از دروغ گو
 رَجُلَانِ يَضْطَرَّانِ كُلَّ ضَرْبٍ
 دو فرد که باید گردانند هر زدن
 كَالْجَنِّ بَيْنَ دَكَاذِكِ وَدَوَائِي
 چون جن درخت میان پستیها و پستیها
 كُنْتُ الْمُقَطَّرَ بَرْنِي أَنْوَابِي
 بودم افتاده بر نوای جامهای مرا

و ايضا له كسر الله محمد

عَبْدًا حَكِيمًا مِنْ سَفَاهَةِ رِيَّةٍ
 برستید من را از پرخردی رای خود
 عَلِمَ ابْنُ عَبْدِ جَبْرِ صَارِمًا
 بدانت پسر عبد آن هنگام که بدید شمشیر بران
 لَا تَحْسَبُوا الرِّجْسَ نَجَاسَةً
 می پندارید خدایا فردا گذرانده دین خود

وَعَبْدٌ رَّبِّ مُحَمَّدٍ صَوَائِي
 و پستید من پروردگار محمد را بحق و راه را
 يَهْتَرِ الْأَمْرَ عَزْمًا
 گامی جنبید انگ کاره بازنی کردنت
 وَنَبِيَّ بِالْعِزِّ الْأَجْزَابِ
 و پیغمبر خود ای گروه گرومان

و من جمله های نیستی رحمتی است

اَنْشَدَنَا ابُو نَصْرٍ مُحَمَّدًا فَقَالَ اَنْشَدْنَا ابُو عَمْرٍو الْقَصِيحَ

عَنْ اَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ لَا مِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى صَلَواتِ اللَّهِ وَسَلَامِهِ

أَبِي اللَّهِ إِلَّا أَنْ صَفْتَنِي دَارِنَا

منع کن از آن که مرا آنکه بگویند صفین سرای ما
إِلَى أَنْ تَمُوتُوا أَوْ تَمُوتَ وَمَا لَنَا

وَدَا كَرَّمْنَا لَاجٍ فِي الْأَفْكَوكِ

و سرای شما ما دام بدر چنانچه در آن را همان شماره
وَلَا لَكُمْ مِنْ حِمَّةٍ أَلَمُوتَ مَرَّ

و عند کرامت رحمتی

أَنَا عَلَى وَأَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

منم علی و پسر عبد المطلب
فَرَنْ إِذَا لَقِيتُ قَرْنًا لَمْ أَهَبْ

مَنْ تَدَبَّ ذَوْسُ حَوْفٍ وَذَوْ حَبِّ

با کینه خداوند حله و خداوند حب
مَنْ يَلْقَانِي بِلِقَى الْمَنَافَا وَالْكَرْبِ

و اندر رحمتی

أَنَا عَلَى وَأَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

منم علی و پسر عبد المطلب
وَأَمُوتَ لِلْفَتَى مِنْ الْحَرْبِ

أَحْمَى ذِمَّائِي وَأَذِنٌ عَنْ حَبِّ

نگاه دارم عند خود را و برایم از حب
وَأَنْتَ مَرْدًا أَمَّا الْكَلْبُ الْهَلْ

أَوَّلَ قَوْلٍ هَارِبًا نَمُوتُ الْقَلْبِ

أَنَا الْخَلَامُ الْعَزِيزُ الْمُتَّصِمُ

بِأَيُّهَا الْعَبْدُ الْكَلِيمُ الْمُتَّصِمُ

و عند کرامت رحمتی

مَنْ خَيْرُ عَوْدٍ فِي مَضَامِ الْمُطَّلِبِ

ان كنت للموت محققا فاقرب

و من جمله های نیستی رحمتی

أَنَا عَلَى وَأَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

و بانی المصطفی غیر الکرب

مَنْ تَدَبَّ ذَوْسُ حَوْفٍ وَذَوْ حَبِّ

مَنْ يَلْقَانِي بِلِقَى الْمَنَافَا وَالْكَرْبِ

و من فعلی باقی نیستی رحمتی

أَنَا عَلَى وَأَنْ عَلَى النَّاسِ فِي النَّسَبِ

قُلْ لِلَّذِي عَنْهُ مَتَى مَلَأَ طِفْئَهُ

هَبَّتْ عَلَيْكَ رِيَاخُ الْمُؤَسَّافَةِ

بَعْدَ النَّبِيِّ الْهَاشِمِيِّ الْمُصْطَفِيِّ الْعَرَبِ

مَنْ ذَا يَخْلُصُ أَوْ ذَا قَامِنِ الدَّ

فَأَسْتَبْقِي بَعْدَهَا الْوَيْلَ وَالْحَسْرَةَ

اِنْ كُنْتَ لِلْوَيْتِ حَيًّا فَافْتَرَشْ
 اگرستی بر سر مرگ را دوست پس نزدیک نشو
 اَوْ لَا فَوَلِّهَا رَأْسًا ثَمَّ انْقَلَبْ
 و اگر نه پس روی بگردان که زنده پس برگرد
 يَا وَيْهَا السَّائِلُ عَنْ أَصْحَابِي
 ای سوال کننده از یاران من
 إِنِّي نَسِيتُكَ عَنْهُمْ غَيْرَ مَا نَكْذِبُ
 خبر دادم ترا از ایشان نه دروغ
 صَلَّيْ لَدَى الْحَيِّ آوَالِ الْغَرْبِ
 صابرانند نزدیک بخدا که از دین با یکدیگر

وَأَنْتَ لَنَا إِنَّمَا الْكَلْبُ الْكَلْبُ
 و ثابت شو مرا ای سگ حریف
 اِنْ كُنْتَ تَبْغِي خَيْرَ الصَّوَابِ
 اگرستی که مل جوینی خبر راست
 بَأْتِهِمْ أَوْ عِجَّةَ الْكِتَابِ
 بیا آنک ایشان باد انهای کتاب اند
 فَتِلْ بِذَلِكَ مَعْنَى الْأَخْبَابِ
 پس بر سرین بدین ان گروه گروه را ترا

و مرگماتند علیها السلام

تَنْهَيْتَنِي بِالْكَرِّ وَالطَّعْنِ رَأَيْتَ
 زود باشد که گواهی بدهم این دشمن و نیزه زدن
 وَتَعَلَّمْتُ فِي الْحَرْبِ إِذَا الْبَطْنُ
 و میدانم که من در جنگها
 وَمَنْ لِي فِي الْهَوْلِ فِي مَقْطَعَاتِهِ
 و چه دلم من بر ترسید بر ترس از ترس ناگهانی
 وَقَدْ عَلِمْتُ لَا جِيَاءَ إِلَيَّ رَعِيمَهَا
 و بدست من که بمیدانم که بر من مهر ایشان

حَبَانِي بِهَا الظُّمَرُ الْبَنِي الْمُهَذَّبِ
 که داد مرا آن پاک پیغمبر پاکیزه
 بِنَارِهَا الْبَيْتُ الْهَوِيُّ الْمَجْرُبِ
 بآتشهای خود شیرام است او از از فتنه
 وَقُلْ لَهُ حَبِيبُ الْحَبِيبِ الْعَلِيبِ
 و آنکه شد مرا را لشکر پیغمبر رکن بسیار
 وَلَئِي لَدَى الْحَرْبِ الْغَدِيقُ الرَّحْبِ
 و بدستی که من نزدیک جنگ گل ام استوار

و مرگماتند علیها السلام

سَيَكُونُ فِي الْمَلِكِ وَحْدَتِي فِي
 زود باشد که کوفه کند از من و شاه نیزه من
 وَأَسْرَمُ مِنْ رِيَّاحِ الْخَطِّ لَدُنِّي
 و کندم کولی از نیزه بادین خطام ده است
 إِذْ قُدِّرَ الْكَيْبَةُ كُلُّ يَوْمٍ
 و ای رانم بآن لشکر را هر روزی
 وَجَوِّي مَعْرُكَةً مَوَاطِنُهَا
 و کردم که من کروس باشد که بزرگوار شدن
 وَلَا يَجُودُ مِنْ حَذِي الْمَتَابِ
 و ستکار نشوند از پرستیدن من کما
 فَدَعْ عَنْكَ التَّمَذُّدَ وَاصْلُ نَارًا
 پس دست بردار از تو رسانیدن را و بسوز باش

لَدَى الْحَيِّ وَخَدُّهَا
 نزدیک جلوه کند از او آتش در هوا نماید
 شَدَّتْ غَرَابَهُ أَنْ لَا يُعَايَا
 بستیم نیزه نامی او را تا عیب گروه نشود
 إِذَا مَا الْحَرْبُ أَضْمَتِ التَّهْبَاتِ
 چون جنگ بر آید و حقه شود بزرگوار شدن
 بِرُجُوعِ الْغَنِيمَةِ وَالنَّهْاسَاتِ
 که امید میدارند غنیمت و غارت کردن را
 سُؤَالَ الْمَالِ فِيهَا وَلَا يَسْأَلُهَا
 از برای خواستن مال از آن و باز نشستن
 إِذَا جَدَّتْ صِلَتُهَا شَهَاتِهَا
 که چون فرو مرده شود سوخته شود او را پاره شدن

و عنه كرم الله وجهه

الْمَرْفُوعُ إِذَا دَعَا هُمُ الْخَوِمْ
 ای ندیدی گروه مرا چون خواند ایشان را برادر
 هُمْ حَفِظُوا عَيْنِي كَمَا كُنْتُ حَافِظًا
 ایشان نگه میدارند عینم مانند من چنانکه من نگه میدارم
 بَنُو الْحَرْبِ تَقْعُدُهُمْ أَمْهَاتُهُمْ
 پسران جنگ نشینند بر کرسی ایشان مادر ایشان

اجَابُوا وَإِنْ أَعْصَى عَلَى الْقَوْمِ
 اجابت میکنند ایشان را و از فرمانم بر قوم خشم بر ایشان
 لِقَوْمٍ جَرَى مِثْلُهَا أَنْ تَغْتَبُوا
 گروهی را چون می دانم مانند آن که غایب شوند
 وَأَبَاءُ هُمُ أَبَاءُ صَدَقَ فَاجْتَبُوا
 و پدران ایشان پدران راستی اند و نزدیک شدن

و انصافه رضي الله عنه

فَإِنْ كُنْتَ بِالشُّوْرِ مَلَكًا مَوْتًا
پس اگر بودی بمشورت ملک الموتی
وَإِنْ كُنْتَ لِلْفَرْقِ حِجَّتَ خَصَمٍ
و اگر بودی بمنزلی حجت خصم

فَكُنْ بِهَذَا وَالْمَشْرِوْنَ عُنْتُ
پس بگو نزد و حال آنکه مشورت از غایت
فَغَيْرُكَ أَوْلَىٰ بِإِنِّي وَأَقْرَبُ
پس غیر تو اولی با منی و نزدیک تر

و عنده رضى الله عنه

كُنْ مِنْ بَنِيهِ وَأَكْتَبْ أَدَبًا
باش بنی من که خواهی تو و کتب کن ادب را
فَلَيْسَ يُغْنِي الْحَبِيبُ نِسَبَهُ
پس نیست که بنی نیاز کند و اندامی حبیب النسب او
إِنَّ الْفَتَىٰ مَنْ يَقُولُهَا أَنَا ذَا
برستی که جوانمردانست که گوید اینک من

يُغْنِيكَ مَحْمُودَةٌ عَنِ الْكُتُبِ
بنی نیاز کند و اندام تراست و ان از نسبت کردن
بِلُؤْلُؤَانِ لَهُ وَلَا أَدَبَ
بد زبان که باشد او را و ادب
لَيْسَ الْفَتَىٰ مَنْ يَقُولُ كَانَ إِنِّي
نیست جوانمرد آنکس که گوید که بود پدر من

و ما يندست السكركم المذوق

فَدَيَاتُ الْقُرُونِ كَيْفَ تَفَاتَتْ
بدستی که دیدی اهل زمانه که چگونه فانی شدند
هِيَ دُنْيَا كَيْفَ تَنْفَتِ أَلْتَمَ
خدا نیست که دنیا بماند است که می فشانند ز سر را
كَمْ أُمُورٍ لَقَدْ تَشَدَّدَتْ فِيهَا
بسیار امور که بزرگ شدت یافتند و فرا رفتند و ران

دَرَمَتْ لَعَفِيلٌ كَانُوا وَكَانَتْ
نابود شدند پس گفتند که بودند و بودند
وَإِنْ كَانَتْ الْحَمَّةُ لَا نَتْ
و اگر چه باشد جان دست نهادن نرم
نَزْهَوْنَهَا عَلَىٰ فَمَا نَتْ
پس آسان کردیم آنرا بر خود پس آسان شد

و الله رضى الله عنه

إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْكَلَامِ بِأَهْلِهِ
بدستی که اندک از سخن بگو آوندان او
مَا ذَلْ ذَوْصَمَتْ وَمَا مِنْ مَكَّةَ
ببخازید سخن خاوند خاموشی نباشد هیچ بسیار بگویند
إِنْ كَانَ يَنْطِقُ نَاطِقٌ مِنْ فَضَّةَ
اگر باشد که سخن گوید سخن گوینده از سیم

حَسَنٌ وَإِنْ كَثِيرٌ مَقْنُونٌ
خوب باشد و بدستی که بسیار راود سخن آید
الْأَنْزَلُ وَمَا يَغَابُ صَوْتُ
آنکه که بفرود عیب نکند هیچ خاموشی را
فَالْقَصْدُ زَيْنَةُ الْكَافِ
پس خاموشی و ایدرستی که آراسته باشد از زینت

و من جمله فواید رضى الله عنه

رَوِيَ الْأَخْطَبُ بَابًا فِي الْمَنَافِعِ عَنْ بَشِيرِ بْنِ الْهَادِ
قَالَ رَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فِي الْمَنَامِ
فَقَالَ لَهُ هَلْ تَقُولُ شَيْئًا يَنْفَعُنِي وَتَوْهَنُ

أَنَا الدُّنْيَا فَنَاءً لِقَرَارِ الدُّنْيَا
بدستی که دنیا فانی است و دیر بماند است
وَلَقَدْ كَفَيْتُ مِنْهَا أَمَّا الْهَالِكُ فَتُ
و بدستی که بسند است ترا از وی ای جوینده خواهی

أَنَا الدُّنْيَا كَيْفَ تَنْفَتِ أَلْتَمَ
بدستی که دنیا بماند است که می فشانند ز سر را
وَلَمْ يَرْ عَنِ قَلِيلٍ كُلِّ مَنْ فِيهَا مَوْتٌ
و بدستی که از وی ای جوینده خواهی

و الله رضى الله عنه

الْمَرْئَانِ الذَّهْرُ يَوْمَ وَلِيَّةَ
ای ندیدی تو که روزگار روزیست و شبی

يَكُنْ مِنْ نِسْبَةٍ جَدِيدَةٍ كَيْتَ
که باز میگرداند از نسبت نو تا شبی

فَقُلْ بِحَبِيدِ التَّوْبِ لَا بُدَّ مِنْ يَدٍ
پس بگو هر چه که بخواهید بازگشت از گناه

وَقُلْ لَا جَمَاعَ الشَّمْلِ لَا بُدَّ مِنْ يَدٍ
و بگو هر چه که بخواهید پراکنده کردن گناه چاره است از گناه

وَعِنْدَ رَسُوْلِ اللَّهِ عَلَيْهِ

نَفْسٍ عَلَى زَفَرَاتِهَا مَحْبُوبَةٍ
نفس من بر زعفرانهای خود باز داشته شده است

بِالنَّهْ خَبِثَتْ مَعَ الرِّفَاتِ
ای تهاشی او بیرون آمدی بانا لها

وَمِنْ كَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ

هَلْ يَدْفَعُ الذَّنْعُ لِحَصْنٍ مَنَةٍ
هیچ دست که باز دارد در راه استوار گردان

بَوْمًا إِذَا خَضِرَتْ لَوَقْتِ مَمَاتِ
روزی چون حاضر شود مرگ برای وقت مرگ

أَنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّ كُلَّ مَجْمَعٍ
بدانستی که من میدانم هر چه گرد گشت

بَوْمًا يَعْوَلُ لِفَرْقَةٍ وَشَارِبِ
روزی باز گردد و یا جدا ای و پراکنده

بِأَيُّهَا الدَّاعِي النَّذِيرُ وَمَنْ بِهِ
ای خواننده ای که هشدار دهنده و آگاه کننده

كَتَفَ لَالَهُ نَوَاكِدَ الظُّلُمَاتِ
برداشت قدای بر هم نشسته تارهای تاریکی

أَخْلَقَ قَدِيمَتِكَ لَابِنِ عَمَلٍ
آفرید گردان قدیم تو را بپسر کار

وَأَنْزَعَدْنَاكَ مِنْهُ بِأَيُّهَا
و بیدار شد دشمنان تو از او بس بختها

فَالْمَوْتُ جَوْزٌ وَالْمَنَةُ شَرِيَّةٌ
پس مرگ جوی است و مروت شرعی است

فَأَنِّي يَا إِلَهِي فَيَادِرِ الزُّكُوفِ
ای بدو ای پسر بختی که بر سر بختها

فَلَمْ يَنْظُرْ قَادَتِ إِلَى الْعَلَبِ شَهْوٍ
پس نگاشت ای که بخت بدید به دل از زور

وَلَا تَنْظُرِي بِأَعْيُنِي بِالسُّفَاتِ
و نگه من ای چشم بدید و بختها

فَإِنْ نَزَلَتْ يَوْمًا فَلَا تَحْضَعْنَ لَهَا
پس اگر فرود آید روزی پس فرو نهد بر او

وَلَا تَكْرِي الْكَوْكَبَ إِذَا تَغَارَزَتْ
و پس نگذار که از ستاره ها دور شود

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ

دِتْوَادِ بَيْبِ التَّمَلُّ لَا تَقْوُونَ
تجربیدن بختها را نتوانید

كَيْمَا تَأْتِي الْوَالِدَيْنِ أَقْوَمُونَ
ایا باید و این را باید

أَوَلَا فَنِي ظَالِمًا عَصَيْتَ
و اگر نه بد رستی که من را بد رستی عیبها را

قَدْ قُلْتُمْ لَوْ جِئْنَا فَنَجُونَا
بدانستی که گفتید اگر بیاییم بیا پس نجات ده

لَيْسَ لَكُمْ مَنَاسِكُكُمْ وَنَيْتُ
نیست مر شما را آنچه خواهید شما و خواست من

بَلْ مَا يَرِيدُ الْحَيُّ الْمَيِّتُ
ایا آنچه خواهد زنده کرد و آشفته میراننده

وَمَا يَنْسِي السَّعْيَ عَنِ اللَّهِ

يَا حَامِعًا لِلنَّمْلِ سَاعَاتِهِ
ای جمع کننده مر پراکنده ای او را ساعتهای او

وَدَسْتُ مَنَتَهُ لَهُ وَوَفَاتِهِ
و نزدیک شد مرگ او مر او را وفات او

لَيْتَ بَكَرًا عَلَى الْعَدِي جِرَانَةٍ
تویر گام که باز گردد و بد دشمنان را بر گامهای

وَكَا دَتَ لَهْنِ تَذَوُّبِ الْمَعْرِ
و نزدیک باشد که مرایش از گدازنده شود و جانها

وَجَلَّ النَّبْلَاءُ وَبَانَ الْغَزَاءُ
و فرود آید بلا و دور شود صبر

فَعِنْدَ النَّسَائِي كَوْنُ الْفَيْجِ
پس نزدیک نهایت رسیدن آن باشد رشتن رانها

وَعَنْهُ عَنِ فَالْخَيْمِ

لَنْ كُنْتُ مَخَاجًا إِلَى الْخَيْمِ لَنْ

وَلَمْ يَفِرْ لِي بِالْحِلْمِ بِالْحِلْمِ

فَمَنْ شَاءَ تَقْوَى فَإِي مَقْوَمٍ

وَبِالْحِلْمِ لَا رَضَى وَلَا هَوَاشَةٍ

فَإِنْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِيهِ تَمَلُّجٌ

لَا رَمَاضَاقَ الْقَضَاءِ بِأَهْلِهِ

إِلَى الْخَيْمِ فِي بَعْضِ الْأَخَائِصِ

وَلَمْ يَفِرْ لِي بِالْحِلْمِ بِالْحِلْمِ

وَمَنْ شَاءَ تَقْوَى فَإِي مَقْوَمٍ

وَبِالْحِلْمِ لَا رَضَى بِهِ حِينَ إِجْوَجٍ

فَقَدْ صَدَّقُوا ذَلِكَ بِالْحَقِّ

وَلَمْ يَكُنْ مَا بَيْنَ الْأَيْتَةِ مَجْمُوعٍ

وَعَنْهُ كَمَا رَأَيْتُهُ

قَرَّبِي ذَا الْفَقَارِ فَاهْ مَتِي

فَرَبِّي الصَّابِرِ الْجَنَامِ فَإِنِّي

وَدَدَ الْيَوْمَ نَاحِي نَبْذِ النَّارِ

فَإِخِي كَتَبْتُ يَوْمَ كُلِّ هَبَاجٍ

ذَاكَ فِي الرِّجَالِ بَحْوِ الْهَبَاجِ

جِيوشًا كَالْحَجَرِ كَالْمَوَاجِ

وَعَنْهُ عَنِ

وَدَدُوا مَسْرَعِينَ يَبْعُونَ قَتْلِي

وَجَرَبَ الْأَوْطَانِ وَقَتْلَ النَّاسِ

سَوْفَا يَهْجُو الْمَلِكَ بِالْقُرْبَا

مِنْ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ أَوْفَاءُ إِلَى

وَأَيْتِكَ الْمَحْتَوِي بِالْعَرَاكِ

وَكُلُّ إِلَى أَجْعَ لَا رَاجٍ

عِشْنَا إِلَى أَنْ نَأْتِيَ مَا أَنَا رَاجٍ

شَهِيدًا مِنْ شَاخِبِ الْأَوْجِاجِ

وَمَا نَسِيتُكَ مَرَّاسِدُ حَمَلِ

كُلَّ خَلِيلٍ خَالَتَهُ

فَكَكَلَهُمُ الرِّقْعُ مِنْ ثَعْلَبٍ

لَا تَرَكْتُ اللَّهَ لَهُ وَاضِحَهُ

مَا أَثَبَّهَ الْكَلْبَةُ بِالْبَاحِجِ

وَعَنْهُ عَنِ

أَصْحَابِ خِيَارِ النَّاسِ تَخَمُّلًا

وَأَيَّكَ يَوْمًا إِنَّ تَمَازِجَ جَاهِلَةٍ

وَمَنْ حَبَّ لِأَشْرَارِهِ يَوْمًا يَجْمَعُ

فَتَلْقَى الذِّكْرَ لَاشْتَهَى حِينَ تَمْرُجُ

وَلَا تَكُ عَرَضًا ثَانٍ مِّن دِينِي
 و مباحش بسیار فرمود پیشانیده که دستم در پیش خود را
 اِذَا مَا كُنَّ يَرْجَا يُطْلَبُ حَاجَةٌ
 چون بزرگوار می آید و جوید حاجتی
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ وَالْعَيْنُ مَنِي قَضَاءُ مَا
 پس بسر و دو چشم از منت گذاردن آن

فَتَنَّهُ كُلُّهَا بِالسَّخَاةِ مَنِي
 که مانند شوی سخی را که بی خودی با من
 فَقُلْ قَوْلٌ حَرِّ مَا جَدَّ يَسْتَحْ
 پس بگوئی گفتار از آدم و بزرگوار که آسان گیرد
 وَمَنْ يَنْزِي حَمْدَ الْخَالِ سَبِّحْ
 و سر که بخرد ستایش و شکر و آنرا در زبان

و مندرجی است

الرِّفْقُ بَيْنَ وَلَا نَاهُ سَعَادَةٌ
 نرمی کردن خستنی است و آهستگی نیکو بختی است

فَتَانٍ فِي أَمْرٍ تَلَوْقٍ بِخَاجَا
 پس پستد باشی در امری تا برسی بجاقت و ادب

و مایست که مراد است

فَلَا تَقُوسَ سِرَّكَ إِلَّا إِلَيْكَ
 پس قوس کن سیر خود را مگر با خود
 فَإِنِّي نَزَّاتُ خَوَاتِ الْرِجَالِ
 برستی که من قدیم مردان کراه را که

فَإِنْ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحًا
 بدستی که هر سر نیک گفتاری را نیک خوانی
 لَا يَتَرَكُونَ إِذِي مَا صَحِيحًا
 نمی گذارم هیچ پوستی را درست و نیکو

و مرقا الاند علیها السلام

اللَّيْلُ دَاجٌ وَالْكَأَسُ تَمُطُّ
 شب تاریکست و شراب می باران
 اسْدَعِرْ فِي الْفَاءِ قَدَمُوحٍ
 بپوشان در فاء و گرد و روی در سحر

نَطَاجِ اسْدَبَا أَرَاهَا تَصْطَلُ
 نچو سروان شیران نمی بینم ایشان را که صلاح
 مِنْهَا نِيَامٌ وَفَرِيْقٌ مِّنْهُمْ
 بعضی از ایشان بخفتند و گرد و روی در سحر

فَضْلُ نَجَابٍ بَرَاءَةٍ فَقَدَرِ
 پس بزرگوار شد بسر خود و پیش بخت کرد
 أَفْلَحَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَرْجَاهُ
 برست آنکه باشد او را هم خواب

تَرْخُمَا نِيَامُ الْفَتْحِ
 که صحبت کند با او پس بسبب در جانی خود

و مندرجی است که مراد است

يَا بَنِي آدَمَ أَيَّامَكُمُ الْيَوْمُ
 ای پسر آدم روزی تو سه است روزی
 طَهَّاءُ وَمِنْ يَوْمٍ مَّا ضَخَّيْنِ
 برای او و دی روزیست که شدت نیکو شود

أَنْتَ فِيهِ فَاغْلُظْ لِنَفْسِكَ وَاحِدًا
 تو در آن پس غلظ کن برای نفس خود و توکل کن
 وَشَرُّهُ لَا تَذْكُرْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
 و بدی خود که در نیایی او را تا روز قیامت

وَعَدًا مَّقْبِلَ نَحْوِهِ وَبَعْدَ لَا تَذْكُرْهُ أَمْرًا وَانْشَاءً
 و فرمود روزی است روی او رنده به حال خود و ندانی که برسی بدان یان

مَضَى امْسَلُ الْبَاقِي شَرِّهَا مَعْدَا
 گذشته دی تو پانیده که او امی نسبت بعدالت
 فَإِنْ كُنْتُ بَلَا مَسْرَافَتْ سَاءَةً
 پس اگر بودی تو که دی کس کردی بدی را

وَأَصْحَتُ فِي يَوْمٍ عَلَيْكَ شَرِّهَا
 و در پانید او امی در روزی که بر تو که او است
 فَتَنِّ يَا حُجَّادٍ وَأَنْتَ حَمِيدٌ
 پس کن تو آنرا او و چند آن بگوئی که در آن تو نشو و باشی

و مندرجی است

يَا شَاهِدًا لِّلَّهِ عَلَى قَائِمِهِ
 ای گواه خدای بر من پس گواهی ده

أَيُّ عَلَى ذِي النَّبِيِّ أَحَدٍ
 آنکه من بر دین پیغمبر گواهی ده

مَنْ شَكَ فِي الدِّينِ فَإِنِّي مَهْتَدِي
و هر که شک کند در دین پس بدستی گمراهی

بَابُ مَا جَعَلَ فِي الْخِيَانِ مَوَدِي
ای پروردگار من در آن بهشتی را نهادی

و منه عظماء

حَسْبِيَ تَجَانُّنِي عَنِ الْوَسَادِ
پندوی من دوری کردن از باد
مَنْ خَافَ مِنْ سَكْرَةِ الْمَنَابِي
هر که ترسد از سبختی مرگ
فَذَلَعُ الْكُذْبِ مَنَعُهَا
بدستی برسد گشت به نیت خود

خَوْفًا مِنَ الْمَوْتِ وَالْمَعَادِ
از برای ترسیدن از مرگ و بازگشت
لَمْ يَذِرْ مَا لَذَّةُ الْفَقَارِ
نماند که حسیست خوش خفتن
لَا يَدُ لِلزُّبْعِ مِنْ حِصَادِ
ناچار باشد مرگشت را از درودن

و له هجاء

إِنَّ الدِّينَ بِنَوَاطِلِنَا وَهُمْ
بسته دین است که بنا کرد پس از گشتن ایشان
جَرَمَاتُ الرِّجَالِ عَلَى عَجَلِ دَارِهِمْ
جرمات پادشاهان بر عجله سرای ایشان

وَأَسْتَمْتَعُوا بِالْأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ
و بر خور داری گرفتند برین و فرزندان
فَكَأَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى بَعَادِ
پس گویا ایشان بودند بر وعده کاسی

و منه كرم الله وجهه

الْمَوْتُ وَالْإِنْفِ وَالْوَلَدُ
مرگ و زنده ماندن و فرزندان
كَانَ الْبَنِيُّ وَلَمْ يَخْلُدْ لِمَتِّهِ
بود پسر و نگذاشت برای او

هَذَا السَّبِيلُ لَا أَنْ تَرَى جَدًّا
اینست راه تا آنگاه که نه بینی پدربزرگ را
لَوْ خَلَدَ اللَّهُ خَلْقًا قَبْلَهُ خَلَدًا
اگر جاوید کرد خدا آفریده را پیش از او

لِلْمَوْتِ فِينَا سِهَامٌ غَيْرَ خَاطِئَةٍ
مرگ در میان ما سهمی است ناکند

مَنْ فَاتَهُ الْيَوْمَ سَهْمٌ لَمْ يَنْتَبِهْ
هر که گذرد از وی سهمی از روزگار

و منه كرم الله وجهه

عَلَيْكَ يَا وَالِدِ الدِّينِ كُلُّهَا
بر تو باد پندوی کردن بای تو که مادر تو و این
وَلَا تَصْحَبَنَّ إِلَّا تَقِيًّا مَهْدِيًّا
و صحبت مدار مگر با پرستیزگاری پاکیزه
وَقَارِنْ إِذَا قَانَتْ شَجَرًا مُؤَدِّيًّا
و پیوند چون پیوند کنی باز آدمی ادب آموزاننده

وَيَذَوِي الْقُرْبَىٰ وَتِلْكَ الْأَعْدَىٰ
و پندوی کردن با خواوندان و آن دشمنی
عَفِيفًا زَكِيًّا مُنْجِيًّا لِلْمَوَاعِدِ
پارسایی پاک و فاکشده هر وعده یا

وَكَمْ لَدُنِّي وَلِحَقِّ لِسَانِكَ وَارِ
و باز در رنج خود از مردم و در زبان خود در وقت
وَبَافِشْ بِذَلِكَ الْمَالِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ
و در غبت کن در بخشیدن مال در چنین بلندی

فَدَيْتُكَ فِي قَوْلِ الْخَلِيلِ الْمَاعِدِ
که فدای تو کردم ترا در دوستی و دوستی یاری کننده

وَبِاللَّهِ فَاسْتَعْصِمْ وَلَا تَرْجُ غَفْرَ
و بخدا پس طلب نگاه داشته کن و امید مدار از او
و عَصِ عَنْ الْمَكْرُوهِ طَرَفَكَ وَاحْتَبِ
و فروخه جان از ناشایست چشم خود را و برگزین

وَلَا تَكُ لِلْبَغْيِ مِنْهُ خَلْدَ
و مباشش مگر گشت را از او انگار نماند
أَذَى الْبَغَاوَةِ لِمَتِّكَ بِجَلِّ الْخَالِدِ
از آردن سمیاید جلد از زین بر پست بست

خُلُودًا فَمَا حَيَّ عَلَيْهَا بَخَالِدِ
جاوید ماندن را که نیست زنده بر وی جاوید مانده

وَكُلَّ صَدِيقٍ لَيْسَ فِي اللَّهِ وَدَّةٌ
و هر دوستی که نباشد در راه خدا دوستی او

فَنَادَ عَلَيْهِ هَلْ بَرٍّ مِنْ خَلِيدٍ
پس و از او کسی که برتر است از یار و یار

بازداند
بفرستد

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَذُوهُمَ لَمْ تَرْضَ بِالضَّمِّ نَفْسَهُ
و بسا خداوند دوستی که راضی نشد بضم نفس او
إِذْ لَحِمَّتْهُ بِالْكَدِّ أَيْحَتَهُ
چون آمیزش کند با او در بخشش کردن آن دشمن و دشمن
إِلَى اللَّهِ لَأَن يَكُونَ مُعْظِمًا
منع کند خداوند اگر آنکس باشد بر کردار او

فَأَصْحَقَ قَوْمًا هَبْرِيًّا مُحَمَّدًا
پس سخت همشتری استوار بزرگ کرد اینده
تَحَالَ أَهْرَازَ النَّمَجِ فِيهِ تَرْدَا
جنپیدن نیزه را در وی آمد و شدی
هَذَا مَا كَرِمًا بِأَذَى الْجَدِّ صِدًّا
همشتری بزرگوار از بلند بزرگی که نژادش ببالا کرد

بکبر

لَقَدْ بَارَأَ لَنَا مَحْرَمًا وَجِلَّةً
بدانستی که انداخته کرد ما را و زکات بهشت باری و چاره
وَجَلَّ بِأَعْلَى دَرَجَةِ الْفَخْرِ بَامِيًّا
و فرو و ادب بلندترین بالای نازش بکند شونده
وَمَا الْفَخْرُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُوقِفًا
و نیست نازش مگر آنکه باشد توفیق داده
فَكَرَمٌ مِنْ فَتَى لَمْ يَرَمِ مِنْ حِلِّ لَيْفٍ
پس ببا جود آمدی که بر نماند باشد از جامهای تیرگی
لَا تَمَاشِدَ الْكِرَامِ أَعْيُنُهُمْ
بدانند نیست بشود حکم کرد اندر بزرگواران را
وَمَا السَّبَبُ مَا قَدْ كَانَ فِي بَطْنِ جَنَّةٍ
و نیست سبب مگر آنکه باشد در بطن عذاب و عذاب

فَأَصْحَقَتْ لَأَيَّامُ تَنْهَى بِالْعَيْدِ
پس شد روزها که نازش بکبر میکند بزرگانند
وَأَدَّى سَمَاحَاتٍ ذَاكَ وَسُودَا
و ظاهر کرد اندیشه اسان که رفتن در میان آن و دشمنی
مَعَانَا بِنَظَرِ اللَّهِ عَيْدًا مَسْدَدًا
یاری کرده بیاری بخواهی بنده راست گردانیده
وَكَمُ مِنْ فَتَى بِاللَّهِ أَضْحَى مُوَيْدًا
و بسا جود آمدی که بخدای گشت قوت داده
فَجَاءَ عَلَى الْأَعْدَاءِ سَيْفًا مَقْدَا
پس بود و برد دشمنان شمشیر میندی
بَسِيفٌ وَلَكِنْ مَا بَدَى عَجْدَا
شمشیر و لیکن مادی که نماند کرد و برهنه

وَمِنْ حَقِّكَ اللَّهُ عَلَيْكَ

ذَهَبَ الذَّنْبُ عَلَيْهِمْ وَجَدِي
برفته انکسالی که بر ایشان بود از دهنه حق
مَنْ كَانَ بَيْنَكَ فِي التَّزَابُتِ
کسی که باشد میان تو در خاک و میان او
لَوْ كُنْتَ لَخَلْفَ طَائِفٍ أَكْثَرِي
اگر بودی پشت نمودم خلقی را طایفه که کثرتش
مَنْ كَانَ لَا يَطْأُ التُّرَابَ بِرِجْلِهِ
کسی که باشد که نشیند خاک را بپای خود

وَبَقِيَتْ بَعْدَ فَتْرَةٍ وَجَدِي
و بماندم بعد از فترت آنکس که بماند
بِشِرَارٍ فَهُوَ بَغَايَةِ الْعَبْدِ
دوست است پس او بغایت دوری باشد
لَمْ يَعْرِفِ الْمَوْلَى مِنَ الْعَبْدِ
شناخته نشد خواجها از بنده
يَطْأُ التُّرَابَ بِتَأْعِيرٍ لِحَدِّ
بسیار خاک را بر فشار نازک

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

إِذَا مَا الْمَرْءُ لَمْ يَحْفَظْ نَفْسًا
چون مرد نگاه ندارد سرچشمه ترا
وَفَاءٌ لِلصَّدِيقِ وَبَذْلٌ مَالٍ
و وفا کردن برای دوست و بخشیدن مال
بَكَيْتُ عَلَى بَابٍ قَدْ تَوَلَّى
گریستم بر جوی که پشت برگرد
فَلَوْ كَانَتِ الشَّبَابُ بَاءً بَعْدًا
پس اگر بودی جوانی که فرود شدی از جوانی
وَلَكِنْ الشَّبَابُ إِذَا تَوَلَّى
و لیکن جوانی چون پشت برگردد

فَبَعْدَ فَلَوْ كَفَتْ مِنْ رَمَادٍ
پس بفرودش آورد اگر بکفت از خاکستر باشد
وَكَيْفَ بَانَ التَّرَابُ فِي الْفَوَادِ
و چگونه شد راز بانه در دل
فَيَا لَوِ الشَّبَابُ لَنَا بَعُودُ
ای کاشکی جوانی برای ما باز گردیدی
لَا عَطِيتُ الْمُنَاعِ مَا يَرِيدُ
بر این بدادمی و در ششتمه را آنچه بخواستی
عَلَى شَرَفٍ فَتَطْلُهُ بَعِيدُ
بر تندی بر شرف طلب کردن دور است

و عند رضی الله عنه

لَوْ كَانَتْ أَلْأَزْوَاقُ حَبْرِي

اگر بودی روزی ها که روان شدی

لَكَانَ مِنْ يَخْدُمِ مُتَّخِذًا

برآیند بودی آنکس که خدمت می کند جوینده

وَأَعْتَدَ الْكَفَرُ إِلَى أَهْلِهِ

وعدل کردی روزگار با آهل خود

وَلَكِنَّهَا تَجْرِي عَلَى سَبِيلِهَا

لیکن روزها میرود بر راه خود

عَلَى مِقْدَارِ مَا يَبْتَاعُ الْعَدُوُّ

بر مقدار آنکه سزاوار باشد از ابتداء

وَأَغَابَ خَيْرٌ وَكَدَّ سَعْدٌ

و دور شدی بد آخری و ظاهر شدی نیک آخری

وَاتَّصَلَ الْتَوَدُّدُ فَأَيَّجَدُ

متصل شدی دوستی و بزرگی

كَمَا يُبْدِي الْوَالِدُ الْفَرْدُ

چنانکه خواهد خداوند یگانگی کند

وله كرم الله وجهه

صَدِيقٌ عَدُوٌّ دَاخِلٌ فِي عَدَاوَتِي

دوست و دشمن من داخل است در دشمنی من

فَلَا تَفْرَنْ مِنِّي وَأَنْتَ صَدِيقُهُ

پس نزدیك نشو به من و تو دوست باشی

وَأَنْتَ لَمْ تَكُنْ وَدَّ الصَّدِيقُ وَدُّهُ

و بد رفتی کنی اگر دوست دوست او دوست

فَأَنَّ الَّذِي بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعِيدٌ

پس بد رفتی به میان دلها باشد بختی و دوستی

و عند رضی الله عنه

مَا وَدَّ أَحَدٌ أَنْ يَذَلَّ لَهُ

دوست ندارد کسی که بزرگتر شود بر او

وَلَا قَلْبِي فَإِنْ كَانَ الْمَيِّتُ بِنَا

و دل من نیست هیچ کس که زنده باشد با ما

صَفَا الْمَوَدَّةُ مَتَى اخْرَأَ لَا بَدَ

سفا بودن دوستی از کجی تا آخر روزگار

الْأَدْعَوْتُ لَهُ الرِّخْمَ بِالرِّبْدِ

خداوند خواستم از برای او خدای ابراهیم را

وَلَا أَتَمَّنْتُ عَلَى سِرِّ فَجْتِ بِهِ

و ایمن نکردم بر سرازیری که لشکر را بگردد

وَلَا أَقُولُ نَحْمُ يَوْمًا فَأَتْبَعُهُ

و نمیگویم آری روزی که در پی کنم آنرا

وَلَا مَدَدْتُ إِلَى غَيْرِ الْحَبْلِ بِدَ

و نگذاشتم بنا خوب دست خود را

نَحْيَهُ وَلَوْ ذَهَبَ بِالْمَالِ وَالْوَلَدِ

بخشای و اگر چه بود مال و فرزندان

و مما ينسب اليه عليه السلام

مَا أَكْثَرَ النَّاسَ لَا يَلُمُ مَا أَفْلَحَهُمْ

و بسیارند مردمان نه بل که چه کم اند ایشان

أَنْتَ لَا تَفِيحُ عَيْنِي خَيْرًا أَفْتَحُهَا

بد رفتی من سر این چشمم بهتر خود را

اللَّهُ يُعَلِّمُ الْفِي لَمَّا أَفْلَحَهُمْ

خدا میداند آنکه من نگفتم در و فتح

أَرَى كَثِيرًا وَلَكِنْ لَا أَرَى أَحَدًا

می بینم بسیاری ولیکن نمی بینم هیچ کس را

وله رضی عنه

مَنْ لَمْ يَبْرِدْ فَخَلَهُ لِمَرَادِهِ

و هر که نخوابد ترا پس گذارد او را با مراد او

لَا تَخْرُجَنَّ لِحُجْرَةٍ وَبَعَادَةٍ

اندو مکن شوی برای جدایی او و دوری

و عند رضی الله عنه

تَغْرِبُ عَنِ الْأَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْغَايَةِ

دور شوی از وطنها در طلب بختی

تَفْرَحُ كَرِبٌ وَكَتَابُ مَعْنَةٍ

زایش شدن اندوه و کسب کردن وجه معنی

فَإِنْ قِيلَ فِي الْأَسْفَارِ ذُلُّ وَجْهَةٍ

پس اگر گویند در سفرها ذلت و خجسته

وَمَا أَفْرَفُ فِي الْأَسْفَارِ خَيْرٌ فَوَائِدِ

و سفر کن که در سفرها هیچ فایده است

وَعَلِمَ وَأَذَابُ وَجْهَةٍ مَا جَدَ

و دانست و آزار و سختی بزرگان

وَقَطَعَ الْقِيَامِي وَأَرْكَابُ الْكُتَايِدِ

و بریدن بیابانها و بر نشستن

فَمَوَّاتٍ لِّغَيْرِهِ مِنْ مَّقَامِهِ
پس مرگ جو اندر دست راست از مقام خود

بِدَارِهِ وَانْ بَيْنَ وَاشْ وَخَالِدٍ
بسیاری خواری میان غماز و بدخواه

وما يغزى السرور عيشه

هَمُّهُ رَجَالٌ فِي أُمُودٍ كَثِيرَةٍ
فردمای مردان در کارهای بسیار است

وَهُمْ مِنَ الدُّنْيَا صَدِيقٌ مُسَاعِدٌ
و آنها از دنیا دوست موافق است

يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جَسَدَيْنِ قَتْلٍ
و باشد همچو جانی میان دو تن کشته شدن

بَيْنَ تَنْزِيلِ الشَّيْءِ وَبِشَاءِ
پس آنرا از آسمان و بخواهد و جان بکشد

الَّذِينَ وَمَا نَحْتِاجُ إِلَيْهِ فَقَامَ الْبَنِيُّ عَا
و آنکه احتیاج بود بدان پس برخاست پسر عم و بنیاد دای خود را برین بنیاد نهاد

وَوَضَعَ رِءَاةً فَلَمَّا رَأَى
و نهاد و بنگرید و چون دید

ذَلِكَ الْمُهَاجِرُونَ وَلَا انْصَارَ الْفَوَارِدِيَّتُمْ وَجَعَلُوا بَرَجْرُونَ
و آنرا مهاجران و یاوران بنیاد افشیدند و آهالی ایشان را در استقامت و قهر می یافتند

وَجَعَلُوا بَرَجْرُونَ
و نهادند و بنگریدند

وَيَقُولُونَ لَيْسَ قَدَرْنَا وَالْبَنِيُّ يَعْلَمُ ذَلِكَ إِذَا الْعَمَلُ
و می گویند و می گفتند که نیستیم ما و پسر عم کار کند آنگاه آن کار باشد

مُضِلٌّ وَكَانَ عُمَانُ رَجُلًا خَفِيفًا وَكَانَ الْبَنِيُّ قَهَّارًا فِيهَا عَيْنُ
و گمراه کننده و بود عثمان مردی لاغر پس برمی داشت و در غلبه و قهر او

لَقَبُهُ فَإِذَا وَضَعَهَا نَفَضَ كَتَمَهُ قَتْلَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع
و نام او بود و چون نهاد و افشاند از استین را پس پدید آورد امیر مومنان علی علیه السلام

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

لَا يَسْتَوِي مَنْ يَعْمَلُ السَّاجِدًا
و ایستاده نیست آنکه نماز کند سجده نماز

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

يَدَّيْهِمَا قَائِمًا وَقَاعِدًا
از یک کشد و از استاده و نشست

وَمَنْ يَكْرُهُ كَذَا مَعًا نَدَا
و آنکه نکرده و بچنین شیشه کشده

وَمَنْ يَرْكَبُ عَنِ الْغُبَارِ جَانِدًا
و آنکه سوار شود از غبار بگردنده

وَمَا يَنْسِي لَكِ كَلِمَاتِي
و مرا نیست از کلمات من

عَلِمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
دانست رضای خدا از

عَنْ مُدَافِعٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ
از مدافع از زهری از

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ
عبد الرحمن پسر کعب پسر مالک از جابر پسر عبد الله گفت

سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ عَا يَسْمَعُ أَنَا أَخُو الْمُصْطَفَا
شنیدم علی را که می گویند و رسول خدا علی شنید منم برادر مصطفی

لَا تُشْكُ فِي نَفْسِي مَعَهُ رَبِّيَتْ وَسَبَّاهُ هَا وَلَدِي جَدِّي وَجَدْتُ
شک نیست در نسب من و با او پرورده شدم و دو نپیره او ایشان مرد و فرزند من از پدرم

رَسُولَ اللَّهِ مِنْفَرْدٌ وَقَالَهُمْ نَوَجَّيْ لِقَوْلِ ذِي قُنْدِ صَدَقْتَهُ
رسول خدا علی است و فاطمه زن من است که گفتار خداوند دروغ نمی گوید و راست است

وَجَمِيعُ النَّاسِ فِي ظُلْمٍ مِنَ الْقَضَاءِ وَلَا يُشْرِكُ وَكَانَ كَرْدُ
و جمیع الناس بود که در ظلم از کمرای و شرک آوردن و آنکه چیزی

فَالْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْرًا لَا شَرِيكَ لَهُ أَلْبَسَ بِالْعَبْدِ وَالْبَطْحَا بِلَا أَحَدٍ
پس حمد خدا را شکر کردی که انباز نیست او را نیکی کار بر بندگان و پانیده و بی نهایت

فَقَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ عَا فَقَالَ صَدَقْتَ يَا عَلِيٌّ وَقَدْ أَوْدَعَكَ
و پس قسم نهاد رسول خدا پس گفت راست گفتی تو ای علی و بدستی آورده است

الْبَيْتُ الْمُبِينُ رَحِمَهُ اللَّهُ كَذَلِكَ لَا الْبَيْتَ الْكَثَالِ
بیت مجید که رحمت خدا بر او است چنین است که بیت

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمَنْ يَبْتَ ثَاكِعًا وَسَاجِدًا
و آنکه تپید که از اندر کوع کشده و سجده کننده

وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَإِنْ جَوْنِي مِنْكَ يَا ابْنَةَ أَحْمَدَ
بدرستی که زندگانی من از تو ای دختر احمد
اتصّر عني الحبي الذي لك واشتري
ای پند از اتراب نزدیک تو و شکایت کنم
أضر علي ضرا فاقومي علي مني
ای سختی بر سختی و توانا شوم بر از تو
ولكن لا مرا الله تعنور قباينا
ولیکن مرا خداوند غمزدار و غمزدار ما
وفي هذه الحبي ديد بانها
و در این تب و لیلا مت بانگ او

بأظهاره أخفته ليدرد
بظلمت کردن آنچه پنهان کردم به اندر اینک
البك ومالي في الرجال نديد
بانو و نیست مرا در میان مردمان
إذا صبروا خوار الرجال بعيد
چون صبر عا جز مردان دور باشد
وليس علي أمر إلا له جليل
و نیست با فرمان خدا که گشتش گنده
لموت البرايا فايد وبريد
برای مرگ افریدگان سر منگ است و یک

وَمِنْ كَلَامِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

أريد جارة ويريد قسلي
میخواهم غلام و میخواهم بدشتن من

عذرك من خيلك من مراد
ببار عذر خود را از دوست خود از قبیله مراد

وَلَكِنْ مَرَّ لَنَا بِهِ

ألا إنما المعروف بالقول والوعد
ای فریفته بظنار و بوعده

ومن جال عن رشد المسالك والفتد
والمسک بدید از راستی السها و از راه راست

ففي يوم احيد نوا محمد بن اسحق بن عمة حرق
و گفت در روز احد نوایت کو از محمد بن اسحق بن عمة حرق

و گفت در روز احد نوایت کو از محمد بن اسحق بن عمة حرق

عَلَيْكَ السَّلَامُ فِي رِوَايَةِ أَحْمَدَ بْنِ كَامِلٍ بْنِ خَلْفٍ

أَنَا بِي أَنْ هِنْدًا خَلَّ صَحْر
ای دین که هند طلال صحری یعنی ابو حنیفان
فإن تخرجني حين ولي
اگر تو مرا کنی بدشتن غمزه از هنگام کیمت بود
فأنا قد قتلنا يوم بدي
بدرستی که بدشتیم روز بدر
ونسب قد تركنا يوم ذكركم
و نسب را بگذاشتیم آن روز شما
فبوي من جهنم شردار
پس بجا داده شد از دوزخ بدترین سرای
فناستان من هو في حيم
پس یکسان نباشد کسی که او در دوزخ باشد
ومن هو في الجنان يذق فيها
و کسی او در بهشت نباشد که او در آنجا شود

دعت درگا و بنسب الهودا
بخواند در یا فتنی کینه و بنسب از زنا را
مع الشهداء محبنا شهيدا
با شهیدان کار کننده برای خداشته در راه
أنا جهل وعنه والوليد
ایا جهل را و عتبه را و ولید را
علي أنوابه علقا جسيما
بر جامهای او خون بسته خفک شده
عليها لم يجد عنها محيدا
برو نیابد از ان جای بدشتنی
يكون شرابه فيها صديدا
و باشد آشامیدن او در ای زرد آب
عليه الرزق مغبطا حيدا
برو روزی رشک برده بسترده

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

الله حي قدس قادر صمد
خدا ای زنده است همیشه توانا پناه نیازمند
هو الذي عرف الكفار من لهم
او آن خدا نیست که با ساند کافران را

وليس يشرك في ملكه احد
و نیست که انبار گشتن خود را یاد شایسته هیچ یکی
و المؤمنون سخرهم كما وعدوا
و مؤمنان زود باشد که انرا بدانی ایشان

و عده کرده شدند

فَإِنْ تَكُنْ دَوْلَةً كَانَتْ لَنَا عِلَّةٌ
 پس اگر باشد که دوشی باشد آن که دوش بر آن باشد
 وَبِنَصْرِ اللَّهِ مِنْ وَلَا آتَانَا لَهُ نَصْرٌ
 و بوسیله خداوند از کسی که او را نصرت دهد و نصرت از او را نصرت دهد
 فَإِنْ نَظَفْتُمْ بَفِئَةِ آبَائِكُمْ
 پس اگر شستن بوی بد را از پیشانی پدر و مادر شما را
 فَإِنْ طَلَحْتُمْ غَادِرَ رَأْسِكُمْ مَخْذَلًا
 بر سرستی که طالع را انداختیم بخاک افتاده
 وَالْمَرْءُ عَمَّنْ أَرْدَتْهُ أَسِنَّتَانِ
 و مرد عثمان سلاک کرد انداخته بر سر نهاده
 فِي سَجَةٍ أَوْ تَوَلَّى بَيْنَ إِلْهَمِهِمْ
 در میان نهاده چون نیست بر تو داند فرا بپوشد
 كَانُوا كَذَّابِينَ مِنْ قَبْلِكَ وَمَا
 بودند خلاصه از قبیله قریظه و بزرگترین آن
 وَاحِدًا لِحَرْقٍ قَدْ أَرْدَى عَلَى عَجَلٍ
 و محمد بن حنفیه که بیای بسوزد بر کتاب
 فَظَلَّتْ أَلْفُ وَالْقَبِيلُ تَرْكِبُهُ
 پس در استادن فرغانه افتاد آن بر سر نهاده
 وَمَنْ قَتَلْتُمْ عَلَى مَكَانٍ مِنْ عَجَبٍ
 و کسی که بکشید شما را با المی و از شگفتی
 لَمْ تَجِدُوا مِنْ أَلْفِ دُونَ طَبَةِ
 در ایشان نهاده است از ایشان نهاده با نوح

فَهَلْ عَسَى أَنْ يَرَى فِي عَيْنَانِ شِدْوًا
 پس هیچ شک نیست که بگوید که بگوید در گمراهی ایشان
 وَمَثَلُ الْكَفَّارِ إِذَا عَسَدُوا
 و عقوبت کند کافران چون بهمنه کنند
 فَمِنْ نَضَمٍ مِنْ أَخَوَاتِ الْكَلْبِ
 در آن گمان که در میان گوشت از برادران شکار
 وَلِلصَّفَاحِ نَارُ بَيْتٍ تَقْدُوا
 و مرد و بیای بهمنه را آتش بر میان نهاده آتش
 فَحُبُّ زَوْجَتِهِ إِذْ جَرَتْ قَدْرُ
 پس که میان زن او چون خبر داده شد در میان
 لَمْ يَكُلُوا مِنْ حَبَاضِ الْمَوْتِ إِذْ
 باز نکلند از کوه ضعیفی هر که چون در اند
 شَرُّ الْأَنْفِ وَجِبُّ الْفَرْعِ وَالْمَدَا
 بلند بنیان و آنچه که شایع باشد شمار
 تَحْتَ الْعِجَاجِ أَيْبَا وَهُوَ مَجْهَدُوا
 زیر گزده ای راه او که شست کشنده
 فَحَامِلُ قِطْعَةٍ مِنْهُمْ وَمَتَّعُوا
 پس بعضی برادرند یاده را از ایشان بعضی در شسته
 مَتَا فَقَدْ ضَادَ فَوَاحِشًا وَقَدْ مَعَدُوا
 از راه پس بدستی که یافتند یکی را و بدستی که یافتند
 لَا تَعْتَرِمْ بِهَا جِرْ وَلَا مَرَدُوا
 که پیش نیاید ایشان در آنجا که ماردند سر

صَلَّى إِلَاةَ عَلَيْهِمْ كُلًّا ذَكَرُوا
 و بارود و فرستاد بر ایشان هر که یاد کرده بودند
 فَقَوْمٌ وَقَوْا لِرَبِّهِمْ وَاجْتَبَوْا
 گروه که وفا کردند بار سوختن خداوند را کردند برای
 وَمَضَعُ ظِلِّ لَيْسَ دُونَ جَرْدًا
 و مضعب که گشت شیر در پیش او
 لَيْسَ كَقَتْلِي مِنَ الْكَفَّارِ إِذْ ظَلَمَ
 نیستند چون کشتن کند کافران که در او در دوا

قَرِبَ مَشْهُدٌ صَدَقَ قَبْلَهُ شَهْدًا
 پس بنسب با یکه راستی که پیش از آن حاضر شد
 شَرُّ الْعَرَبِينَ مِنْهُمْ حَمْدُ الْأَسَدِ
 بلند بینی یا از ایشان حمزه است آن شیر
 حَتَّى تَرْتَلُ مِنْهُ نَعْلُ الْجَدِّ
 تا بجای که کلید در سر کشید از زوبانه تن او
 نَارُ الْحَجَمِ عَلَى أَبْوَابِهَا صَدَا
 آتش و در قلع بر درهای آن نگاه بپایان

و من كلام علي بن ابي طالب

وَكَانُوا عَلَى الْإِسْلَامِ الْبَائِلِينَ
 و بودند بریان کننده اهل اسلام سه گروه
 وَقَرَأَ أَبُو عَمْرٍ وَهَيْبٌ لَمْ يَعِدْ
 و میگرخت ابو عمر و هبیر باز نگردد
 نَهْمُ سَيُوفِ الْهَذَا يَفْعُولَانَا
 بار داشت ایشان را شمشیرهای بلند که بکشند

فَقَدْ جَرَّ مِنْ تِلْكَ التَّلَّةِ وَاحِدًا
 پس راستی بیفتاد از آن سه گروه یکی
 وَلَكِنْ أَخَوَاتِ حَرْبِ الْحَرْبِ عَابِدُوا
 و لیکن برادر جنگ از موده باز گردنده است
 غَدَاةُ التَّقِيَّةِ وَالرِّجَاحِ مُطَايِدُوا
 باد داد که رسیدیم بهم و نیز با صیدگاه بود

قَالَ قَتَلَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَامِ سَابِرٍ بِطُونٍ وَبِشٍ وَفِي
 گفت روایت کننده که بکشت امیر مومنان عام از جمله قبیلهای قریش در زمان
 يَوْمَ أَحَدٍ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ مَا يَرِيدُ عَلِيٌّ أَنْ يَتْرَكَ مِنْ قُرَيْشٍ
 روز احد پس می گوید گوینده از ایشان می خواهد علی که بگذارد از قریش
 وَاحِدًا وَاللَّهِ لَكَانَهُ ضَرْبٌ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَقَالَ مَا ضَرَبْتُ عَلَى
 یکی را بخدا ایس کویی که او هر صل است بر شستن ایشان پس گفت در پیش من بران

ذَٰلِكَ وَأَنِّي لَسَوْفَ بِي مَا يَصِيرُ وَإِنِّي إِلَيْهِ بَعْدَ الْقَتْلِ حَزَنِي عَلَى
 قَتْلِهِ كَيْفَ كَفَرْتُ بِرَبِّهَا وَأَفْنَتْ عِدَّةَهَا وَصَابَتْ إِلَى الْكِبَارِ
 قریشی که چگونه کافر شدند بروردگار خود و نیست کردانیدن بسیار پس خود را باز نشنیدند

نثر مضمی
 پس بر وقت

قُرَيْشٌ بَدَّتْ بِالْعِدَاقِ أَقْلًا
 قریش طمانه شدند بر ما بد دشمنی کردن با اول
 بَأَقْوَاهِمُ وَالْبِضُّ تَلَقَّى
 بد دشمنهای ایشان و حال که همسفر بود یکدیگر
 وَخَطِيئَةٌ قَدْ لَقِيتُ سَمِيرَةً
 و نیز گوی تعقی که راست گردانیده شدند
 فَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَبْعُوا الْحَرْبَ وَ
 پس گفتیم ایشان را که بد دشمنی بزرگ را و می
 فَقَالُوا كَفَرْنَا بِالَّذِي قَالَ أَنَّهُ
 پس گفتند که ویدیم ما با چه گفت محمد بر شی
 فَقَاتَلَهُمُ وَاللَّهُ أَفْضَلُ قَدَرَةٍ
 پس گفتن ایشان که بخدا افضل ترین نزدیکی است

وَمِنْ قَالِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

تَمَنَّى رَجُلٌ أَمُوتَ وَإِنِ امْتُ
 آرزو داشت که بمیرد و اگر بمیرد من
 فَتِلْكَ سَبِيلُ السَّيْرِ بِهَا وَاجِدْ
 آن راهیست که ایستم من در آن یگانگی

وَلَيْسَ الَّذِي يَخِي خَلَا فِي بَيْتِي
 نیست آنکس که میجوید مخافت من که زبان
 وَأَنِّي وَمَنْ قَدَّمَ قَبْلِي كَمَا لَدِي
 و بدرستی که من و آنکس که پیش از من بیجوید
 وَحَبْلُكَ ذَاكَ إِن تَبَتَّ شَيْطَنَةً
 و سبند ما نیست در دگر که شب گذاری بر من سلم

وَلَا مَوْتَ مِنْ قَدَمَاتِ قَبْلِي بِمَجْدِي
 نیست مرگ که انگش کرد پیش از من جاوید گردانیده من
 يَدُورُ خَلِيلًا أَوْ بَرَّحَ وَبَغْتَكِي
 زیارت کند دوستی یا در شبها که آید یا در بامداد آید
 وَجَوْلُكَ كَبَادُ تَحَنُّنٍ إِلَى الْقَدَرِ
 و گردا گرد تو جلوه باشد که مشت باشد

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهِهِ

وَأَنِّي قَدْ خَلَلْتُ بَدَارَ قَوْمٍ
 بدرستی که من فرو داده ام بسترای گروهی که
 هُمُ إِن يَطْفُرُوا بِي يَقْتُلُونِي
 ایشان اگر طفر یا بند بر من بکشند مرا

يُمُّ الْأَعْدَاءِ وَلَا كِبَادُ صُودٍ
 ایشان دشمنان اند و جلوه های ایشان بسیار است
 وَإِن قَتَلُوا فَلَيْسَ هُمْ خِلُودُ
 و اگر بکشندم این نیست مرا ایشان را جاوید

وَمَا يَعْزِي إِلَيْكَ مَرْدِي

بِأَمُوتِ الْكَذِبُ عَلَى دِينِهِ
 با بگریزند دنیا بر دین خود
 أَصَحَّتْ تَرْجُو الْخُلْدَ فِيهَا وَقَدْ
 گشتی تو و امید داری جاویدداری و بدرستی
 هَمَّكَاتَانِ الْمَوْتُ ذَوَانُهُمُ
 جدو ریاست کار بدرستی که هر خطاوند تیر
 لَا يَشْرَحُ الْوَاعِظُ قَلْبًا مَرِي
 نشانه نکرد اندر شد و شده دل مردی را

وَالثَّائِمُ الْحَيَّانَ عَنْ قَضَاءِ
 و سرگشته و برگشته از راه راست خود
 أَبْرَزَ ذَنَابِ الْمَوْتِ عَنْ حَذِّهِ
 بیرون آورده شد دندان پیش دراز تیرهای او
 مَنْ يَرْفِدُ يَوْمًا بِهَا يَرْدُهُ
 هر که بپسندد از او را روزی بد آن میل کند او را
 لَمْ يَخْرُجْ إِلَهُ عَلَى رَشْدٍ
 که نخواهد خداوند راه نمودن او را

وَمَقَالَتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَغْضُ عَيْنًا عَلَى الْقَدَى

فروپوشان چشم را بر خاشاک

وَتَصْبِرْ عَلَى الْأَذَى

و صبر کن بر رنج

أَتَمَلَّ الذَّهْرَ سَاعَةً

بدستی که روزگار ساعتی است

يَقْطِعُ الذَّهْرُ كُلَّ ذَا

هر روزگار همه این را

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

رَأَيْتُ الذَّهْرَ مُخْتَلِفًا يَدُودُ

دیدم روزگار را مختلف می گردد

فَلَوْ حَزَنُ يَدُومَ وَلَا شَرُودُ

پس نه هیچ اندوختی نیست بماند و نه هیچ شادمانی

وَقَدْ بَقِيَ الْمُلُوكُ بِهَا قُصُودُ

و بدستی که نماندند پادشاهان در وی کوشکها را

فَلَمْ يَبْقَ الْمُلُوكُ وَلَا الْقُصُودُ

پس باقی نماند پادشاهان و نه کوشکها

وَمِنْ كَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَدْ عَلِمَ النَّاسُ أَنَا خَيْرُهُمْ نَبَا

بدستی که میدانند مردمان که ما بهترین ایشانیم

وَحَسْبُ الْخَيْرِ مَرَبَّيْنَا إِذَا فُجِرُوا

و ما نازش کننده ترین ایشانیم بخانه چون فحش کنند

رَهْطُ النَّبِيِّ وَهُمْ مَا وَكَّرَ مَنَّهُ

و ما گروه پیغمبر و ایشان جای بزرگواری آید

وَنَامُ الدِّينَ وَالْمَنْصُورُ مِنْ نَصْرِهِ

و یاری کننده دین و یاری کننده از یاری کننده ایشان

وَلَا تَضِلُّ قُلُوبُ أَنْوَاعِهِمْ نَاكِلِنَا

و زمین میدانند که ما بهترین ایشانیم

كَلَامُهُ تَشْهَدُ بِالْظَاهِرِ وَالْمَدِينِ

جمله ایشان گواهی می دهد بر زمین و مدینه

وَالْبَيْتُ وَالشَّرُّ لَوْ نَالُوا خَدَامَهُمْ

و خانه یعنی کعبه و نه برده را کوه و نه خدمت

نَادِي بِذَلِكَ رُكْنُ الْبَيْتِ وَالْحَجَرِ

آواز دادی بدان گوشه خانه و حجره

ایشان

وَعَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبِيدُ نَذَاكِرَ أَنْ يَسْتَوِيَ الْهَلِكَةُ

ای تو ایتم بدین تازه روی شوند برای کساد روی من

وَأَنْ يَكُنَّ وَبَعْدَ الدَّعَا عَلَى فَرْجِي

و آنکه بسیار گردد از من دعا کردن بر فرج من

وَأَنْ يَمْخُوفَ فِي الْمَجَالِسِ وَدَمَمَ

و آنکه بدست من آید مجلسها دوستی ایشان

وَأَنْ كُنْتُ عَنْهُمْ غَايِبًا أَحْسَنُ ذِكْرِي

و اگر باشم از ایشان غایب بهترین یاد من

وَمَقَالَتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبْنَى أَنْ مِنَ الرِّجَالِ مَسِيَّةٌ

ای نیکوترین من مردمانی که غمی از مردمان چهارپایان

فِي صَوْنِ الرِّجَالِ السَّيِّعِ الْمُبْصِرِ

در صورت مردمانی که بینا و بینا

فَطَنٌ بِكُلِّ نَزْوَةٍ فِي مَالِهِ

و بار یک بینا باشد در هر مصیبتی در مال او

وَإِذَا أَحْبَبَ بَدِينَهُ لَمْ يَحْزَنْ

و چون مصیبت بدین را رسیده شود بدین خود ندارد

وَعَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

رَبِّ قَتِي دُنْيَا هُ مَوْفُورَةٌ

بسیار خواهم که دنیا او بسیار باشد

لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

که نباشد برای او پس او آخرتی نیست

فَأَخِرُ دُنْيَا هُ مَذْمُومَةٌ

و دیگر دنیا او مذموم باشد

يَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَأَخِرَةٌ

و از پی در آید آنرا آخرت بزرگوار

وَأَخِرُ قَدْ حَازَ كُلَّهَا

و دیگری جمع کرده باشد هر دو ایشان را

قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

که جمع کرده باشد با آخرت

وَأَخِرُ يَحْزَنُ كُلَّهَا

و دیگری خروم باشد از هر دو ایشان

لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

نباشد برای او دنیا و نه آخرت

نباشد ثواب از آخرت

و من جمله صفات الهی علی

اذا جئمت علما معذوم مدح
چون جمع شوند بزرگان قیام معذوم مدح
مئة الكمال خيلي في الوفا
سلامت یافت باشد کفای ایشان در جنگ
جرام على ان ما خنا طهر مدي
چراست بر اهل نیکوای زدن پشت بر کشته

معركة يوما فاني اميرها
جنگی کاسی روزی بر رستی که من امیر ایشان
ومكلمة لثامها وخورها
و جرات کرده باشد بر بندای ایشان و سینه ایشان
وتدفق منها في الصدور صدور
و کوفته شود از آن در سینه از سرهای نیزه

ولايضا عليه السلام

تكثر من الاخوان ما استطعت
بسیار کرد آن از برادران چندانکه توانی بدستی
لايكبر الف خل وصاحب
ت بسیار ریزارد دوست و مصاحب

عباد اذا استجدهم فطمور
ستونها باشند چون طلب کنی نصر از ایشان و پستی
وان عذوا واجد الكثرة
و بد رستی که یک دشمن بر ایند بسیار است

وعنه رضي الله عنه

لا يبلغ المرء بلاحمار حته
نرسد مرد به بارش استخوان بقتل خود
حتى يواصل في افنان مظهر
تا که به پیوند در گوشتها جستن خود
خاطر نفسك لا تتعد بمحنة
دختر اندر از نفس خود در دشمنین بجا نماند

حتى يواصلها منها بتغرير
تا آنگاه پیوندد آنرا از خود بکارنا از خودی
عذرا بخدوا غنا بتغرير
ز من شایب را بر من بلند و کردن را بکشد
فليس خيرا على عجز معذور
پس نیست هیچ از او مردی بر رستی معذور

ان لم تنل في مقام ما تحاوله
اگر نیایی در مقام خود آنچه می جویی اندر

فابل عذرا بادلاج ونعيم
پس نگاهم کرد آن عذر خود را تا بر نیایی به گرمی

رفتن

قيل دوي المدائني باساده ان الاشعث بن قيس
روایت با ساد خود که اشعث بن قیس
دخل عليك بصفيين وهو فائز يصلي خمين قال فقلت
در آمد پیش آو و او استاده بود و نماز می کرد خمین خود گفت
يا امير المؤمنين ادعيت بالبلد وقت بالهنا ارفاك
ای امیر مومنان ای جد کشته بشب جد کشته باشد بر روز
فانزل من صلواته وهو يقول
پس برون آمد از نماز خود و او می گفت

اضرع على بعلا لادلاج والتمه
صبر کن بر رنج در تاریکی رفتن و پستی
لا تضجر ولا تعجزك مطلبها
تک دل مضطرب و باید که عافیه نگردد اندر حاجت
ان وجدت في الايام تحفة
بد رستی که من یافتیم و در روزها از مایه دل است
وقل من جد في امر بطالبه
و اندک باشد کسی که جد کند در کاری طلب کند آنرا

وبالزواج على الحاجات فاكبر
و بشبانه نگاه بر حاجتها و بباداد
فانح يلف بين العز والكم
پس بگردی زلف شود میان عز و کرم
للصبر عافية مجودة الان
در صبر عافیتی ستوده شود اندر
فاستصحب القصر الافاز بالظفر
پس را گرداند صبر را مگر که بر و زشت و دگر

ومن كلامه عليه السلام

اضر قلبه فبعد العسر تيسر
صبر کند اندکی که پس از دشواری آسانی

وكل امر له وقت وتيسر
و هر کاری برای او استگای باشد و تندرستی

وَالْمُهْمَنُ فِي حَالَتِنَا نَظَرٌ
و اگر بگویند زانکه در حال تنهایی ما نظر است

وَفَوْقَ تَدْرِيسِنَا نَقْدٌ
و بالای اندیشه کردن ما نقد است

وَمَا يَنْسِيكَ إِلَّا رِضَى اللَّهِ

إِنَّ عَصْرَكَ الْكَهْرُ فَإِنْتَظِرْ
اگر بداند آن نگر و ترا روزگار پس چشم دار

فَرَحًا فَإِنَّهُ نَزَلَ بِمَنْظَرٍ
خشنگاری پس بدستی آن فرود آید به چشم دار

أَوْ مَتَكَ الْكُفْرُ وَابْتَلَيْتَ بِهِ
یا برسد بتو زیانی و مبتلا گرداند تو بدان

فَاجْهَرُ فَإِنَّ الْكُفْرَ فِي شَرِّهِ
پس صبر کن پس بدستی که آسانی ندی او باشد

رَبِّ مَعَا فَاشْكِي بِعِلَّتِهِ
بستان در بدستی که شکایت کند به بیماری خود

وَمُتَّكِ مَبَايِئًا مِنْ يَمِينِ
و بسا رنجوری که بسپارد از چپ او

كَمْ مِنْ مُعَانَا عَلَى نَهْتَوْنَ
بسا گرفتاری بایی باکی او

وَمُبْتَلَى مَبَايِئًا مِنْ خَلْبِ
و بسا مبتلا که بخشد از پرستش کردن او

وَقَارِجٍ فِي عِشَاءٍ لَيْلِهِ
و بسا شب دینی در شبانگاه شب خود که

دَبَّ إِلَيْهِ الْبَلَاءُ فِي حَيْدَرِهِ
بخیزد بسوی او بلا در لشکر او

مَنْ حَكَّ الذَّمَّ ذَمَّ حَسَنَةٍ
و هر که صحت در آید باز کار نکند به نیکوئی او

وَنَالَ مِنْ صَفْوِهِ وَمَنْ كَدَّ
و بیاید از صفای بودن او اگر تیری او

وَقَدْ قِيلَ قَبْلَ ذَلِكَ الْكَلَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
گفته بدستی که روایت کرد معاذق بدو سلام گفت

أَبُو بَكْرٍ الْهَرَمِيُّ إِشْدَبِيهِ أَبُو عَتَّانَ بْنُ سَامَانَ بْنِ مَضَرَ
ابو بکر هرامی اندازد برای من آنرا

أَطَالَ صَدَاهَا الْمَنْهَلُ الْمُتَكَدُّ
که دراز کرد آینه اشان بشویند

عَسَى مِنْهَا يَصْفُو فَرَوْي مَبْنِيَّةً
شاید بود که بشویند و بیاید بر پایه

عَسَى بِالْجَنُوبِ الْعَارِيَاتِ سَكَنٌ
شاید بود که پهلوی بایر شده زود آید شایسته شود

وَبِالْمَنْزِلِ الْمُتَضَامِ سَكَنٌ
و در منزل شریک شده زود آید شایسته شود

عَسَى جَابِرُ الْعِظَمِ الْكَبِيرِ بِلَطْفِهِ
شاید بود که اصلاح کننده استخوان بزرگ با لطافت

سَبْرَتَانِجٌ لِلْعِظَمِ الْكَبِيرِ فَخِيرٌ
زود باشد که شایسته استخوان بزرگ استوار باشد

عَسَى اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مِنْ اللَّهِ أَنَّهُ
شاید بود که خداوند نامید شود از خدا بدستی

يَسِيرُ عَلَيْكَ مَا يَعْزُ وَيَعْبُرُ
آسانست بر تو آنچه نایافت باشد و دشوار باشد

وَمِنْ كُلِّ هَذِهِ كَرَامَةُ

جَمِيعُ فَوَائِدِ الدُّنْيَا عَرُودٌ
همه فایده های دنیا در یافتنی است

وَلَا يَبْقَى الْمَسْرُورُ سَرُورٌ
و باقی نماند مسرور شادمانی را شادی

فَقُلْ لِلثَّانِينَ بِنَا أَفْقُو
پس بگو برای کسانی که از ما بجهت بهمانند

فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدُورُ
پس بدستی که حوادث دنیا میگردد

وَعَنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالرَّضَى

بِاطْلَابِ الْضَفْوِ فِي الدُّنْيَا بَلَدٌ كَرٌ
ای جوینده صفای شدن در دنیا بی تیره شدن

طَلَبْتُ مَعْدُومَةً فَإِنَّمَنْ مِنَ الظُّفْرِ
جستنی تو چیزی ناپوده پس نماید شو از ظفر

وَأَعْلَمُ بِأَنَّكَ مَا عَمَّ بِمُخَصَّنٍ بِالْجَنَّةِ
و بدان آن که تو مادام که زندگانی مسند از جنت

وَالشَّرُّ وَالْمَسُورُ وَالْعُسْرُ
و بدی و آسانی و دشواری

إِنِّي تَبَاهَى بِهَا نَفْعًا بِلَوْ ضَرِدَ
ای که با پای در دنیا سودی بی زیان

وَأَتَمَّا خُلِقْتَ لِلنَّعْمِ وَالْكَرِّ
و بدستی که آن آفریده شد بخت برای سود و زیان

فِي الْجَنِّ عَارُوفٍ فِي الْأَقْدَامِ مَكْنَةٌ
و در بدی غیب است و در نیکوئی پنهانی

وَمَنْ يَفْزُقْ فَلَنْ يَجُودَ مِنَ الْقَدَرِ
و هر که بگریزد پس استوار نشود از تقدیر

يَعِيبُ بِجَالِ زَمَانًا مَضَى
 عیب گفته بجمع مردان روزگار را که بگذشت
 فَقَتَلَ الَّذِي دَمَرَهُ فَكَزَمَاتِ
 بگو مر کسی را که بگو بدست میگذرد و دشوار کار
 أَرَى اللَّيْلَ يَجْرِي كَعَهْدِي يَبْدُ
 می بینم شب را که میرود و شبانکه می فرستد بدان
 وَلَمْ تَحْسِبِ الْقَطْرَ عَنَّا السَّمَاءُ
 و باز ندانستی باران از ما آسمان
 أَتَيْتَ عَنْوَانَ الْمَسْبُتَةِ
 سفید شدن موی سر ناله مرستی
 وَبَيَاضُ شَعْرِكَ مَوْتُ شَعْرِكَ
 و سفیدی موی تو مرگ موی توست
 فَإِذَا رَأَيْتَ أَكْتَبُ عَمَّ
 پس چون بینی تو سپیدی را که فراتر گرفته

وَمَا لَزِمَانٍ مَضَى مِنْ غَيْرِ
 و نیست روزگار را که بگذشت از حال دیگر
 ظَلَمْتَ الزَّمَانَ فَذَمُّ الْيَكْدِ
 ستم کردی تو بر روزگار پس بگوشت کن آدمیان را
 وَأَنَّ النَّهَارَ عَلَيْنَا يَكْتَرُ
 و آنکه روز بر ما با زیاده تر و اندیده میشود
 وَلَمْ تَكْفِ شَمْسًا وَالْقَمَرَ
 و گرفته نشد آفتاب ماه
 وَهُوَ تَابِخُ الْكَبَرِ
 و او پید کردن وقت پیری است
 تَرَأَيْتَ عَلَى الْأَيْشَرِ
 پس تو بر پی آبی
 الرَّأْسُ فَاحْذَرِ الْحَذَرَ
 سر موی سر را پس لازم باشد بر میز کردن

دَلِيلُكَ أَنْ الْفَقْرَ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى
 دلیل تو بر آن که فقر بهتر است از ثروت
 لَيْفَا لَمْ يَخْلُقْ عَصَى اللَّهِ لِلْغِنَى
 ای خداوند اگر خداوند برای ثروت خلق

وَأَنَّ قَلِيلَ الْمَالِ خَيْرٌ مِنَ الْمُنَى
 و آنکه مرد اندک مال بهتر است از ثروت
 وَلَمْ تَخْلُقْ عَصَى اللَّهِ لِلْفَقْرِ
 و ندیدی تو آفریده را که عصیان کند خداوند را برای فقر

حَرَضُ نَبِيكَ عَلَى الْأَدَبِ فِي الضَّرِ
 بر انگیزان پسران خود بر ادب در کردی
 وَأَتَمَّا مَثَلُ الْأَدَبِ كَتَمَهَا فِي غَنَوَانِ
 بدستی که در استنادهای که جمع کنی از فقر اول
 هِيَ الْكَوْزُ الَّتِي تَمُودُ خَائِرُهَا
 ای گنجها باشد آن گنجهای که بفراید خیرهای آن
 أَنَّ الْأَدَبَ إِذَا زَكَّ بِهِ قَدْرُ
 بدستی است برستند چون بلغزد او را پای
 النَّاسِ إِنَّمَا دَوْعُهُ وَمُسْتَمِعُ
 مردمان دو طایفه اند خداوند اولد و شنونده

كَمَا تَقَرَّبُ نَبِيَّكَ فِي الْكَبَرِ
 تا روشن شود بدیشان در پیری
 الضَّيِّ كَالنَّقْرِ فِي الْحَجَرِ
 که در دل چون نقش باشد در سنگ
 وَلَا تَخَافُ عَلَيْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ
 و نترسد بر آن از حادثه که در دستها
 يَهْوَى عَلَى فُرُشِ الدِّبَاجِ وَالسَّرِ
 فزه افتد بر بسترهای دیبا و تختها
 وَاعِ وَنَابِرُهُمْ كَاللَّغْوِ وَالْمَكْرِ
 یاد کرد و باقی ایشان چون سپهر و کلاه

دُنْيَا عَدَمَتِكَ مَا أَمَرَكَ
 ای دنیا که نیست با ما ترا چه بفرمود
 مَا ذَاقَ خَيْرِكَ ذَائِقُ
 چه چشید نیکی ترا هیچ چشیده

لِلْمَكِّ كَثِيرٌ فَمَا أَهْرَكَ
 برای مکه بسیار مالان پس چه مصروف کرد
 الْأَصِيبُ عَلَيْكَ شَرُّكَ
 که که بر چینی بود بدی خود را

مَا هَذَا الدُّنْيَا لَهَا لَهَا
 نیست این دنیا مر جوینده خود را

لَا عَنَاءَ وَهُوَ لَا يَذِي
 که رنجی و او ندانند

ان اقلت شغل ديانته
اگر رو آورد مشغول کرد اندرین داری

ان ادبرت شغلته بالفقر
اگر پشت برگشت مشغول کرد اندر فقر

نقل اند قال القديس كيرلس في فقرته ومباركته
روایت کرده اند که گفت بر آید بدستی که شغلش کردم با هر چیزی پس فقر کردم از او شغلش کردی

الفقر فقر في الفقر ذاء دوى ان كتمته قتلتي وان اعمته
فقر یعنی پس فقر کرد از او دوی است سخت که اگر پوشش نام از او بکشید امر او را و اعمه نام

فصحني كاد الفقر ان يكون كفرا انه هو الكفر
رسوای تمام نزدیک شد فقر که باطلد کافری بل از کافری است

بمعينه تراثنا
بجیقت خود

عند رضى الله عنه

ما كن اهل الفرح حتى قورم
مسکن باشی حد او که ان که دیش تا که زبانی

عليها تراب الذل بين المقابر
بر آن باشد خاک خاوری میان کور

ومن كلامه عليه السلام

ايا من ليس منكم المجبروا
ایا من که نیست مرا از کور زینهار و مجبور

يعفوك من عذابنا استجروا
بخود تو از عذاب تو زیاده استجروا

انا الصديق لكل ذنب
منم بدو انا دوست هر گناه

وانت سيد الرب العفودوا
و تو ای خداوند پروردگار آمرزنده

فان عذبتني فالذنب مني
پس اگر عذاب کنی مرا گناه از من باشد

وان تغفر فانت به حديدوا
و اگر ببی آمرزی پس بدان شتر او را ببی

ومن كلامه عليه السلام

كثير المال ليس له عوار
بسیار مال نیامد مراد را عیبی

ولا ما كل ما ياء منه عار
و نه در هر چیزی که آید بدان عیبی

لان المال ليس كل عيب
برای آنکه مال می پوشاندند عیبی را

وفي الفقر المذلة والضغار
و در فقر و دیش تواری است و حقارت

كذلك الفقر بالاحرام يزدى
بجین در دیش باز او مردان عیب در آورد

كما اذنت بشاها العفار
چنانکه عیب در آورد با شهادت منده خودی

وعند رضى الله عنه

يلوت امور الناس عشرين حجة
مبتلا شدم کارهای مردم دمان بیست مثال

وجنتهم في الدنير العير واليسر
جزایر مردم که دیش روزگار را در دنیوی

فلم اربعد الدين خيرا من الغنى
پس ندیدم پس از ایمانی بهتر از ثروت اندکی

ولم اربعد الكفر شرا من الفقر
و ندیدم بعد از کفر بدتر از فقر و دیش

ومن كلامه عليه السلام

للناس خمس على الدنيا يتبدون
بر مردم دمان پنج چیز است بر دنیا با شرفی

وصفوها لك مروج بنكيد
وصافی بودن و مژگن امیخته است بنکیده

كذلك من ملج عليها لا تساعده
بسیار سخت بریده بر آن که یاری نکند با او

وعاجرنا الدنيا يتقصير
و بی عا جوی که بیافت دنیا خود را بنقصیر

لكنهم نذقوها بالمقادير
لیکن ایشان روزی داده شدند با اندازه

لكنهم نذقوها بالمقادير
لیکن ایشان روزی داده شدند با اندازه

لو كان عن قوق او عن مغالبة
اگر بودی از قوق یا از مغالبه کردن

طار البزاة بارزاق العصافير
پریه نیدی یا زان پرورهای بخشکند

هَذَا وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو جَعْفَرٍ بْنُ أَبِي عَوِيذٍ بِالْإِسْنَادِ

وغيرستی که روایت کرد ابو جعفر پسر بابویه با سند خود

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنَّهُ يُؤْتَى مِنَ الْمُتَأَفِّقِ يَوْمَ لَمْ

از صادق روزی که او را از موافقت روزی که تقدیر

يُقَدَّرَ أَوْ يَوْمَ قَدَرِكَ يَوْمَ لَمْ يُقَدَّرْ لَمْ أَخْشَ الْكَرْدِيَّ قَالَا

کرده نشده باشد یا روزی که تقدیر کرد روزی که تقدیر نکردی ترسم از کارد و چون

قَدَرَكُمْ تَغْنَمُ الْحَسَدُ **شهر قال علیها السلام**

تقدیر کرد که سود کند بر منیر کردن

كُنْتُ السَّوَادَ لَنَا ظَهْرِي

بودی تو سیاه من چشم مرا

فَكَرَيْتُكَ لَنَا ظَهْرِي

پس برایت بر تو چشم

مَنْ بَنَى بَعْدَكَ فَلَمِيتْ

و من که خواهد پس از تو پس تو بمیرد

فَعَلَيْكَ كُنْتُ أَحْمَدُ ذُرِّي

که بر تو بودم که می ترسم

و رَوَى الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ بِإِسْنَادِهِ

روایت کرد

عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ الدِّبَالِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ

و مردی سوال کرد از

فَبَادَ بِهِ وَدَخَلَ مَنَزَلَهُ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ إِنَّكَ أَتَى

پس رفت و در آمد بمنزل خود پس بیرون آمد پس گفت گفتم سوال کنشده پس گفت آن

الرَّجُلُ هَذَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ مَسَلْتُكَ قَالَ كَيْتَ

مرد اینک منم

وَكَيْتَ فَأَجَابَهُ عَنْ سُؤَالِهِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كُنَّا

و چنین پس گفت از سوال او پس گفتند ای امیر مؤمنان بودیم ما

عَمْرًا لَمْ يَزَلْ يَسْأَلُ عَنْ الْمَسْأَلَةِ كُنْتُ فِيهَا كَالْمَسْأَلَةِ الْحَمَامَةِ

و عادت کردیم به چون سوال کردند ترا از مسئله بودی تو در آن چون جوان دور گزیدم کرد اینده

أَجَابًا فَأَمَّا ذَلِكَ أَبْطَأْتُ الْيَوْمَ عَنْ جَوَابِ هَذَا الرَّجُلِ حَتَّى

پس از آن جواب دادم پس صبر کردم تا که درنگ کردم از جواب این مرد تا وقت که

دَخَلْتُ الْحِجَّةَ ثُمَّ خَرَجْتُ فَأَجَبْتُهُ قَالَ كُنْتُ خَائِفًا وَلَا

در آمدی در حجه پس بیرون آمدم پس جواب دادم و او را گفت بودم بول گرفته و نه پر

بِأَيِّ ثَلَاثَةِ خَائِفٍ وَلَا خَائِفٌ وَلَا خَائِفٌ ثَمَّ ثَاءُ يَقُولُ عَلَيْكَ السَّلَامُ

با تشکر سه کس را که بول گرفته را و نه غایت گرفته را پس انشا کرد و گفت

كُنْتُ عَوَامِضًا بِالْتَّظَرِ

روشن کردن مشکلات ترا با تدبیر

وَضَعْتُ عَلَيْهَا صَحِيحَ الْفِكْرِ

بنهم بران درست اندک را

أَفَرَى بِهِ عَنْ بَنَاتِ الْكِبَرِ

بهرم بدان از راد های پیر و پاد های کمالی

أَوْ كَسَامَ الْبَيَانِ الذِّكْرِ

یا چون شمیر بران یعنی یولاد

أَتَى عَلَيْهَا أَبَوَاهُ الْكَدُّ

بفرزاید بران زیادهای در غم

أَسَاءَ عَلَیْهَا هَذَا وَذَا مَا الْخَيْرُ

که سوال کنم از او این را که صحت خبر

أَقْبَسُ مَا قَدْ مَضَى مَا عَمَّرَ

قیاس کنم با آنچه گذشته است آنچه باقی مانده

إِذَا الْمَشْكَوَاتُ تَصْدُرُ لِي

چون مشکلات فرا پیش آید مرا

مَقْنَعَةً بِغُيُوبِ الْأُمُورِ

و پوشاننده بکارهای پوشیده

مَعَ أَصْحَابِ كُتُبِ الْمَرْفَعَاتِ

با مثل استادیان نیز چون کشید های نیز کرده

لِسَانُ كُنْشَفَةِ الْأُيُحَى

و زبان چون از دهان برآید شاد و ناخوش

وَقَدْ أَذَى تَنْطِقَةِ الْهَوَى

و دل که چون در سخن آرد او را اندوهها

وَلَسْتُ بِأَمْعَةٍ فِي الْكُجَالِ

پس منم من تو آنچه فروشی در میان مردان

وَلَكِنِّي مِنْ ذِي الْأَصْغَرِ

و لیکن من نیز کرده دو خردم یعنی دواز

يَعْرِفُونِي قَوْمُ سُرَّةٍ مِنَ الْغُبَرِ
وَعَرَفُونِي قَوْمُ سُرَّةٍ مِنَ الْغُبَرِ
وَعَرَفُونِي قَوْمُ سُرَّةٍ مِنَ الْغُبَرِ

وَفِي الْغُبَرِ سَبَابُ أَهْلِ الْغُبَرِ
وَفِي الْغُبَرِ سَبَابُ أَهْلِ الْغُبَرِ
وَفِي الْغُبَرِ سَبَابُ أَهْلِ الْغُبَرِ

يَعْرِفُ الْمَعْرِفُ ثُمَّ يَمْضِي لِسَانَهُ
يَعْرِفُ الْمَعْرِفُ ثُمَّ يَمْضِي لِسَانَهُ
يَعْرِفُ الْمَعْرِفُ ثُمَّ يَمْضِي لِسَانَهُ

قَالَ لَا يَمُرُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا أَهْلُ الْمَعْرِفِ
قَالَ لَا يَمُرُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا أَهْلُ الْمَعْرِفِ
قَالَ لَا يَمُرُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا أَهْلُ الْمَعْرِفِ

وَمَا أَتَى الْفَصِيرَ إِلَّا مَقْصَرٌ
وَمَا أَتَى الْفَصِيرَ إِلَّا مَقْصَرٌ
وَمَا أَتَى الْفَصِيرَ إِلَّا مَقْصَرٌ

رَأَى نَفْسَهُ حَلَّتْ مَحَلَّ الْمَقْصَرِ
رَأَى نَفْسَهُ حَلَّتْ مَحَلَّ الْمَقْصَرِ
رَأَى نَفْسَهُ حَلَّتْ مَحَلَّ الْمَقْصَرِ

وَكُلُّ آخِرٍ يَأْتِي بِمَا هُوَ أَهْلُهُ
وَكُلُّ آخِرٍ يَأْتِي بِمَا هُوَ أَهْلُهُ
وَكُلُّ آخِرٍ يَأْتِي بِمَا هُوَ أَهْلُهُ

يَذْكُرُ مَبْنًى عَلَى الْفَرَّاشِ وَمَقَامَ رَسُولِ اللَّهِ
يَذْكُرُ مَبْنًى عَلَى الْفَرَّاشِ وَمَقَامَ رَسُولِ اللَّهِ
يَذْكُرُ مَبْنًى عَلَى الْفَرَّاشِ وَمَقَامَ رَسُولِ اللَّهِ

وَقَدْ نَفْسِي خَيْرٌ مِنْ وَطْئِ الْحَصَا
وَقَدْ نَفْسِي خَيْرٌ مِنْ وَطْئِ الْحَصَا
وَقَدْ نَفْسِي خَيْرٌ مِنْ وَطْئِ الْحَصَا

وَمَنْ خَافَ بِالْبَيْتِ الْعَبْقُورَ وَالْحَرْ
وَمَنْ خَافَ بِالْبَيْتِ الْعَبْقُورَ وَالْحَرْ
وَمَنْ خَافَ بِالْبَيْتِ الْعَبْقُورَ وَالْحَرْ

وَبَاتَ هَوَاؤُهُ فِي الْغَارِ آمِنًا
وَبَاتَ هَوَاؤُهُ فِي الْغَارِ آمِنًا
وَبَاتَ هَوَاؤُهُ فِي الْغَارِ آمِنًا

وَقَدْ وَطَّئْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَالْأَمْرِ
وَقَدْ وَطَّئْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَالْأَمْرِ
وَقَدْ وَطَّئْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَالْأَمْرِ

أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَتْ فَلَا يَصُرُ
أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَتْ فَلَا يَصُرُ
أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَتْ فَلَا يَصُرُ

فَلَا يَصُرُ بَيْنَ الْحَجَّيْنِ إِنَّمَا يَنْفَرُ
فَلَا يَصُرُ بَيْنَ الْحَجَّيْنِ إِنَّمَا يَنْفَرُ
فَلَا يَصُرُ بَيْنَ الْحَجَّيْنِ إِنَّمَا يَنْفَرُ

أَرَدْتُ بِهِ نَصْرًا لَكِ تَبْتَلا
أَرَدْتُ بِهِ نَصْرًا لَكِ تَبْتَلا
أَرَدْتُ بِهِ نَصْرًا لَكِ تَبْتَلا

وَأَخْبَرْتَهُ جَنِّي أَوْ مَدْفِي قَبْرِي
وَأَخْبَرْتَهُ جَنِّي أَوْ مَدْفِي قَبْرِي
وَأَخْبَرْتَهُ جَنِّي أَوْ مَدْفِي قَبْرِي

تَلِكُمْ قُرْبَى تَنَالِي تَقْتُلُنِي
تَلِكُمْ قُرْبَى تَنَالِي تَقْتُلُنِي
تَلِكُمْ قُرْبَى تَنَالِي تَقْتُلُنِي

بِذَاتٍ وَدَقِيقٍ لَا يَعْفُو الْهَاتِرُونَ
بِذَاتٍ وَدَقِيقٍ لَا يَعْفُو الْهَاتِرُونَ
بِذَاتٍ وَدَقِيقٍ لَا يَعْفُو الْهَاتِرُونَ

قَدْ بَايَعُونِي فَلَمْ يُوَفُّوا بَيْعَتَهُمْ
قَدْ بَايَعُونِي فَلَمْ يُوَفُّوا بَيْعَتَهُمْ
قَدْ بَايَعُونِي فَلَمْ يُوَفُّوا بَيْعَتَهُمْ

وَمَا كَرُونِي فِي الْأَعْدَاءِ أَذْكَرُوا
وَمَا كَرُونِي فِي الْأَعْدَاءِ أَذْكَرُوا
وَمَا كَرُونِي فِي الْأَعْدَاءِ أَذْكَرُوا

وَنَاصُونِي فِي حَرْبٍ مُضْمَرَةٍ
وَنَاصُونِي فِي حَرْبٍ مُضْمَرَةٍ
وَنَاصُونِي فِي حَرْبٍ مُضْمَرَةٍ

مَا لَمْ يَذُوقُوا بَوَاسِرَ وَجْهِهِ
مَا لَمْ يَذُوقُوا بَوَاسِرَ وَجْهِهِ
مَا لَمْ يَذُوقُوا بَوَاسِرَ وَجْهِهِ

وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَعِنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبَا الَّذِي سَمَّيْتَنِي فِي حَبِيدِهِ
منهم آنکه بنام من نامیده است مادر من ایشان را

عَبْلُ الزَّرَاعِينَ بِشِدِيدِ الْفَقْرِ
پسین دوارش سخت بزه کرده

أَكِيدُكُمْ بِالتَّيْفِ كَيْلَ التَّنَدَةِ
بر شما بیم ایشان را شمشیر سمجی چون تنده

وَأَتَرَكُ الْقُرْنَ بِقَاعِ جَزَرَةٍ
و بگذارم هم جنگ را بر زمین با من افشاده

أُفِيهِمْ بِالْإِصْطَاعِ كَيْلَ التَّنَدَةِ
با هم بر بیم ایشان را بهار سمجی چون تنده

مَنْ يَتَرَكُنَا حَقَّ نَفْوِهِ صَغِيرَةً
هر که بگذارد حق را بر جزو سخت خود را

فَكَلَّمُ أَهْلَ فُؤُوقِ جَبَرَةٍ
پس همه ایشان را مثل دو درختان اندوخته

أَسْكُو إِلَيْكَ عَجْرِي وَجَرِي
تسلیت میکنم به تو از اندرون و بیرون خود

إِنِّي قَتَلْتُ مَضْرِي بِمَضْرِي
بستی که بستی من قتل من را بتیپ من

ضَرْغَامُ أَجَامٍ وَلَيْتَ قَسْوَةً
شیر پیشها و شیر قوی

كَلَيْتَ غَايَاتِ كَرِيهِهِ الْمَنْظَرِ
چون شیر پیشها ناخوش دیدار

أَضْرِكُمْ ضَرْبًا بَيْنَ الْفَقْدَةِ
بر شما ضربه از آن که جدا کند همه پست

صَدِيدِي أَشْفِي مِنْ نَفْسِ الْكَفَرَةِ
سینه خود را شفی کنم از سری کافران

أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ وَجْهَ الْكَفَرَةِ
بر شما شمشیر رویای کافران

أَقْتُلُ مِنْهُمْ سَبْعَةَ أَوْ عَشْرَةَ
بکشم از ایشان هفت یا ده

وَمِنْهُمْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَمَعْنَرًا عَنَّا عَلَى بَعْرِي
و از گروه که تا یک گروه بر من چشم را

جَدَعْنَا أَنْفِي وَقَتَلْتُ مَعْنَرِي
بریدیم بینی خود را و بکشتم گروه خود را

يَنْفُرُنِي زَيْلُ خَيْرِنَا ضَرِي
یاری که مرا برود و کار من بهترند یاری

أَضْرِبُ بِالْكَتِفِ عَلَى الْغَاوِرِ
بر شما ضربه بر پشت فرو رفته

أَمَنْتُ بِاللَّهِ بِقَلْبٍ شَاكِرٍ
ایمان آوردم بدین شکر گوینده

مَعَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُهَاجِرِ
با پیغمبر برگزیده مهاجر

وَعِنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَقَدْ عَجَزْتُ عَجْزًا لَا يُعْتَدُّ
بسیار عاجز شدم عاجزی که اعتدال ندارد

أَرْفَعُ مَنْ ذِيْلِي مَا كَانَ يَحْرُ
برافشانم آن که من را میزدند

سَوْفَا كَيْسٍ بَعْدَهَا وَاشْتَمَرُ
زود باشد که زود بر من آید و بشکند

قَدْ جَمَعَ لِلْأَمْرِ الثَّيْبُ الْمُنْتَشِرِ
گاه باشد که جمع شود دود و دود منشر شود

قَالَ ذَلِكَ لَنَا بَلْفُهُ أَنَّ مَعْجُوبَةً وَعَمْرًا قَدْ عَلِيَّ انْ
لایق است آن را آن شکایت که سید با و آمده و عمر و عمر کردند بر آن معجز

مِصْرَ لَعْمٍ وَطَعَةٍ إِذَا غَلَبَ
مصر را زخم و زخمی که غلبه کند

يَا عَجَا لَقَدْ رَأَيْتُ مِنْكَ كَرًا
ای عجب! دیدم از تو ندامت

بَسْرَقَ النَّبْعُ وَبَعَثَ الْبَصْرَ
پشت کرد بزم و بفرستد بینش

يَا ذَا الَّذِي تَطْلُبُ مِنْهُ الْوَتْرَ
ای آنکه میطلبی از او تار و پود

حَقًّا وَتَضَلِّي بَعْدَ ذَلِكَ لِحَبْرًا
حقیقتی که گمراهی کنی بعد از آن برای خون

كَذِبًا عَلَى ثَيْبٍ الْتَفَرَا
دروغ بر قد آنکه تسلیم کند موی را

مَا كَانَ بِرَضِي أَحَدًا لَوْ خَيْرًا
نبوده باشد که راضی باشد هیچ کس را از خوبی

إِنْ كُنْتُ تَبْغِي أَنْ تَزُولَ الْقَبْرَ
اگر باشی خواهی که از قبر کنی دور

أَعْطَكَ الْيَوْمَ دُعَا فَا ضَرَّ
درستی را نمودم تو را امروز و ضرت را

اَنْ تَعْدُو وَصَّةً وَلَا بُرَا
 که بر او بکنند ایشان را و وصی او مرد نبال بود و در آن روز
 کلاما بچند فدعکرا
 سر بلند ایشان بکنند و بر سرستی که شکر گویند
 مَنْ ذَا بَدْنَا بَعْدَهُ قَدْ خَرَا
 هر که باشد بدینا قزوختن این او را بر سرستی که شکر گویند
 لَا خَبَرَ بَا اَبْنِ عَاصٍ عَسَا
 پسندار ما ای پسر عاصی کارزار دشوار
 کَانَ قَرِيشُ يَوْمَ تَدْرَحَرَا
 بودند قریش در روزی که در افتاده و شسته
 وَخَنَ اللَّيْلُ الْهَامَ الْأَزْهَرَا
 و خمر آن شب مهتر روشن روی
 اصْرَمَتْ نَارِي دَعَوْتُ قَبْرَا
 برافروزم آتش خود و بخوانم قنبر را
 لَنْ يَنْفَعَكَ الْخَاذِرُ مَا قَدْ حَدَا
 سودمند نخواهد شد و آنچه تو شده از او
 لَوْ اَنَّ عِنْدِي يَوْمَ حَرَمٍ جَعْفَرَا
 اگر آنکه بودم در آن روزی که حرم را حمله کردند
 لَهْفَ نَفْسِي وَقَلْبِي مَا اسْرَا
 آه و غم من و اندک من و شدم
 لَمَّا رَدَفِي الدَّهْرُ يَوْمًا حَرَمَا
 زمانی که در روزگار روزی که حرم را حمله کردند

شَانِ الْبَنِيِّ وَالْعَيْنِ الْأَحْزَرَا
 شانی از بکر و چشمی که گشته کبوده چشم
 قَدْ بَاعَ هَذَا دِينَهُ اَذْخَرَا
 بدرستی که بفروخت این دین خود را بجان بویار
 بَلَكَ مَضْرَانِ اصَابَا ظَهْرَا
 بیادش می مضرا کرد پسند طغیای
 سَلِي يَدْرَاهُمْ سَلِي خَيْرَا
 پس حال من در روز بدرستی که در روزی
 اِنِّي اِذَا الْمَوْتُ يَوْمًا حَضَرَا
 بدرستی که من چون مرگم از من حاضر شود
 رَأَيْتُ قَرِيشَ خَمَّ لَيْلَ طَهْرَا
 دیدم قریش آشفته شب آشوبن پیدا
 قَدَمُ لَوَايِلَ لَا تَوَخَّرُ حَيْدَرَا
 قدم پیش دارم عمار را باز پسندار از تو
 وَلَا اَنَا الْخَلِيلُ عَمَّا قَدْ دَا
 و نه خداوند خلیلت را آنچه نقد بر کرده با
 وَمِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ عَسَا
 و از رحمتی که از خداوند عسرا
 مَا اَصَابَ النَّاسَ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍ
 آنچه برسد مردم را از نیکی و بدی
 وَفَعْمُ الشَّاعُونَ فِي الْفَرَا شَمَرَا
 و اینان ستم کنندگان در بدی سخت

و در این روز
 و در این روز

وَمِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ عَسَا

رَوَّحَانِ عَمْرٍوسَ عَمْدُودُ بَرَزُومُ الْحَدَقِ بِنَادِي هَلْ مِنْ مُبَارِزِ
 روهان کوه امیر و سپهبد بزرگوار بادی هلا من مبارز
 فَقَامَ عَلَيَّ فَقَالَ اِنَّ اِلَهَ بَانِي اَبِهَ فَقَالَ اجْلِسْ وَنَادَى عَمْرُ
 پس برخاست علی علیه السلام گفت منم مرا و ای سپهبد این گفت بنشین ای علی او از تو دوم
 وَالثَّانِيَّةُ هَلْ مِنْ مُبَارِزِ الْأَلْبِيزِ زَالِي رَجُلٌ فَقَالَ عَلِيٌّ اِنَّ اِلَهَ
 و ثانیه هلا من مبارز الالبیز زالی راجل گفت علی ای الله
 يَا سَوْدَةَ اللَّهِ فَقَالَ اجْلِسْ ثُمَّ قَالَ عَمْرُ وَالثَّانِيَّةُ وَهُوَ يَقُولُ
 ای رسول خدا ای گفت بنشین پس گفت عمر و سیم بار و او میگفت
 وَلَقَدْ عَجَبْتُ مِنْ كَيْدِ الْكِنْدَاءِ
 و بدرستی که شگفم از کرم از آواز کردن
 وَوَقَفْتُ اِذْ حِينَ الْكُتُبَا
 و ایستادم آن هنگام که بدولت خود و ای
 وَكَذَلِكَ اِنِّي لَمِنْ اَزَلِ
 و این چنین بدرستی که من بکیش بودم
 اِنَّ الْكُتُبَاةَ وَالكِتَابَةَ
 بدرستی که ای کتاب و کتابت
 فَتَمَّ عَلَيَّ فَقَالَ اِنَّ اِلَهَ يَا سَوْدَةَ اللَّهِ فَاِذَا لَهَ الْبَنِيُّ صَلَّى
 پس بر خاست علی علیه السلام گفت منم مرا و ای رسول خدا پس دستور این را پیغمبر
 عَلَيْكَ وَسَلَّمَ فَتَنِي اِلَيْكَ حَتَّى اَنَاهُ وَهُوَ يَقُولُ
 بر تو و منم مرا و ای رسول خدا تا آنکه او میگفت

بِحَمَلِهِمْ هَلْ مِنْ مُبَارِزِ
 جمع ایشان سوخت پرور آینه
 بِمَوْفِقِ الْبَطْلِ الْمُنَاجِزِ
 بجای استادن و گیر کارزار کننده
 مُتَزَعًا خَوْفًا هَزْ
 شتاب کننده بسوی جنگها
 فِي الْفَتَى خَوْفًا عَارِزِ
 در جواب امر و بهشتی سرشنها

لَا تَعْلَمُ فَقْدَانَاكَ مَجِيبٌ
شکایت من پس برستی که ابدیت اجابت کننده

ذَوِيَّةٌ وَبَصِيرَةٌ فَالْحَقُّ
خداوند نسبت و بینا دمی و حق

وَلَقَدْ دَعَوْتُنِي إِلَى الْبَرَارِ
و بدرستی بخواندی بر من آمدن

يُعَلِّمُ بِضُرَاةٍ كَالْمَلْحِ
بر او از و بر تو سفیدی بر آن چون مایه

إِنِّي أَمَلْتُ أَنْ تَقْبَلَ
بدرستی که امید میدادم که بر چیزی

مِنْ خُزْنَةِ خَلَاءٍ يَبْقَى
از رختی فراخ که باقی ماند

صَوْنِكَ عَنِ عَارِ حَزْرٍ
او از تو نه عار حزن

مُنْجَى كُلِّ قَائِلٍ
جلا دهنده همه قائلان

فَتَى حَيْبٍ إِلَى الْمُبَارِزِ
جوانمزدی را که اجابت کند من و آن

حَقًّا لَمَّا حَزْرٌ
همانکه گفته که کار از او کشیده

عَلَيْكَ نَاجِيَةُ الْخَائِرِ
بر تو نوحه کننده چنانکه

ذَكَرَهَا عِنْدَ الْهَرَاةِ
باوان نزدیک هر بها

وَعِنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

حَيَاتُكَ أَنْفَاسٌ تَعْدُ فَكَلِمَا
زندگانی تو نفسهاست که شمرده میشود پس کلمات

وَيَحْيَا مَا يُبْقِيكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ
و زنده که روانه ترا دادم که بدارد ترا از هر شبی

فَصَحُّ فِي نَفْسٍ وَنَيْمٌ بَعْضُهَا
پس صحت در نفس و نیند خواب بخشی

مَضَى بِنَفْسٍ مِمَّا انْتَقَضَتْ بِحَرْفٍ
گذشت نفس از آن با هر شکافی از آن حرفی

وَيَحْدُوكَ خَادِمًا مَا يُرِيدُكَ
و برانند ترا را بنده که بخواند بتو افسوس

وَمَا لَكَ مِنْ عَقْلِ خَيْرٍ مِنْ دَفْءِ
و نیست ترا هیچ دلی که در پایی بماند محضی

أَغْنِي عَنِّي عَنْ أُمُورٍ كَثِيرَةٍ
فرز تو ایامم بگویم خود را از کارهای بسیار

وَمَا مِنْ عَمَلٍ أَغْنِي وَلَكِنْ رُبَّمَا
و نه از کاری اسان گیرم و لیکن

وَأَكْتُبُ عَنْ أَثْنَاءِ لَوْثٍ قَدَمَا
و خط میزنم تو را از چیزها که اگر تو ایامم بگویم از

أَصْرُ نَفْسِي بِأَحْيَاءِ وَيُطَاعَتِي
سایه بر من نفسم که را بگویمش که در من و تو ایامم

وَأَنِّي عَلَى تَرْكِ الْعَنُوفِ قَدِيرٌ
و بدرستی که من بر ترک انعطاف قادرم

تَعَاوَى وَأَغْضَى الْمَرْءُ وَهُوَ خَيْرٌ
کوین ترانما بد انسان گیرم و همان نیکوتر

وَلَيْسَ عَلَيَّ فِي الْمَقَالِ أَمِيرٌ
و نیست بر من در گفتار فرمانبردار

وَأَنِّي بِأَخْلَاقٍ جَمِيعٍ بَصِيرٌ
و بدرستی که من بخوبیهای همه بینا ام

وَعِنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْعِلْمُ زَيْنٌ فَكُنْ لِلْعِلْمِ مَكْتَبًا
دانش آرایش است پس باش مرا نشانی که گشت

وَأَرَكُنْ إِلَيْهِ وَتَقِ بِاللهِ وَاعْنِ بِهِ
و میل کن بدان و استوار باش خدا و بی نیاز شو

لَا تَأْمَنْ فَمَا تَأْكُتْ مِنْهَا
نیکه میسر نشود پس اگر باشی تو نیک هر یقین

وَكُنْ فِي نَاسِكٍ مَحْضٍ تَقِي وَرَعًا
و باش جو اندر پرستش کشنده محض پرستش

فَسْخَرُ خَلْقٍ بِأَلَا ذَابَ ظِلُّهَا
پس سر که تو می کشد بادوب یا گرد و بان کمتر

وَأَعْلَمُ هَدَيْتَ بَانَ الْعِلْمِ خَيْرًا
و بدان که راه یافته با و ای دانش بهترین

وَكُنْ لَهُ طَالًا مَا عَسَى مُقْتَبًا
و باش بر او را جوینده مادام که زنده باشی

وَكُنْ حَلَمًا رَضِي عَقْلُكَ فَحَرْمًا
و باش بر او باد استوار عقل که دارنده

فِي الْعِلْمِ يَوْمًا وَأَنَا كُتْ مَتْعَا
در دانش روزی و اگر باشی تو فرو شونده

لِلَّذِينَ مَغْنَمًا لِلْعِلْمِ مَغْنَمًا
بروین را غنیمت شمارند و دانش را غنیمت کشنده

رَبِّسَ قَوْمًا أَدَامًا فَاذْهَبْ رَوْسًا
همیشه قوم چون مفارقت کشنده تیران

أَخِي لَطَالَهُ مِنْ فَضْلِهِ سَلَا
که گشته باشد برای جوینده آن از او نوال

و به کنیده

او فاشلوار

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْحَمْدُ فِي الصَّلَاةِ وَقَائِدُ السِّنِّ

الْكَيْفُ وَالْخَيْرُ رَجَاءُ
شتمیر و خیر سائیر ماست
شَرَابًا مِنْ دِمَاعِ دَائِبِنَا
شراب ما از خون دشمنان است

أَفْ عَلَى الْكَرْبِ وَالْأَسْرِ
سلاگه باد بر ترس و مود
وَكَاثُ جَحْمَةٍ الْكَرَامِ
و کاسه ما کاسه سر است

وَعِنْدَ رُفَى السِّنِّ

لَا تَهْمُ زَيْنُكَ فِيمَا مَضَى
تیمت مزید و زینت گذشت
كُلُّ هَمٍّ فَزَجْرٌ عَاجِلٌ
هر اندوهی گشادگی باشد شتابنده

وَهُوَ الْآخِرُ وَطَيْفُ نَفْسِي
و این کردار کار بر خود و خوشی نفس
يَا بَنِي عَمِّي الْمَيْعُ وَالْمُسَى
اویا بر باده کردار و شبگاه کردار

وَمِنْ كَرَمِ رُفَى السِّنِّ

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ
شکر و ستایشی که جدا از هیچ شریکیست
لَمْ يَبْقَ لِي مَوْسِرٌ فَيُؤْنِسَنِي
نماند برای من کسی که تسلی کند مرا
فَاغْرَزَ النَّاسُ مَا اسْتَطَعُوا
پس بیست و نوازمان چند انداخته اند
فَالْعَبْدُ يَرْجُو مَا لَيْسَ بِيَدِهِ
پس بنده امید دارد آنچه در دستش نیست

دَائِي فِي صُحْبَةِ وَفِي غَلْبِهِ
عادت کن در دوستی او و در غلبه او
إِلَّا ابْنُ خَافٍ مِنْ أَنفِهِ
مگر کسی که می ترسم از آنس که در فتن او
وَلَا تَكُنْ إِلَى مَنْ يَخَافُ مِنْ دَنِيهِ
و نیل کن به کسی که می ترسد از نزدیکی
وَالْمَوْتُ أَدْنَى إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ
و مرگ نزدیکتر است به او از نفس او

وَعِنْدَ رُفَى السِّنِّ

لَا تَأْمَنُ مِنَ الْمَوْتِ فِي طَرَفٍ وَلَا نَفْسٍ
ایمن نشو از مرگ در جنب هم زدن و زدن نفس
وَأَعْلَمُ بَأَن سَهَامَ الْمَوْتِ فَاقْدَرُ
و بداند که سهمای مرگ در روده است
مَا بَالُ دِينِكَ يَرْضَى أَنْ تَدْرِيَهُ
چیت حال دین تو که شنود می شنای چو آن گویا

وَلَوْ تَمَتَّعَ بِالْحَيَاةِ وَالْحَرَمِ
و اگر به نیک منع کنی پرده داران و پاکبازان
فِي كُلِّ مَذْبَعٍ مِنْهَا وَمَنْ تَرَسُ
در هر زره داری از ایشان و سپرداری
وَتَوْبُ نَفْسِكَ مَقْصُولٌ مِنَ الْكَذِبِ
و جانه نفس تو بسته باشد از هر کس

وَمِنْ كَرَمِ رُفَى السِّنِّ

تَرْجُو النِّجَاةَ وَلَمْ تَبْلُغْ مَا لَكَهَا
امید داری رستگاری و نرسیدی به راهها
وَلَمْ تَبْشُرْ بَوَامِنٍ بِلَدِّ الْمَلِكِ شَرِيَّةً
و نرسیدی به وامن بلاد ملک شریک

إِنَّ الْكَيْفَ لَا تَجْرَى عَلَى الْبَيْتِ
بدستی که گشتی نرود بر پیشانی
وَلَمْ تَبْشُرْ بَوَامِنٍ بِلَدِّ الْمَلِكِ شَرِيَّةً
و نرسیدی به وامن بلاد ملک شریک

وَعِنْدَ كَرَمِ رُفَى السِّنِّ

أَحَبُّ لَنَا أَوْلَادُ الْجَمَالَةِ أَتَانَا
ای که می پندارند فرزندان نادانی که ما
فَبَايِلَتِي بِدِرْازِ مَا لَقِيتَهُمْ
پس سواران کنیزان روز بدرستی تو بایشان

عَلَى الْكَرِّ لَنَا مَثَلُهُمْ فِي الْقَوَائِي
بر حمله کردن برستم مانند ایشان در میان
بِقَتْلِي دَوَى الْأَقْرَانِ يَوْمَ الْقِيَامِ
بکشتگان خود اوندان هم بر آن روز قیامت

سواران

اِذَا اَذِنَ اللّٰهُ فِي حَاجَةٍ <i>چون دستور دهد خدا در حاجتی</i>	اِنَّكَ التَّجَّاحُ بِهَا يَرْكُضُ <i>ایستاده و میفرزد بر آن دوایان باشد</i>
وَإِنْ اَذِنَ اللّٰهُ فِي غَيْرِهَا <i>و اگر دستور دهد خدا در غیر آن</i>	اَلْقَدُومُهَا عَارِضٌ بِعَرَضٍ <i>آید در پیش پیش آید و فرار در پیش آید</i>
و منه على السلك	
يَخْنُ نَفْعُ الْكَلْبِ لَوْلَا سَطَا <i>باقتدایم طریقی میماند را</i>	لَسَا كَمَنْ قَرَأَ وَفَرَطَا <i>نستیم با چون کسی که تفحص کند یا از خود درگذرد</i>
وله عليه الرضوان	
أَضْرَعِي الذَّمَّ لَا تَغْضَبِي عَلَى أَحَدٍ <i>چهره آن بروز نه و غم نگذار بر هیچ یکی</i>	فَلَا تَرِي غَيْرَهَا فِي الْوَجْهِ عَطُوبًا <i>پس نه بینی بر او چه در لوح صورت او نشسته باشد</i>
وَلَا يَنْفَعُ بَدَارُ لَنْتَفَاعِهَا <i>و نه میسر ای که سود و گداز نماید بر او</i>	فَالْأَرْضُ وَاسِعَةٌ وَالرِّزْقُ يَنْبُوتُ <i>پس زمین عذرا فراخ است و روزی سرسبز</i>
وعنه كرم الله وجهه	
لَوْ أَنَّ رِضًا فِيهَا الْكَائِنِينَ لَحَفَظَهُ <i>گفته بود که اگر اندیشه کنم در آن بسیار است</i>	لَوْ أَنَّ رِضًا فِيهَا الْكَائِنِينَ لَحَفَظَهُ <i>گفته بود که اگر اندیشه کنم در آن بسیار است</i>
وَفِي صُرُوفِ الذَّمِّ لَكِنَّ عَظَمَهُ <i>و در انحراف و عوارض و بزرگداشت</i>	وله عليه السلام في قاله
دَعِ الْحَرَصَ عَلَى الْكَثْبِ <i>است حذر از کثرت</i>	وَفِي الْعَيْشِ فَلَا تَطْمَعِ <i>و در زندگی نه آید طمع کن</i>

فان الارزاق مقسومة و لا يدرى الا الله
و لا يدرى الا الله و لا يدرى الا الله
و لا يدرى الا الله و لا يدرى الا الله

وَلَا يَجْمَعُ مِنَ الْمَالِ <i>جمع کند از مال</i>	فَلَا تَذْذِي لِمَنْ يَحْسَبُ <i>پس نه آید برای کسی که جمع کند</i>
فَلَا تَذْذِي فِي رَضَاكَ <i>پس نه آید تو که در زمین زمین نه</i>	أَمْرٌ فِي غَيْرِهَا تَضَرُّعٌ <i>یا در غیر آن ملاک کند</i>
فَإِنَّ الْكَثْفَ مَقْشُورٌ <i>پس کثرت که روزی بخش کرده شده است</i>	وَكَذَلِكَ لَا يَنْفَعُ <i>و اینچنین سود نمی کند</i>
فَقَدْ كَلَّ مَنْ يَطْمَعُ <i>در او کس باشد که طمع کند</i>	غَنَى كُلِّ مَنْ يَتَّقِ <i>ثواب او باشد هر که قناعت کند</i>
وله رضى الله عنه	
إِنْ أَخَالَ الصَّدَقَ مِنْ يَدِي مَعَكَ <i>بدرستی که برادر است تو انکس است که شغلی</i>	وَمَنْ يَتَزَنَّهُ مِنْ يَدِي مَعَكَ <i>و انکس که مقدر است رسالت او است که ترا</i>
وَمَنْ إِذَا عَابَنَ أَحْرَاقَ طَعَكَ <i>و انکس که عیب داری که بر او ترا</i>	ثَبَّتَ فِيهِ شَيْءٌ لِيَجْمَعَ <i>پس انکس کند در آن چیزی که جمع کند ترا</i>
وعنه كرم الله وجهه	
ذُنُوبِي فَكَرْتُ فِيهَا كَثْرَةً <i>انگشتان من اگر اندیشه کنم در آن بسیار است</i>	وَدَحَّةٌ نَفْسِي مِنْ ذُنُوبِي أَوْجَعُ <i>و رحمت پروردگار من از گناهان من تراخا</i>
فَمَا طَبَعِي فِي صَالِحٍ قَدْ عَلِمْتُ <i>پس طبع من در کار نیکی که راوم انرا</i>	وَلَكِنِّي فِي رَحْمَةِ اللَّهِ أَطْمَعُ <i>و لیکن در رحمت خدا طمع میکنم</i>
فَإِنَّ بَيْنَ غَفْرَانِ قَدْ أَلَيْتُ رَحْمَةً <i>پس اگر باشد آمرزش پس آن بر رحمت تو باشد</i>	وَأَنْ يَكُنِيَ لِأُخْرَى فَأَكُنْتُ أَضْعَفُ <i>و اگر باشد آن دیگر یعنی عقوبت پس آن باشد که بودم</i>

و یلزم

مملکی و مولای و نهی و مفاطی
او سبب یا شاه من و پدر او را من

و انی له عدا قروا جمع
و بدستی که او را بنده ام و قروا میگویند

و عنده رحی الله عنه

الفضل من کبر الطبیعة
احسان کردن از بزرگواری سرشت

و الحزم من جانبنا
و نیکویی حکم و استجاب

و الشرا من جریته
و بدستی بنده است بر او ان شدن

فک التعاهد للصدق
تو که نگاه داشتی و دوستی را

لا تلطم بوقعه
الوجه مشو بوا خود

ان الخلق ليس بک
بدستی که خلق پیوسته به خود نیست

جبل الانام من العباد
افرونده اندامها را از بندگان

و الم من مضه الضیعة
و منت نهادن سببه شدن نیکویی است

من قلة الجبل المنعة
از سر کوه استا بنده

من جریته الماء التریعة
از او ان شدن آب شتابان

یکون داعیة الطبیعة
باشد دعایان بهر بدی

فی الناس تلطم الوقیعة
در میان مردمان که او را دکنه تراان

ان یول الى الطبیعة
باید که بولد به سر شست

على الشریفة والوضیعة
بر روی بزرگواری و فرومایه

و مانق اعنه کبر الله عنه

قال السید الکبریاء المرفی قدس الله روحه اخبرنا الشيخ المنید
خبر داد از منشی که منشی

رحمة الله علیه قال لئلا اراد رسول الله صلى الله عليه
چون خواست رسول خدا

وسلم الاختفاء من فرش و الحرب منهم الى الشعب
پنهان شدن از قریش و در جنگ از ایشان بیکانفت گروه

بخوفه على نفسه استار ابي طالب رضى الله عنه فانار
از برای ترس بر نفس خود مشورت کرد با ابی اطالب

عليه ثم تقدم ابو طالب الى امير المؤمنين
بدان پس قدم پیش شد

على فراش رسول الله صلى الله عليه وسلم لمقيه بنفسه
بر بستر رسول خدا تا که در او را بنفس خود

فاجابه الى ذلك فلما نامت العيون جاء ابو طالب
پس اجابته کرد او را بدان پس چون بخفت چشمتان آمد ابو طالب

فقال على عبا يا ابتاه الى مقنول فقالت
پس گفت علی عبا ای پدر من بر رشتی که من گشته خواهم پس گفت

كل حي مصيبه للعوب
هر زنده بازگشت او به مرگست

لعداء الخيب و ابن الخيب
برای فدای کزیده و پسر کزیده

و الباع و الفناء الرجيب
و باز و پیش در سرای فداخ

فصيب منها و غير مصيب
پس رسیده است از آن و نارسیده

احرن يا بني فالضرا جح
صبر کن ای پسر من پس صبر کردن من او از

قد بد لناك و البلاء شديد
بد رشتی که بخشیدیم ترا و بلا سخت است

لعداء الاغردني الحسن الثاقب
برای فدای روشن روی من حسن تیرنده

ان نصيبك المون فالنيل نيري
اگر بوسه بخوری پس تیرهای که می تیرد

كُلِّحِي وَإِنْ بَمَلَى عَيْشًا
از نده اگر چه سملت یا بد زندگانی را

و من کلامه در حق الله

أَتَاءَ مَرْءٍ بِالصَّبْرِ فِي نَصْرِ أَحَدٍ
ای که می فرماید هر که بصبر کردن در یاری کردن محمد
و لَكِنِّي أَحْبَبْتُ أَنْ تَنْصُرَنِي
لیکن من دوست داشتم که تو بمن یاری کنی
و سَجِي لَوْجِهِ اللَّهُ فِي نَصْرِ أَحَدٍ
و سخی من برای رضای است در یاری کردن محمد

و عنده عليه السلام

فَصَوِي الْجَدِيدَ إِلَى بَلَدٍ
خایت من نوی با کنش است
بَيْنَ اجْتِمَاعٍ لَمْ يَصِرْ
بوام اجتماع است که باز نکشت
أَمَّا بِيْئَتُ لَا لِقِيَامٍ
یا کدام و بسن از هر جمع آمدن
أَمَّا بِيْئَتُ مَتَفَعٌ بِشَيْءٍ
یا کدام بود متفعل شده بچیزی
يَا بَوَسُّ لِلذَّهْرِ الَّذِي مَآ
یا بای تو هم روزگار را از روزگار که

فَذِكْرِي فِي مَثَالِهِمْ يَكْفِيكَ
باز منی که گفتن از مکه های ایشان پس گفتن ترا

و عنده كرم الله وجهه

لَكَ الْحَمْدُ أَمَّا عَلَى نِعْمَةٍ
مر تراست ستایش یا بر نعمتی
وَأَمَّا عَلَى نِقْمَةٍ تَدْفَعُ
و یا بر بدی سختی که دفع میکند
و تَسْمَعُ مِنْ جَنَّتِ لَا يَسْمَعُ
شنوی از آنجا که شنیده

و من کلامه در حق الله

مَاتَ الْوَفَاءُ فَلَا وَفْدَ وَلَا طَمَعٍ
مرد وفا پس نیست هیچ جتنی و نه طمعی
فَأَصْرُ عَلَى نِعْمَةٍ بِاللَّهِ وَارْضَ بِهِ
پس خبر کن بر استوار که خداوند شود با او

المناجاة عنده كرم الله وجهه

لَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْمَجْدِ وَالْجُودِ وَالْعِلْمِ
مر تراست ستایش ای خداوند بزرگواری و بخشندگی و دانایی

بَنَّا لَكَ تَقَطُّعِي وَتَسْبِيحُ
بنیاد کن قطع من و تسبیح

الْحَمْدُ وَخَلْقِي وَخَزَائِي وَبَوَائِي
الحمد و آفریدگی و خدایان من و بایان من

در مردمان که نامیده ای و بی خبری

الهي بحق الهاشتي واليه
الهي فاختارني علي بن احمد
فلا تخبرني الهي وسدي
وصل عليه ما دعاك موحد

وحرمة ابراهيم لك ختم
منبأ نعتا فاننا لك ختم
شفاعة الكرمي فذلك الشفع
فناجك اخيرا بنابك رجع

وعنه رضي الله عنه

قدم لنفسك في الحياة ترودا
واهتم للشر القريب فانه
واجعل ترودا في الخافه والنف
واقع بقونك فالقضاء هو الغني
واحضر مصاحبه الليام فانهم
اهل الموده ما اللهم الرضا

فقد اتفارقها وانت مودع
انا من الشرف البعيد واشبع
وكان حنك من مابك اسع
والفقير مغرور بمن لا يقنع
منعوك صنو وداهم وتضع
فاذا منعت منهم لك منق

لا نفس سراما استطعت الى امر
فكارتري بسر غيرك صابعا
لا ابتدأ بمنطق في محفل
فالصمت بحسن كل ظن بالفته
ودع المراج فرب لقطه مانع
وحفاظ جارا لا تضعه فانه
فاذا استغاثك ذولا لاساءه عثره
فاذا اتمنت على السرار اخفها
لا تخزع من الجوديت اثما
واطع اباك بكل ما اوصي به

نفسى اليك سريرا استودع
فكذبك لا محالة يصنع
قبل التوال فان ذاك يستع
ولعله حرق سيفه ارفع
جلبت اليك بدو لا ترفع
لا يبلغ الشرف الجيم مضجع
فاقله ان ثواب ربك اوسع
واستغثوب اخيك حين تطلع
خرقا الرجال على الجوديت تجزع
ان المطيع آباء لا ينضعضع

ومكره رضي الله عنه

وَعَنْدَ كَرَمِ اللَّهِ

وَدَاوَعِدًا دَاوَعًا لَا تُدَارِكُ	فَإِنْ مَدَارَاةَ الْعِدَى لَيْسَ نَبْعٌ
<i>خود را بگشاید و دوا کند و دوا را دوا نکند</i>	<i>چون کسی که مدارا با دشمنان میکند سودی ندارد</i>
فَإِنَّكَ لَوَدَّارِبْتَ عَامِينَ عَقْرًا	إِذَا امْكُنْتَ يَوْمًا مِنَ الدَّمِ نَبْعٌ
<i>چون کسی که بخواهد مدارا کند دشمنان را در روزی که خون است</i>	<i>چون کسی که در روزی که خون است</i>

وَابِضًا عَلَى السَّلَاحِ

أَيُّ صِلَاحٍ الذَّنْبُ لَا تَقْطَعُ	فَإِنَّ آلَاءَ اللَّهِ تَوَفُّؤُفٌ
<i>هر چه صوابی که گناه را قطع نکند</i>	<i>چون نعمت خداوند است</i>
فَلَا تَرْحَلَنَّ بِإِلَاحٍ عَيْتٍ	فَإِنَّ الطَّرِيقَ مَخُوفٌ مَخُوفٌ
<i>پس راه را با هیچ عیبی نرو</i>	<i>چون راه ترسناک است</i>

وَمِنْهُ عَلَى الطُّولِ

جَزَى اللَّهُ عَنَّا الْمَوْتَ خَيْرًا فَإِنَّ	أَبْرَئِينَ مِنَ الدُّنْيَا وَآرَافَ
<i>خداوند ما را مرگ را بهتر از دنیا و آزارها</i>	<i>و برآوردن ما را از دنیا و آزارها</i>
يَجْعَلُ تَخْلِيصَ النَّفْسِ مِنَ الْإِلَاحِ	وَيُدْفِنُ مِنَ الدَّارِ الَّتِي هِيَ أَسْرَفٌ
<i>چون خداوند خلاص شدن نفس را از عیبها</i>	<i>و دفن کردن ما را از دنیا و آزارها</i>

وَعَنْدَ رَحْمَةِ اللَّهِ

مَالِي عَلَى فَوْتٍ فَإِنِّي أَسَفُ	وَلَا تَزَافِي عَلَيْكَ الْكُفُوفُ
<i>مال من در دست است پس من افسوس</i>	<i>و دوری از تو برایت دشوار نیست</i>

مَا قَدَّرَ اللَّهُ لِي فَلَيْسَ لِي
چون خداوند برای من پیشانیست

فَأَحْمَدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ
پس سپاس از خداوند را شریکی نیست

أَنَا رَاضٍ بِالْعُسْرِ وَالْيُسْرِ فَمَا
من راضی هستم بنگارش و توانگری پس نیست

عَنِّي إِلَيَّ سِوَايَ مُنْصَرَفٌ
از من باینکه من باشد باز گشت

مَلَأْتُ قَوْلِي وَهَمَّتِ الْكُفُوفُ
پس پر کردم سخن و همت من شریف است

تَدْخُلُنِي ذِكْرُهُ وَلَا صِلَفُ
که در آید بمن خوار و نه لاف زننده

وَمِنْهُ كَرَمِ اللَّهِ

لَا تَخْلُقَنَّ بَدَنِيَاءَ وَهِيَ مَفِيلَةٌ	فَلَيْسَ يَنْقُصُهَا التَّذِيرُ وَالنَّزِيرُ
<i>خلاقه مکن بدنها و او روی آورنده باشد</i>	<i>پس نیست کم شدن از تذکره و آزار</i>
فَإِنْ تَوَلَّيْتُ فَأَحْرَى أَنْ تَجُودَ	فَالشُّكْرُ مِنْهَا إِذَا مَا أَدْرَبَتْ خَلْفَ
<i>پس اگر پشت برگردانی و از تو بماند باشد</i>	<i>چون پشت برگردانی</i>

وَعَنْدَ رَحْمَةِ اللَّهِ

عَرَفْتُ وَمَنْ يَعْتَدِلُ يَعْرِفُ	وَأَبْقَيْتُ حَقًّا وَلَمْ أَصْدِفْ
<i>شناختم و هر که عدل کند بشناسد</i>	<i>و یقین بدستم راستی برنگزیدم</i>
عَنِ الْكَلَمِ الصَّدَقِ بَاتِي بِهَا	مِنْ اللَّهِ ذِي الْكَرَامَةِ الْآرَافِ
<i>از سخنها می راست که آورد از پیغمبر</i>	<i>از خداوند مهربانی مهربان تر</i>
وَسَائِلُ تَدْرُسُ فِي الْمُؤْمِنِينَ	بِهِنَّ أَصْطَفَى أَحَدِ الْمُصْطَفَى
<i>بشکای که روشن کننده می شود در میان مؤمنان</i>	<i>که بدان برگزیده بگردد از برگزیده تنهایی</i>
فَأَصَحُّ أَحْمَدِيَّةً عَزِيزًا	عَزِيزُ الْمَقَامَةِ وَالْمَوْقِفِ
<i>پس است محکم در میان مانع غالب</i>	<i>عزیز جای برافراشته و جای باستان</i>

فَيَا أَيُّهَا الْمَوْعِدُونَ سَفَاهَا
 البسم تخافون أدنى العذاب
 فان تصرعوا تحت أسافنا
 غداة رأى الله طفيلاته
 فانزل جبريل في قتله
 فبشر الرسول رسولاً له
 فبانت عيون له معولات
 فقلن لأحمد ذرنا قليلاً
 فخذوهم ثرقاً لمعنا
 ولجلى الصبر إلى غيرة
 إلى أذرعنا يدافاهم

ولم يأت جوداً ولم يعف
 وما آمن الله كلاً خوفاً
 كصرع كعب إلى الأشراف
 وأعرض كالجمل الأحنف
 بوحي إلى عبده الملقف
 بأبيض ذي طية مرهف
 متى تبع كعب لها تندق
 فأنام من النوح كتر شفق
 دجوراً على نعمة الأنف
 فكانوا بدان ذي ذخرف
 على كل ذي دبر أعجب

فاجتمع إليه أسرته فقلوا له يا أبا عبد الله لو كنت
 إلى معاوية رغبة لقصي دينك فقال لهم لا ينبغي للعبد أن يبال
 غير الله فلما ألحوا عليهم قال لا كنوا كنبأوا، توفي به بالعبد
 فلما أصبح بهم خرج إليهم وفي يده كتاب مثل الأمانة فقال
 لهم اني فارقتكم دخلت بيت خزائن أمير المؤمنين
 فوجدت هذه الرقعة وما أدري ما فيها إلا من قبله وخطه فاذنوا

اغض عن المخلوق بالمخالق
 واستزق الرحمن من فضله
 من ظن أن الرزق في كفه
 أوقال أن الناس يعنوني
 أرى الدنيا ستودن بانطلاق
 تغض عن الكاذب بالصادق
 فليس غير الله بالرازق
 فليس بالرحمن بالعاثي
 زلت به الثغول من جوارق
 مشيرة على قدر وساق

وقيل
 وقيل

كَيْفَ اصْحَكَ الْكَهَنُ

چنانچه بخندانید ترا روزگار

فَقَدْ اَعْرَفَا قَوْمًا

پس بدستی که می شناسم گروهی را

مَتَابِعَ إِلَى الْيَجْمَعَةِ

نیک شتابندگان بسوی دلیری

و عند رخصا الله

كَذَاكَ الْكَهَنُ يَكِي

همچنان روزگار یکسانند ترا

وَأَنْ كَانُوا صَعَالِكًا

اگر چه باشند درویشان

لَلْفَتَنِ مَنَّا رِيكًا

اگر نمی آید ترا گشته گان

و مر کلامه کبره الله

إِلَيْكَ نَزَقْنَا إِلَى سَوَاكَ

بسوی تو ای پروردگار من بسوی تو

اسْتَلَكْتُ الْيَوْمَ مِمَّنْ دَعَاكَ

درخواست می کنم ترا امروز بحق نامی تو

أَقْبَلْتُ عَمَّا ابْتَغَى الرِّضَاكَ

روزی آوردم بقصد تو جویم رضای تو

أَيُّوبَ إِذْ جَلَّ بِلَاكَ

ایوب چون فرو داد بدو بلای تو

و عند رخصا الله

و عند رخصا الله

الْعَجُ عَنْ دَرَكِ الْأَدْرَاكِ

عاج شدن از دریا فتنی جز با فتنی دریا فتنی

وَفِي سِرَابِهِمَا لَوْدَى هَبْنِ

در پنهان قصه های آفریدگان قصه های است

مَبْدَى إِلَيْكَ هَدَى مَسْتَدِرًّا كَاشِفًا

مبدی ای تو هدی مستدرگانه شفا

و نقل عنده کبره الله

وَالْحَثُّ عَنْ تَرْذَاتِ السَّرَابِ

و او پرورد میسازد را که گداوند را از سراب

عَنْ ذِي النِّهْيِ عَجَزَتْ جَنُّ وَأَمْلَاكَ

از خداوند خود عاجز شد جن و پریان و سرزمین

وَلَا إِلَى سِرِّ ذَاتِ اللَّهِ مِثْلُكَ

و نه ای سر ذات الله مثل تو

و نقل عنده کبره الله

أَتَى كُنْتُ يَفْدُكَ فِي بَعْضِ حِطَائِنَا

راو گشت بدستی که من بودم بقصد تو بعضی ایواربتهای آن

لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِذَا أَنَا بِامْرَأَةٍ

از آن فاطمه علیه السلام اگرگاه از آن زن

مَسْحَاةً أَنَا أَعْمَلُ بِهَا فَلَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهَا

مسحاه ای من کار می کردم بدان عمل چون نظر کردم بدو

مِنْ جَمَاهَا فَبَيَّنْتُهَا بَيْنَهُ بِنْتُ عَامِرٍ

از خوبی آن زن پس شپیه کردم او به بیند دختر عامر

مِنْ أَجْلِ نِسَاءٍ قَبْلُ فَتَأْتِي لِي بِأَبْنٍ

از خویشترین زنان تو پیش من می آید پسر

مِنْ جَمَاهَا فَبَيَّنْتُهَا بَيْنَهُ بِنْتُ عَامِرٍ

از خوبی آن زن پس شپیه کردم او به بیند دختر عامر

مِنْ أَجْلِ نِسَاءٍ قَبْلُ فَتَأْتِي لِي بِأَبْنٍ

از خویشترین زنان تو پیش من می آید پسر

مِنْ أَجْلِ نِسَاءٍ قَبْلُ فَتَأْتِي لِي بِأَبْنٍ

از خویشترین زنان تو پیش من می آید پسر

يَحْتَيِ اخْطَبُكَ مِنْ اَهْلِكَ فَقَالَ اَنَا الدُّنْيَا فَقُلْتُ لَهَا اَرْجِعِي
تا بخوانم نذر از کسان تو پس گفت منم دنیا پس گفتم مرا و باز برگرد

فَاَطْلُبِي نَوْحًا غَيْرِي فَلَبِثْتُ مِنْ شَيْءٍ وَقُلْتُ عَلَى مَحَافِي وَابْنَاتِ
پس بجوی شوهری تو من پس بستی تو از کار من و رو او ردم بر پیل و انشا کردم

وَمَا جِئَانِ عَزَّتْ قُرُونًا بَطْلَانُ
و نیست آن که در بخت اهل زمانه سودا

وَزَيْنَتْنِي فِي مِثْلِ ذَلِكَ كَثْمَانُ
و آرایش او در مانند آن شیوایا

عَرُوفٌ عَنِ الدُّنْيَا وَلَيْتَ بَحَا
رویت بگردانیدم از دنیا و نیتم نادان

رَهْبِي بِفَقْرٍ بَيْنَ تِلْكَ الْجَنَانِ
رواست بر زمین خالی از گیاه و جان

وَأَمْوَالُ قَارُونَ وَمِثْلُ الْقَبَائِلِ
و مالهای قارون و مانند قبایل

وَيَطْلُبُ مِنْ خُرَانِهَا بِالْهَوَا
و جستجو شود از جمع کنندگان آن بخواهی

لِمَا فِيكَ مِنْ عِزٍّ وَمِلْكٍ وَتَبَا
بر آنچه در توست از بزرگی و پادشاهی و بخشش

وَلَخَشْيَ عَتَا بِأَذْيَا غَيْرِ زَائِلِ
و می ترسم از پادشاهی دشمنی که زایل شود

فَنَانِكَ بَادِيَا وَاهْلُ الْعَوَاكِلِ
پس لازم شود آن کار دنیا و اهل عواکلی

لَقَدْ خَابَ مِنْ غَرَّتْهُ دُنْيَاهُ دِينُهُ
پس بستی که نابود شود اندک برفت او را دین

تَتَنَا عَلَى زِي الْعِزِّ بِغَيْبِهِ
و در میان بزرگواری بپوشیده است

فَقُلْتُ لَهَا غَيْرِي سَوَاءٌ قَانِي
پس گفتم او را که برفت تو را برستی که منی

وَمَا أَنَا قَالَتُهَا فَإِنَّ مُحَمَّدًا
و چه کار باشدم اباد دنیا پس بستی که محمد

وَجْهًا اتَّخَذَ بِالْكَفْرِ وَدَرْهًا
و چهره او را که آلود با کفر و نفع دانا

الْبِرِّ جَمِيعًا لِلْفَنَاءِ مَصْرُهَا
نیست همه بانیست شدن بارتق

فَعَرِي سَوَاءِي إِنِّي غَيْرُ رَاغِبِ
پس ایست بر من ایست من را غایت ناکند

وَقَدْ قَبِعْتُ نَفْسِي مَا قَدَرْتُ قَهْرُهُ
و بدستی که بستم نفس من بر آنچه توانم از او

فَإِنِّي لَخَافَانَهُ تَوَعُّدَاتِهِ
پس من ترسم از او و وعده های او

وَبِی الخیر علیہ السلام

دَخَلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ
در آمد جابر بن عبد الله انصاری بر امیر مؤمنان پس گفت

لَهُ يَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَوْمُ الدُّنْيَا بِأَرْبَعَةِ عَالَمٍ مُتَعَمِّلِ
او را ای جابر بن عبد الله قایم بودن دنیا بچهار عالم متعمل

وَجَاهِلٌ لَا يَتَكَلَّفُ أَنْ يَقَعْلَمَ وَغَنِي جَوَادٌ بِمَعْرُوفِهِ وَفَقِيرٌ
و دانا و آنی که ننگ دارد از آن که بیاموزد کسب و غنی بخیر و فقیر

لَا يَسْمَعُ اخْبَرَ بِدُنْيَاهُ غَيْرَ يَا جَابِرُ مِنْ كَثْرَتِ بَغْرِ اللَّهِ عَلَيْكَ
که نشنود آفت خود را بدینا خود ای جابر که بسیار باشد بطنهای خدا بر تو

كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْكَ فَإِنْ فَعَلْ مَا يَحِبُّ اللَّهُ عَلَيْكَ عَرْضَهَا
بسیار شود حاجت های مردمان باو پس اگر کنی آنچه واجب باشد از او بر روی خدا

لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ وَإِنْ قَصَرَ فَمَا يَحِبُّ اللَّهُ عَلَيْكَ عَرْضَهَا
بسیار باشد بودن و پایداری او اگر تقصیر کند از آنچه واجب است بر او از او بر روی خدا

لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ وَأَنْشَأَ
بر زوال و فنا و انشا

أَذْطَلَعَ اللَّهُ مِنْ نَاهِيَا
چون فرمود از او از ناهیه

عَرَضَ لَوْدِيَارًا قَالَهَا
فرمود بر او دیناری که او را

وَأَعْطَى مِنْ دُنْيَاكَ مَنْ سَأَلَهَا
و ده از دنیا تو هر که خواهد آنرا

مَا لِحَسَنِ الدُّنْيَا وَقَبْلَهَا
چه خوب است دنیا و در پیش او

مَنْ لَمْ يُوَسَّسْ النَّاسَ مِنْ فَضْلِهِ
هر که مواساقت کند بامردمان از زیادتی او

فَأَحْذَرُوا أَلْفَضْلَ يَا جَابِرُ
پس بپرهیز از ایل شون زیای ای جابر

دانش خود را

فَإِنَّ ذَاكَ الْعَرْشَ جَزِيلُ الْعَطَاءِ
بدستی که خداوند عرش را بسیار بخشش است

يُضْعَفُ بِالْحَبَّةِ امْتًا هَلَا
افزودن کند بر پشت بر حبه دادن مانند پای از

فَقِيلَ لِي

الْعَالَمُ الْعِلْمُ أَهْلُهُ وَنَهْلُ الْجَاهِلِ فِي بَعْلِهِ
وای دانش را از علم اواران و کیم گفتم نادان در اموال

مَلَأَ بَدَنَهُ وَجَلَّ الْفَنَى مَعْرُوفُهُ وَبَاعَ الْفَقِيرُ بِنَفْسِهِ بَدَنًا
ناچار با خداوند و جل کند تو را کمر بنی خود و بفروشد درویش دین خود را بدنیای
غَيْرِهِ جَلَّ الْبَلَاءُ وَعَظُمَ الْعِقَابُ زِيَادَةً مِنْ رِوَايَةِ الْبَيْتِ
خود خود فرو داد بدلا و بزرگ شود پاداشش بد زیادده از روایت سید

وَكَمْ رَأَيْنَا مِنْ ذَوِي شَرَفٍ
و بسا که دیدم از خداوندان توانگری

لَمْ يَقْبَلُوا بِالشُّكْرِ أَقْبَالَهَا
که روی نیاوردند بر شکر سیمج روی آوردن

ثَابِتًا عَلَى الدُّنْيَا بِأَمْوَالِهِمْ
که بماندند بر دنیای با اموالهای خود

وَقَدَرُوا بِالْجَلِّ أَفْقَالَهَا
و باند کردند به جلی بندهای از

لَوْ أَنَّكَ لَمَنْعَهُ جَا زَاهِمٌ
اگر شکر کردی منعم را پاداش دادی ای شکر

مَقَالَةُ الشُّكْرِ الَّذِي قَالُوا
سیمج گفتار آن سپاس داری که گفت از

لَيْنَ شُكْرَتِهِمْ كَزَيْدَتِكُمْ
اگر سپاس داری شما سزاید زیادتر کنیم بر شما

لَكِنَّا كَفَرْنَا عَنْهَا
لیکن ناسپاسی ایشان بدار کردیم نعمتها را

وَمِنْ عَلَيَا لَهَا

يَا مَنْ بَدَنَاءُ اشْتَعَلَ
ای الهی بدنیای او مشغول گشت

فَدَعَا لَهَا لَوْلَا لَمْ يَلْ
بدستی که بفریفت او را از ای امید

الْمَوْتُ يَا أَيُّهَا بَغْتَةً
و کور شدند و قتل است

وَالْقَبْرُ صَدُوقُ الْعَمَلِ
و کور شدند و قتل است

وَلَمْ تَزَلْ فِي غَفْلَةٍ
و سیمت باشی در غافل شدن

حَتَّى دَنَا مِنْكَ لِاحْتِلَالِ
تا که نزدیکی شود و بنوع وقت هر ک

وَعِنْدَ رَضَى عَنْهُ

هَبَا الدُّنْيَا نَاقًا لِيكَ عَفْوًا
انکار دنیا را می رانند بسوی بزیادت شدن

الْبَيْتُ مَصِيرُ ذَلِكَ إِلَى الْكَفَالِ
ای نیست بازگشت آن باز آید شدن

فَمَا تَهْجُو النَّبِيَّ لَيْسَ يَنْفِي
پس چه امید داری و چه می رانیت که باقی ماند

وَنَبِيَّكَ مَا نَفَعَهُ الْكِبَالُ
باز و ای از حال مگرداند از استسباب

وَمِنْهُ عَلَى الرُّضَى

لِنَقْلِ الصَّخْرِ مِنْ قِلَّةِ الْجِبَالِ
بر ایند سنگها از سرهای کوهها

أَحْبَبَ إِلَيَّ مِنْ مِثْلِ الرِّجَالِ
دوست داشتم تراست بسوی من گشتن از آن

يَقُولُ النَّاسُ لِي فِي الْكِبَرِ عَارٌ
میگویند در میان مرا که در کار کردن شکست

فَقُلْتُ الْعَارُ فِي ذَلِكُمُ الْتَوَالِ
پس گفتم شک در خواری خواستن

وَمِنْ كُلِّ مَسْرُوعٍ رَضَى عَنْهُ

يَلُومُ النَّاسَ قَرْنًا بَعْدَ قَرْنٍ
بیارم و دمان را گروهی پس از گروهی

فَلَمْ أَرَمْ مِثْلَ مِثَالِهَا
پس اندیدم مانند ترا منند بسبب مال

وَذُقْتُ حَرًّا لَأَيَّامٍ طَرًّا
و بخشیدم تلخی چیزها را

فَمَا طَعَمْتُ مِنْ مِثْلِ الْتَوَالِ
پس نیت سیمج حزه تلخه از خواستن

وَهَرَارِي الْخَطُوبِ أَشَدَّ هَوْلًا
و ندیدم در کارها بزرگ سختتر رسیدن

وَلَا أَصْعَبُ مِنْ مُعَادَاةِ الرِّجَالِ
و دشوارتر از دشمنی کردن مردمان

و عند کرمه رحمه

مَا اعْتَابُ بِأَذَلِّ وَجْهِهِ سُؤَالِيهِ <i>عوضی گرفت بخنده آب روی خود بخو استن</i>	عَوْضًا وَلَوْ نَالَ الْمُنَى بِسُؤَالِ <i>عوضی و اگر چه بیا بد از تو تا بیک خواستن</i>
وَإِذَا السُّؤَالُ مَعَ السُّؤَالِ وَذَنبِي <i>و چون خواستن با بخشش سنجی تو از ا</i>	رَحِمَ السُّؤَالُ وَخَفَّتْ كُلُّ نَوَالِ <i>از خون اید خواستن و سبک شود هر بخشش</i>
وَإِذَا ابْتَلَيْتَ بِنِزَالِ وَجْهِكَ بِلَانِي <i>و چون بمبتلا گردانند ترا بخشنده آب روی خود در جارت که خواهند</i>	فَانْزِلْهُ لِلتَّكْرَمِ الْكَفِيضِ <i>پس بخشش از ارم بزرگی نماینده را بسیار فضل</i>
أَنْ الْكِرَامِ إِذْ لَخِيَالُ مَوْعِدِ <i>بدستی که بزرگواران با بخشش که بوعده دادن</i>	اعطاه سَلًا بِغَيْرِ مَطَالِ <i>بدهد از او شکر و آری ام و ز فردا کردن</i>

و من کلامه علیه السلام

لَا تَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَرَالِ فَرَمَسًا <i>و نرغ کن از لایعری پس بسا باشد که</i>	ذِيحَ السَّيْبِ وَعَوْفِي الْمَرْوَلِ <i>بختند فر به را و ستکار شود و لاغر</i>
وَاجْعَلْ فَوَادَكَ لِلتَّوَاضُعِ مَنَازِلًا <i>و گردان و خود را برای فروتنی جای فرو و اند</i>	أَنَّ الْتَوَاضُعَ بِالشَّرِيفِ جَمِيلُ <i>بدخشی که فرو و تنگی کردن بزرگوار خوب باشد</i>
وَإِذَا حَمَلْتَ إِلَى الْقُبُورِ جَنَانًا <i>و چون برداری تناکور یا بجنانه را</i>	فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ بَعْدَهَا مَحْمُولُ <i>پس بدان که تو پس از آن برداشته باشی</i>
وَإِذَا وَلَيْتَ مَوْعِدَ قَوْمٍ لَيْلَةً <i>و چون عالم گردانید و بگویی که بای روز شبی</i>	فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ عَنْهُمْ مَسْئُولُ <i>پس بدان که بآنک ترا از ایشان پرسیده خواستی</i>
بِأَصْحَابِ الْقَرَى الْمُنْقَسِ سَطْحُهُ <i>آن که اند و نور انقش کرده بام او</i>	وَلَعَلَّهُ مِنْ تَحْتِهِ مَقْلُوبُ <i>و شاید که او از زیر آن بند نهاده باشد</i>

مَا يَنْفَعُهُ أَنْ يَكُونَ مِنْقَسًا
سود نمند او را که باشد که رنقش کرده

وَعَلَيْهِ مِنْ حَقِّ الْعَذَابِ كِبُولُ
و حال آنکه بر او از حلقه عذاب بند باشد

لَا تَغْتَرِ زُبْنَهُمْ وَعَمَلُكُمْ
و ریفه مشو بخرشی ایشان و بدادش ایشان

الْمَلِكُ يَغْنَى وَالنَّعِيمُ يَزُولُ
و حال آنکه پادشاه غنیست شود و خوشی زایل شود

و عند رضی الله عنه

فَإِنْ تَكُنْ لِلْأَرْزَاقِ قِسْمًا مَقْدَرًا <i>پس اگر باشد روزیها بخشش مقدر</i>	فَقَدْ خَصَّ الْمَرْءَ فِي الْكِبَرِ أَجَلُ <i>پس اندک و ص مرد در کسب خود بخت است</i>
وَإِنْ تَكُنْ الْكُنْزُ نَعْدَتُكَ <i>و اگر باشد دنیا که شمرند او را کوانا به</i>	فَذَارُوا لِلَّهِ أَعْلَى وَأَنْبَلُ <i>پس برای تو آب خدای بلندتر و بزرگتر است</i>
وَإِنْ تَكُنْ لِلْأَمْوَالِ لِلزَّلَّةِ حَمِيمًا <i>و اگر باشد مالها برای گدازگشتن گرد کردن</i>	فَمَا بَالُ مَتْرُوكٍ بِهَ الْخَرَجِ حَمِيمُ <i>پس چیست مال که از دسته گردان از راه بگل کند</i>
وَإِنْ تَكُنْ لِلْإِدَانِ لِلْمَوْتِ أَشَدَّ <i>و اگر باشد شمایس که برای مرگ افزیده اند</i>	فَقَتْلُ مَرِيٍّ فِي اللَّهِ بِالنِّفَافِ أَفْضَلُ <i>پس کشتن مرده از راه خدای بشمشیر قاصد است</i>

و من کلامه رحمه

فَلَا تَخْجَعْ وَإِنْ أَعْسَرَتْ نَوْبًا <i>پس نه خج کن و اگر چه تنگ است نوبی تو را</i>	فَقَدْ أَسْرَتْ فِي دَهْرٍ طَوِيلِ <i>پس برستی که تو انگر شدی از او و کار دراز</i>
وَلَا تَأْسَ فَإِنَّ النَّاسَ كُفْرُ <i>و نا امید مشو پس بدترستی که نا میدی کافری باشد</i>	لَعَلَّ اللَّهَ يُغْنِي عَنْ قَلْبِ <i>شاید که خدای قمع کند از روزگار آندک</i>
وَلَا تَنْظُنْ بِرَيْكَ ظَنُّ سَوْءٍ <i>و ظان مبر به پروردگار خود گمان بد</i>	فَإِنَّ اللَّهَ أَوْفَى بِالْحَمِيلِ <i>پس بدترستی که خدا از تو راست تر است از آنکه</i>

رَأَيْتُ الْبَرَّ يَتَّبِعُهُ بَيِّنَاتٌ
ویدم دستخواری را که در پی باشد از راستا

وَقَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ كُلِّ قَبِيلٍ
وگفتار خدای راست ترین هر قبیله است

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الرِّضْوَانُ

صِنُّ النَّفْسِ وَلِجَاهِهَا عَلَى مَا يَنْتَهِيهَا
نگه دار نفس را و برادر او را بر آنچه بپایان یابد

نَعْسُ الْمَالِ فَالْقَوْلُ فَبِكَ جَبَلٍ
سستی بخت و کثرت گفتار و کفایت در حق تو نیست

وَلَا تَزِنَنَّ النَّاسَ لَا تَحْتَمِلُهُ
وفرما متهم مردم را نه اگر نیکو خال

بَنَاءُكَ دَهْرًا وَجَفَاكَ خَلِيلٍ
توانا که بگذرد روزگار و یار چنانکه بود دوستی

وَأَنْ ضَاقَ رِزْقُ الْيَوْمِ فَاصْبِرْ إِلَى غَدٍ
و اگر تنگ شود روزی امروز صبر کن تا فردا

عَسَى تَكُنَّا أَكْثَرُ عَنْكَ تَرَوُا
شاید بود که ما از تو را از تو زایل شود

يَغْرُغُنِي النَّفْسُ إِنْ قَلَّ مَالُهُ
غبار کشد به نفس من اگر کم باشد مال او

وَيَغْنِي عَنِّي الْمَالُ وَهُوَ ذَلِيلٌ
مال مرا زباید تواند مال و حال که او غبار

وَلَا خَيْرَ فِي وَدِّ أَحَدٍ مِمَّنْ يَتَلَوَّنَ
و نه نیکی در دوستی هر کسی که رنگین شود

إِذَا الرِّيحُ مَالَتْ مَالٌ حَيْثُ تَبِيلُ
چون باد بکشد و مال کند اول آنست که بکشد

جَوَادٌ إِذَا اسْتَفْنَيْتَ عَنْ أَخِي مَالَهُ
جواد است اگر بکشد از برادرش مال او

وَعِنْدَ احْتِمَالِ الْفَقْرِ عَنْكَ جَبَلٌ
و نه در کمال فقر و تنگدستی از تو کوه

فَمَا أَكْثَرَ الْأَخْوَانَ حِينَ نَعْدَمُ
چند بسیار از برادران را در غایت تنگدستی

وَكُنْهُمْ لِلثَّيَابِ بِقَلِيلٍ
و گشتند برای لباس با کم

وَمِنْ حِكْمَةِ خَلْقِ اللَّهِ

فَلَا تَكُنَنَّ الْقَوْلُ فِي غَيْرِ وَقْتِهِ
بسیار مگو در وقت نامناسب

وَادِّ مِنَ عَلَى الْقَتْلِ الْمَرْغَبِ لِلْعَقْلِ
و دوستی را با کسی که در کشتن رغبت دارد عقل را

يَمُوتُ الْفَتَى مِنْ عَثْرَةٍ بِلِسَانِهِ
میرد جوان مرد از سر خوردن بر زبان خود

وَلَيْسَ يَمُوتُ الْمَرْءُ مِنْ عَثْرَةِ الرِّجْلِ
و نیست مرد مرد از لغزش پایش

فَلَوْ نَكَّ مِثْلًا الْقَوْلُكَ مِثْلًا
اگر نه گفتار تو را مانند گفتار من

فَتَجِبَ الْبُغْضُ مِنْ زِلَتِ النَّفْسِ
پس بپایان یابد کینه از لغزش نفس

وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

ذَا رَأَى مَنَاجٍ عَلَى مَن تَزَلَّ
هر گاه دیدی پلکانی بر آن که لغزش کند

وَذَا رَأَى مَنَاجٍ عَلَى مَن أَكَلَ
و هر گاه دیدی پلکانی بر آن که خورد

أَقْدَرُ مَا عِنْدَنَا حَاضِرٌ
دوام تر از ما در دسترس حاضر

وَأَنْ لَمْ يَكُنْ غَيْرُ خَيْرٍ وَخَلَّ
و اگر نباشد غیر نیکو بگذرد

فَأَمَّا الْكَبِيرُ فَرَأَى بِهِ
اما بزرگوار پس دید در آن

وَأَمَّا الْكَلِيمُ فَذَكَ الْوَيْلُ
و اما کس پس آن وصال باشد

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ جَمَّةٌ

خَوْفِي مِنْكُمْ أَخُو خَبَلٍ
ترسیدم از شما برادر نیاس خود

تَرَجُّعُ الْمَرْجِ فِي بَيْتِ الْحَبَلِ
از برگشتن مرج در خانه حبل

فَقُلْتُ دَعْنِي مِنْ أَكَاذِبِ الْحَبَلِ
پس گفتم رها کن مرا از دروغ و کجاست

لَمْ تُشْرِي خَوَادَّ وَذُجُجِلْ
نخریدی برده ها و دروغ گوی

دَفْعٌ عَنِ نَفْسِي أَفَانِي الدُّوَلِ
دفعه از نفس خود گوناگون و گوناگون

بِحَالِي وَبِأَرْفِي عَنْ وَجَلِ
در حال من و برافروخته از خجالت

وَلَا يَصْنَعُ الرَّغْوَانُ عَمَّةً

بَنِي إِذَا مَا لَحَاثَ التَّلَاحِثُ فَإِن تَنَظَّرْ
 ان بنی که چون کشتار کنند بر سر مشط را پس
 وَذَلَّ بِكَ الْأَرْضُ مِنَ الْهَارِاجِ
 و زار شود و فشان آن پس ز غلبه مردم
 صِيٍّ مِنَ الضَّيَّانِ لَا يَكُنْ عِنْدَهُ
 که در آن روزگار که هیچ ابره باشد نزد او
 فَتَمُوتَ نَفْسُ الْقَائِمِ لِحَقِّ مَنكُم
 پس ای بر غیر دایم در حق از شما
 سَيِّئِي بَنِي اللَّهِ نَفْسِي قِذَاؤُ
 تمام نام بفرستد ای نفس من فدای او باد

وَلَا يَدُ مَن يَدِي يَقُومُ فَيَعْدِلُ
 طوشت مندی که بر خیزد و عدل کند
 وَيُؤَيِّجُ مِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ زَلْزَلُهُ
 و معیت کند از آن که خورشید بر سر او
 وَلَا عِزُّ جَدُّو لَا هُوَ يَعْقِلُ
 و نه نزدیکی او مانده و نه او در باید کرد
 وَيَا لِحَقِّ يَا أَيُّكُمْ وَيَا لِحَقِّ يَعْمَلُ
 و بر ای کسی باید باشد و بر ای کسی عمل کند
 فَلَا تَحْذَرُوا بَنِي وَعَجَلٌ
 پس زو بگزارید او را ای هر که در شتاب

وَعِنْدَ مَرَاةٍ مِّنْ جَدِّهِ

إِذَا عَاشَ أَمْرِي سِتِينَ حَوْلًا
 هرگاه که زید در دشت سیال
 وَنُصِفَ النُّصِفَ بَعْضِي لِبَنِي بَدْرِي
 و نیمه نیمه بود که در بدین
 وَكَانَ النُّصِفَ آمَالُ وَحَرْصُ
 و به که آن نیمه امید داشت حرص
 وَبَاقِي الْعَمْرِ اسْقَامٌ وَوَيْبٌ
 و بقی عمر باریک و بیداری
 فَجَدَّ الْمَرْءُ طَوْلًا الْعَمْرَ حَمَلًا
 پس شش مرد در روزی که نادر داشت

فَنُصِفَ الْعَمْرَ نَحْفَةً التَّيْلَالِ
 پس نصف عمر بگذاشت از شبانه
 لَعْنَتُهُ بِمَسَا عَنِ سَمَالِ
 لعنت او بر مسافت از سبیل
 وَتَغْلُ بِالْكَاسِ وَالْعِيَالِ
 و مشغول شد با جامه و خانواده
 وَهَمٌّ بِأَرْحَالِ فَإِن تَقَالِ
 و غم بود از رون و نقل کردن
 وَشِمْتُهُ عَلَى هَذَا الْمَثَالِ
 و حال که فرستاد او را در این مثال

وَلَهُ عَلَيْكَ عَالَمٌ نَوَاسِجٌ قَافِلُهُاءُ

إِذَا قَرَبْتَ سَاعَةً يَا لَهَا
 چون نزدیک شود قیامت ای دایم
 نَسِيرَ الْجِبَالِ عَلَى سُرْعَةٍ
 بروا که در کوهها برشتافتن
 وَتَنْقُطُ الْأَرْضُ مِنْ نَفْخَةٍ
 و شکافته شود زمین از آمدن صور
 وَلَا يَدَّ مِنْ سَائِلٍ قَائِلٍ
 و نه چاره باشد از پرسنده گوینده
 تَحْدِثُ الْخَبَائِرَ يَا بَنِي
 سخن گویند خبرهای خود را با پروردگار خود
 وَبَصْدُرُ كُلِّ إِلَى مَوْقِفٍ
 و باز گردد هر یک ناچار است ایستادن
 تَرَى الْكَفَّ مَاعِلَتْ مُحْضَرٍ
 ببیند که کف برده باشد کاهنده
 تَرَى النَّاسَ كَرِيَّ بِلَا قَهْوَةٍ
 ببیند میان مستان بی می
 يَحَارِبُهُمَا مَلِكٌ قَادِرٌ
 بجنگد با آنها ملکی قادر
 ذَنُوبِي بِلَا بِيٍّ فَمَا حِلَّتِي
 گناهان من بی پادشاه چه شد

وَذَلَّ لِلْأَرْضِ زُلْزَلُهَا
 و گنجاند زمین را جنبانیدن
 لَمَّا السَّحَابُ تَرَى جَالَهَا
 چون که تشنه بر مینی حال آنرا
 هَالِكٌ تَخْرُجُ أَنْفَالُهَا
 ای سنگام بیرون اندازد بارانهای خود
 مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ مَا لَهَا
 از آدمیان آن روز که چیست او را
 وَذَلِكَ لِأَنَّا وَحْيُهَا
 و پروردگار خود را شکستنی بنشان گویند او
 يُعْطِي الْكَمُولَ وَالْهَفَالُهَا
 کند از او و مویانرا و کوه و گمان ای ای آنرا
 وَلَوْ ذَرَّةٌ كَانَ مُثْقَلُهَا
 و اگر ذره باشد وزن آن
 وَكُنْ تَرَى الْعَيْنَ مَا هَالُهَا
 و لیکن بیند چشم آنچه برساند او
 فَأَمَّا عَلَيْهَا وَأَمَّا هَالُهَا
 اما بر او و اما هاله
 إِذَا كُنْتُ فِي الْبَيْتِ حَسَنًا لَهَا
 چون باشم در وقت بر این خجسته در آنده آن

وَأَعْطَيْتُ النَّفْسَ مَا هَلَا	وَأَعْطَيْتُ النَّفْسَ مَا هَلَا
و برادرم نفس خود را امید های او	و برادرم نفس خود را امید های او

و عنده رضى الله عنه

أَخَافُ وَأَرْجُو عَنُودَ وَعَفَايَهُ	فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ
می ترسم و امید دارم در گزشتن او را و عفویت کردن او را	پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد
فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ	فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ
پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد	پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد
فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ	فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ
پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد	پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد
فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ	فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ
پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد	پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد
فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ	فَإِنْ يَكُ عَنُودًا فَهُوَ مِنْهُ تَنْفَلُ
پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد	پس اگر باشد در گزشتن او که پس از آن از او عفو باشد

و من قال انه رضى الله عنه

أَرَأَيْتَ لِمَا لَمْ يَكُنْ يَأْكُلُ	أَرَأَيْتَ لِمَا لَمْ يَكُنْ يَأْكُلُ
آیا ندیدی چرا که چیزی را نمی خورد	آیا ندیدی چرا که چیزی را نمی خورد
كَأَنَّهُ يَخُوفُ خَوْفَهُمْ بَدِيلًا	كَأَنَّهُ يَخُوفُ خَوْفَهُمْ بَدِيلًا
و می ترسید که ترس آنها را جایگزین کند	و می ترسید که ترس آنها را جایگزین کند

فَالِدُخْلُ الْجَارِثِ الْأَعْوَارِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ	فَالِدُخْلُ الْجَارِثِ الْأَعْوَارِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
پسر دزد خانه پیران را امیر المؤمنین	پسر دزد خانه پیران را امیر المؤمنین

عَلَى كَيْسٍ جَزِيئًا مُتَغَيِّرًا التَّوَنُ فَقَالَ لَهُ فَاخَارْتِ مَا لِي
آنکه کس را جزئی متغیر التوَنُ گفت پس گفت م او را آن که می ترسید
أَرَأَيْتَ كَيْسًا جَزِيئًا مُتَغَيِّرًا التَّوَنُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا أَكُونُ
آیا ندیدی کس را جزئی متغیر التوَنُ گفت پس گفت ای امیر المؤمنین من نمی باشم
كَذَلِكَ وَقَدْ كَرِهْتُ سَيِّئًا وَدَقَّ عَظْمِي وَأَقْرَبَ أَجْلِي فَقَالَ عَزَمَ
همچنان و حال آنکه نترسیدم از آنکه بدتر شود و استخوان من شکست و اجل من نزدیک شد

بِأَحَارِ هَدَانٍ مِنْ بَيْتِ رَجُلٍ	بِأَحَارِ هَدَانٍ مِنْ بَيْتِ رَجُلٍ
ای خانه هدایت از خانه یک مرد	ای خانه هدایت از خانه یک مرد
يَعْرِفُنِي طَرَفُهُ وَاعْرِفُهُ	يَعْرِفُنِي طَرَفُهُ وَاعْرِفُهُ
شناختن من از یک طرف او و بشناس او را	شناختن من از یک طرف او و بشناس او را
وَأَنْتَ عِنْدَ الصَّارِطِ مُعْتَزِي	وَأَنْتَ عِنْدَ الصَّارِطِ مُعْتَزِي
و تو نزد صراط قرار می دهی	و تو نزد صراط قرار می دهی
أَقُولُ لِلنَّارِ حِينَ تَوْقُفُ الْعَرَضِ	أَقُولُ لِلنَّارِ حِينَ تَوْقُفُ الْعَرَضِ
گویم برای آتش در آن هنگام که در آن توقف کند	گویم برای آتش در آن هنگام که در آن توقف کند
ذَرِيَّةٌ لَا تَقْرُبُهُ إِنْ لَوْ	ذَرِيَّةٌ لَا تَقْرُبُهُ إِنْ لَوْ
نسبت پدر او را نزدیک نشود اگر چه	نسبت پدر او را نزدیک نشود اگر چه
حَدَّيْكَ بِلِ الْوَصِيِّ مُتَصِلًا	حَدَّيْكَ بِلِ الْوَصِيِّ مُتَصِلًا
در نزد تو به واسطه وصی متصل	در نزد تو به واسطه وصی متصل
تَحَالَهِ فِي الْحَدِيقَةِ الْفَلَا	تَحَالَهِ فِي الْحَدِيقَةِ الْفَلَا
که پنداری آنرا در باغی که نیست	که پنداری آنرا در باغی که نیست
كَمْ تَرَى عَجُوبَةً لَهُ جَمَلًا	كَمْ تَرَى عَجُوبَةً لَهُ جَمَلًا
چند بار عجیبی دیدم از او که زیبا	چند بار عجیبی دیدم از او که زیبا

و من كلامه عليه السلام

دُنَا خُذْ عَنِّي لَعْنَتَكَ اَعْرِضْ عَنَّا
 دُنیا فریدم از تو ای که بیا که نشستم که بستانم حال
 مَدَنِي اِلٰی يَمِينِهَا فَرَدَّهَا وَاَسْمَا لَهَا
 کشید این سون من دست راست خود را پس
 وَدَانِيهَا مَحْتَا جَهَنَّمَ فَوَسَّيْتُ جَلَّتْ لَهَا
 پس کشید بر او در او را
 وَلَمْ يَضَعْ يَدَهُ

لَوْ كَانَ هَذَا الْعِلْمُ حَصْلَ الْمُنَى
 اگر بودی این علم حاصل شدی باز تو
 جَهْدُوا وَلَا تَكُنْ وَلَا تَكُنْ غَافِلًا
 کوشش کن و کار مکن و مباد غافل شوی
 مَا كَانَ يَفِي فِي لَبِئَةِ جَاهِلٍ
 نبود در بجای نده در میان افریدگان دانی
 فَدَا مَتَّ الْعَقْلِي لِمَنْ تَكَا سَلَسَ
 پس پشیمانی سرای باز پسین مرا گشت که

وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رَضِيَاهُ فَمَتَّ لِحَبَارِ فَيْسَلٍ
 خوشنود شدم بقسمت با صلوات او زده
 فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَلِيلٍ
 بدستی که مال نیست نمود از اندک
 لَنَا عِلْمٌ وَلِلَّهِ عَدَا مَالٌ
 ما راست و آنرا هم دشمنان ما است مال
 وَإِنَّ الْعِلْمَ بَاقٍ لَا يَزَالُ
 و بدستی که دانش بایند است که زایل نشود

وَمَا نَقَلَ عَنْهُ رِوَايَةً

كَانَ مِنْهُ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ عَلِيٌّ
 و ابو بکر
 لَعْنَةُ ابْنِ ابْنِ كَرٍّ وَلَا تَكُنْ جَاهِلًا
 بیا موی این ابوبکر و مباحش نادان
 وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَى بِجَهَنَّمَ
 و ای رسول خدا اوصیت نمود از جهنم
 بَانَ عَلِيٌّ خَرَجَ حَافٍ وَنَاعِلٌ
 آمد علی و پشیمانی بر او بود و پشیمانی
 وَكَذَفَ قَوْلَهُ فِي الْفَضَائِلِ
 و پشیمانی کرد او را در فضیلتش

وَلَا تَحْتَنَنْ حَقَّهُ وَارْدَدُوا الْوَرَى
 و نمهان او را حق او و باز گردان افریدگان
 إِلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَصْدَقُ قَائِلٍ
 پس ای و پس بدستی که خدا راست گفتار است

وَلَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامٍ

وَأَنِّي وَهَذَا الْمَوْتُ لِحَسْبِ جَوْلٍ
 و بجا باشد و حال این مرگ نیست که ببرد
 وَلِيَا مَلٍّ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَوِيلٍ
 و مراست امید در پیشان دراز
 وَأَن تَقُولَ بَيْنَهُمْ نَبِيلٌ
 و بدستی که بجا در میان آن روان می شوند

لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُ لَاحِظٌ بَيْلٌ
 و هر امر از آن پسین او را است
 وَكُلُّ عَزِيزٍ مَاهُنَاكَ ذَكِيلٌ
 و هر غافل از آنجا غوار است
 وَصَالِحُهَا حَتَّى الْمَاءِ عَلَيْكَ
 و خداوند آن علی تا وقت مردن بیمار باشد

وَكُلُّ لِقَاءٍ الْغَابِرِينَ قَلِيلٌ
 و همه دیدار گذرندگان اندک است
 دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ لَا يَدْرُ خَلِيلٌ
 دلیل است بر آنکه بدست نادر هیچ دوستی
 لَعْنَةُ نَبِيِّ مَا إِلَيْكَ بَيْلٌ
 لعنت نبی که تو را نیست که بیا

وَكُنْتَ هُنَاكَ الْعَيْسُ مِنْ بَعْدِ قَدِيمٍ
 و بودی بنده اینا پس از پسین باستان
 لِكُلِّ جَمَاعٍ مِنْ خَلِيلِينَ فَرَقَةٍ
 و هر جمعی از خدایان جدا شد
 وَإِنَّ إِفْقَادِي بَعْدَ إِحْمَدٍ
 و بدستی که بیاقت من غایب بعد از احمد
 وَكُنْتُ هُنَاكَ الْعَيْسُ مِنْ بَعْدِ قَدِيمٍ
 و بودی بنده اینا پس از پسین باستان

سَمِعَ عَنْ ذِكْرِي وَتَنِي مَوْدِي

وَلَيْسَ خَلِيًّا بِالْمَلُوكِ وَلَا أَلِيًّا

وَلَكِنْ خَلِيًّا مِنْ يَدِهِ وَصَالَةً

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعِشْرِ

بِرِدَائِي لَا يَمُوتُ وَهَرَمًا

وَلَيْسَ خَلِيًّا لِمَنْ مَالٌ وَفَقْرٌ

لِذَلِكَ جِئْتُ لَا يَأْتِيهِ مَضْجَعٌ

وَيَقُولُ بَعْدَ الْخَلِيلِ عَدِيكَ

إِذَا غَبَّ رِضَا سِوَايَ بَدِيلِ

وَيَحْفَظُ سِرِّي قَبْلَهُ وَدَخِيلِ

فَإِنْ غَرَّ أَيْتَابُ الْبَاكِاتِ قَلِيلِ

وَلَيْسَ إِلَيَّ أَنْ لَا يَمُوتَ سَبِيلِ

وَلَكِنْ زُرَّةُ الْأَكْرَمِينَ خَلِيلِ

وَفِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفَرَقِ غَلِيلِ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا كَرَامَ

بِأَنْ تَوْعَى قَلِيلَ الْأَجْبَالِ الْخَوِيمِ

وَأَسْتَرْوَا بَعْدَ عَزٍّ عَنْ مَعَاظِلِهِ

نَادَا أَمَّ صَانِحٍ مِنْ بَعْدِي دَفْنُوا

غَلْبَ الْخَالِ فَلَمْ تَنْفَعَهُمُ الْقُلُوبُ

إِلَى مَقَابِرِهِمْ بِأَسْبَابِ تَزَلُّوا

إِنَّ الْأَشْرَعَ وَالْأَجْنَانَ وَالْجُلَّ

أَيُّ الْوَجْهِ الَّتِي كَانَتْ مَحْبَبَةً

فَأَصَحَّ الْقَبْرُ عَنْ جِئٍ سَابِلِهِمْ

فَقَطَّلَ مَا أَكَلُوا فِيهَا مَا شَرَبُوا

وَمَا كَانَتْ فِي الْأَمْوَالِ وَاتَّخَرُوا

وَمَا شَدُّوا دُونََ الْحَصْنِ

أَصَحَّ مَسَاكِنُهُمْ وَخَنَاءُ مَعْطَلُهُ

سَلَّ الْخَلِيقَةُ إِذَا فَتَنَتْ مَنِيَّتُهُ

أَيُّ الْكُفْرَانِ الَّتِي كَانَتْ مَفَاتِحُهَا

أَيُّ الْعَبِيدِ الَّتِي رَضَتْ عَنْ عَدُوِّهَا

أَيُّ الْفَوَارِسِ وَالْعُقَدَانِ مَا صَنَعُوا

أَيُّ الْكُفَرَاءِ أَلَمْ يَكُونُوا خَلْفَتَهُمْ خَلِيلُهُ

مِنْ دُونِهَا تَضَرَّبَ الْأَسَارُ وَالْهَلَا

وَبَلَكَ الْوَجْهُ عَلَيْهَا الذُّودُ تَنْقَلِبُ

فَأَصْحُوا أَبْعَدُ مَوْلَا الْأَكْلِ قَدْ أَكَلُوا

خَلْفَتُهَا عَلَى الْأَعْدَاءِ وَارْتَحِلْ

فَفَارَقُوا الذُّودَ وَالْأَهْلِينَ وَانْقَلَبُوا

وَمَا كَانُوا إِلَى الْأَخْبَاءِ قَدِيرًا

أَيُّ الشَّيْرِ وَأَيُّ الْخَيْلِ وَالْخَوَلِ

تَنَوُّوا بِالْعَصْبَةِ الْمُقَوَّبِ لَوْ حُلْ

أَيُّ الْعَدِيدِ وَأَيُّ الْبَيْضِ وَالْأَيْلِ

أَيُّ الْخَوَارِمِ مَحْطِيَةِ الدُّنَى

لَمَّا نَدَا صَرِيحًا وَهُوَ يَنْهَلُ

لَكَ الْفَضْلُ اِنِّي مَا حَيْثُ لَكَ كَرَمٌ
 لَاحِظَانِ مَا اُولَيْتَ بَاخَانِمْ كَرَمٌ
 رات زیادتی نیلوی من کدام که رفته ام به این
 برای نیلوی بچه داد تو مرا ای ختم سبزه آن

وَرَوَى اَنْ رَسُولَ اللَّهِ ص رَعِيَ اَنْ رَسُولَ اللَّهِ ص اسَارَ اِلَى غُرَقِ بَنِي
 که رفت بغزوه بنویس ایام جاسک

وَأَسْتَعْمَلَ عَلَى الْمَدِينَةِ عَلِيًّا فَبَعَثَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 و عامل کرد ایند بر تدبیر عازم پس او را رفت عازم و گفت ای رسول خدا

نَعْتُ فَرَسًا اِنَّمَا خَلَقْتَنِي اسْتَفْلًا لِي فَقَالَ طَلَمَا اَذِنْتَ لِأَمْرِ
 گفته فرس بدستی که بگذاشتی مرا برای آن که آن شرف نامی بر گفت دیگر است بر جانبداران

أَنْبِيَاءَ هَا يَا عَلِيُّ مَا تَرْضَى بِأَنْتَ وَذِي وَصِيٍّ وَخَلِيفَتِي وَقَائِمِ
 پیغمبر آن خود را ای علی نمی راضی هستی با من و پسر من و وصی من و خلیفه من و گداوند من

دِينِي وَمَنْحُزٍ وَعَدِي لِحُكْمٍ حَيٍّ وَمَنْعَدٍ قِيَّامَتِي بِمَنْزِلِهِ هَرُونَ
 دین من و رست گنده و عدو من و کوشش تو کوشش من و خون من منتهی بفرمود

مِنْ مُوسَى لَا أَنَّهُ لَا بَنِيَّ مِنْ بَعْدِي فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ عَنْهُ أَتَشَاءُ
 از موسی که گفت من بعد از من نباشد کسی از من بل گفت

وَأَهْلُ الْأَرْحِفِ وَالْبَاهِلِ
 و خداوندان دروغها و باطل را

فَتَوَلَّكَ فِي الْخَالِفِ الْخَازِلِ
 پس برگشت در میان پسرانندگان و فواریه

حَفَاكَ وَمَكَانَ بِالْفَاعِلِ
 جفا کرد بر تو و نبود او کننده آنچه گفتند

إِلَى الزَّاحِمِ الْحَاكِمِ الْفَاضِلِ
 بسوی بخشنده حکم کننده احسان کننده

فَلَمَّا رَأَى هَذَا قَلْبُهُ
 چون بدید ترا بطبید دل او

أَمْرًا بِنِيٍّ عَمِّي فَأَنْبَسَ
 امری از نسل عمی من ظاهر شد

فَقَالَ أَخِي أَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ
 پس گفت برادر من تو ای از جز ایشان

وَقَالَ مَقَالُ الْأَخِ الْكَابِلِ
 و گفت محو کفن برادر بر کفن کنند

يَا خَافَ ذِي الْحَدِّ الْكَاعِلِ
 بختر نامی دروغ در افکندن خداوند حسد بنده در

كَمْ هَرُونَ مُوسَى وَلَكِنْ بَانِكِ
 چنان هرون از موسی و تقصیر نکرد

وَأَيْضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

بِمَنْزِلٍ دَفَا الْعَقْلُ فِي نَفْسِهِ
 بنکار خداوند عقل در نفس خود

فَإِنْ تَزَلَّتْ بَعْدَهُ لَمْ تَرْعَهُ
 پس اگر زود آید نگاه نترساند او را

يَا أَيُّ الْأَمْرِ يُقْضَى إِلَى الْخَيْرِ
 دید هر کاری را الهی انجامد بدید

وَذَوِ الْحَقْلِ بِأَمْنٍ آتَامَهُ
 و خداوند نادانی ایمن باشد از روز نامی خود

فَإِنْ يَدْعُهُ صَوْفًا أَوْ كَرَمًا
 پس اگر ناگاه در او بدو کرد و شمای روز کار

وَلَقَدْ حَزَنَ الْحَزَمُ فِي نَفْسِهِ
 و اگر پیش از منی بسیار در نفس خود

مُضَابِيهِ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَا
 مصیبت های او را پیش از آنکه فرود آید

لَمَّا كَانَ فِي نَفْسِهِ مَسْأَلَةٌ
 بر آنکه بود که در نفس خود صورت بدید کرد

فَضْرَاجَهُ أَوَّلًا
 پس کرد پند اخوان اول

وَبَشَى مَضَارِعَ مَنْ قَدْ خَلَا
 و فراموش کند افتادنها کسی که گذشته است

بِبَعْضِ مَضَابِيهِ أَعْوَلًا
 بعضی از مصیبت ها فریاد کنند

لَعَلَّهُ الْفَرْعُ عِنْدَ الْكَلَامِ
 اینست در مورد بندگان و سبکبازان نزدیکی سخن

وَقَالَ عَلَيْهِ الْحَيَّةُ وَالْكَرَامِ

اعني جود انا لك الله فيكم
ال جود من بخشش كنيد بركت خدا و خداي در شما

علي بن ابي طالب و ابني ربي
بر ممتد بطي و بر ممتد ان

مصابها اذ جئني بالحق والحق
معيبت است انسان باريك گردانيد براي من ميان همان

منذ فديت الله خيمها
يكباره بدستي كه خوب گردانيد خدا خوي او را

لقد نصر في الله دين محمد
بدستي كه ياري كردم در راه خدا و دين محمد را

وايضاً عليه السلام والتحية

عليها لكن ما ترى لها مثلاً
روايت شود كه نمي تواني اينان مانند

وسيد الخوان اقل من صلاه
و مهمتر زنان اولين كسي كه نماز كرد بارسول

فبت افاي منها القم والنكلا
پس شب گذاشتم بچ كند از ایشان انداوه و فرزند را

مباركة والله لاق لها الفضل
تجسته و خدا بر اند بر او فضل را

علي مني في الدين قد عابها
براي من كه شتم كردم دين كسي كه نگاه داشتند

وقف الداعي التي اكسولا
و پس رو كنند خواننده بچ فرستاده را

في دحي البيل بكرة واصبلا
در تيارلهاي شب با صدا و شبانگاه

سدا فادرا و يفي غلبلا
ممتد توانا و شفا دهد طواره را

مثل ما كان ها و يا و ذكلا
مانند كسي كه بخت فرو افتند و خوار

و جبي محمد لي خيللا
و بر اين بسنده است محمد مرا دوست

ان عبد الهاع رتاجلا
بدستي كه فرمان برداري كنند خداي بزرگ را

فصلوة الهام نذري عليك
پس درود و نذيري بكنند برو

ان ضرب العداة بالبض رضى
بدستي كه زدند دشمنان شكمه سفيد شوند گردانند

ليس من كان قاصدا متيقما
نيست انمي بدهد و است رنده استوار

حبي الله عصمة لا مودي
سند است خدا كه است مكاراي را

وله عليه التحية ولا كلام

انا الصفر الذي حدث عنه
منم جن انك حديث گفته اند ترا از

وقايت الحروب انا ابن بيع
و راج مشيدم حربه را بپر هفت سالي

فلم تدع التوفلت اعدوا
پس نگذاشت دشمنان ما را دشمن

وايضاً عليه السلام والتحية

صيد الملوك انا وبغالب
شكار بادي شاهان غر كوني باشد و ربا مان

صدي الفوارس في اللقاء وائي
شكار من سواران باشند در كارزار و من كسي كه من

وقال علي كرم الله وجهه

المرتران الله ابلي رسوله
اي شهيدان كه خدا نعمت داد رسول خود را

بما انزل الكفار دارمكة
بلكه فرود آورد كافران در سر اي خوار

فامني رسولا الله قد عرفت
پس گشت رسول خدا كه قوت شد بر دوز

عنا فالطير تحدا نجدا لا
مرغان كوهر را فتاده شوند افتاده شدند في

فلما شيت انا الرب لا
پس چون پر شدم نيست گردانيد خدا را

ولم تدع النجاة لدي ملا
و نگذاشت خلاصش نزد من مالي

واذا كنت فصيلا ابطال
و چون سوار شوم پس شكار من دير ان باشند

عند الوغا الغصن قتل
نزد كسي كه كارزار شري بكنم كشند

بلا و عمر يزدي قنار و ذي فضل
نعمت دادني بهما خدا و نوايبي و خداوند بزرگي

ولا قوا هو انا من انا و من قتل
و نوايبي ندير خوار از اير كردن و از گشتن

مينة انا نذري العفك
ابو امين خدا كه فرود فرستاده شد بر كسي

مَبِينَةً لِّذَوِي الْعَقْلِ
وَأَمَّا الْكَلَامُ فَهُوَ مَجْمَعُ الْكَلِمَاتِ
وَقَدْ رَدَّ بَسَائِلَ خَدَّيْكَ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْكَفِّ
فَرَادَهُمُ الرِّحْمُ وَخَيْلٌ عَلَى خَيْلٍ
وَقَوْمًا غَضَاءًا فَفَعَلَهُمْ أَحْسَنَ
وَقَدْ رَدَّ بَسَائِلَ خَدَّيْكَ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْكَفِّ
فَرَادَهُمُ الرِّحْمُ وَخَيْلٌ عَلَى خَيْلٍ
وَقَوْمًا غَضَاءًا فَفَعَلَهُمْ أَحْسَنَ
وَقَدْ رَدَّ بَسَائِلَ خَدَّيْكَ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْكَفِّ
فَرَادَهُمُ الرِّحْمُ وَخَيْلٌ عَلَى خَيْلٍ
وَقَوْمًا غَضَاءًا فَفَعَلَهُمْ أَحْسَنَ

فَجَاءَ بِفَرْقَانٍ مِنَ اللَّهِ مُنْزَلِي
فَأَمَّا الْقَوْمُ فَكَأَمْرًا كَرَامًا وَاقْتَنُوا
وَأَنْتُمْ أَقْوَامٌ فَذَاعَتْ قُلُوبُهُمْ
وَأَمَّا كُنْ مِنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُوهُمْ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَخُذُوا زِينَتَكُمْ
فَكَمْ تَرَكُوا مِنْ نَاسٍ فِي حِمَاةٍ
وَبِكَيْ عَيُّونَ الثَّالِثَاتِ عَلَيْهِمْ
وَأَمَّا كُنْ مِنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُوهُمْ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَخُذُوا زِينَتَكُمْ
فَكَمْ تَرَكُوا مِنْ نَاسٍ فِي حِمَاةٍ
وَبِكَيْ عَيُّونَ الثَّالِثَاتِ عَلَيْهِمْ

وَقَالَ عَلِيٌّ يَوْمَ الْحَنْدَقِ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ

الْمَسْعُ الْمَوْلَى الْعَطَاءُ الْمَخْلَبُ
بِالنَّصْرِ عَلَى الْغَوَاةِ الْجَمْعُ
جَهْدًا فَلَوْ اعْمَلْتَ طَائِفَةً مَقُولُ
مِنْهُ عَلَى ثَالِثِ أَسْمَاءِ
حُذِّبِ ابْنِ قُذَيْلِبٍ ابْنِ الْبَيْتِ
أَنْ كَانَ ذَا عَقْلٍ وَأَنْ لَمْ يَعْمَلْ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَمْدُ الْمَقْصُودُ
شُكْرًا عَلَى تَمَكِّنِهِ لِرَسُولِهِ
كَمْ نِعْمَةٌ لَا اسْتَطِيعُ بُلُوغَهَا
قَدْ عَابَنَ الْأَخْرَابُ مِنْ تَابِيهِ
مَا فِيهِ مَوْعِظَةٌ لِكُلِّ مُذَكِّرٍ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَمْدُ يَوْمَ أَحَدٍ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ

وَلَجَوْا فِي الْغَوَاةِ وَالضَّلَالِ
غَدَاةُ الرُّوحِ بِأَسْرِ الْهَوَا
بِحِمَّةٍ وَهُوَ فِي الْغَرْفِ الْعَوَالِ

لَيْتَ الْمُشْرِكِينَ يَتَّبِعُوا عَلَيْنَا
وَقَالُوا بَخْنُ الْكِبَرِ أَذْهَبْنَا
فَإِنْ تَبَغُّوا وَتَفَخَّرُوا عَلَيْنَا

فَقَدْ أَوْدَى بَعْتَهُ يَوْمَ بَدْرٍ
و بدستی که هلاک کرد ایشان را در روز بدر

وَقَدْ فَلَكَ خَلْعَهُمْ بَدْرٌ
و بدستی که رخت را آوردیم سواران ایشان را بیدر

وَقَدْ خَادَيْتُ كَبْشَهُمْ جِهَادًا
و بدستی که بکشتیم مهر ایشان را آشکارا

قَتَلُوجْهَهُ فَرَّقَتْ عَنْهُ
کشتیم چهره او را پس برداشتم از او

كَأَنَّ الْمَلْحَ خَالَطَهُ إِذَا مَا
گویا که نمک آمیختش کرد با او چون

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَكَاثِرٌ تَرَكْنَا فِي دِمْنَقٍ وَأَهْلَهَا
و بسیار که رها کردیم در دمنق و اهل آن

وَعَايَنَةُ صَادِرِ الرَّمَاحِ جَلِيلَهَا
و بارز فی نیاز از ایشان که صید کرد نیزه را شویهر او را

وَبَحْنُ أَنْاسٍ لَا تَصِيدُ رِيَا حِنَا
و مادیانیم که صید کنند ریا بازی

تَبَكَّى عَلَى بَعْدِ لَهَا رَاحَ غَارِنَا
گریه می کرد بر نبودن او را که در غار گاه آمد

وَقَدْ أَوْدَى وَجَاهَهُ غَيْرَ الْبَدْرِ
و بدستی که هلاک کرد او را و کوشش نرود نه بقیه

وَاتَّبَعْتُ الْعُرْمَةَ بِالرَّجَالِ
و از پی مردم بزمیت را بر کار کارندان را ببرد

بِحِمَايَةِ اللَّهِ طَلَمَةً فِي الْحِجَابِ
بستایش خدا طلعه را در حجاب گاه

رَفِيقُ الْحَدِّ جُودَتْ بِالضِّقَالِ
تک اینز مای که نه کرده شد بر دشمن کردن

تَلَطَّنَى كَالْعَقِيقَةِ فِي الظُّلُومِ
زبان زد همچو برق در سایه های ابر

لَمَّا صَدَّ مِنْ صَفٍّ بَيْنَ

مَنْ اسْتَهْطَ مَوْتُورٌ وَشَهْطَا دَنَاطِلُ
از مردی دو مو کینه جسته وزن دوی فرزند مرد

وَأَضْحَى بَعِيدًا يَوْمَ أَحْدَاكَ لَدَالُ
و گشت پستزل از آمد و زنگی از پلوکان

إِذَا مَا طَعَنَّا الْقَوْمَ غَيْرَ الْمَقَابِلِ
چون نیزه زدیم گروه را جز کارزار از کنند

وَلَبَسَ إِلَى يَوْمٍ الْحَبَابِ بِقَافِلِ
و بست تا روز شمار باز کردند

وَقَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي حَبِيبٍ لَخَطَبِ الْيَهُودِيِّ

لَقَدْ كَانَ ذَا جِدٍّ وَجَدَّ كَفَرٌ
بدستی که بود خداوند دوت و کوشش کرد برای کفر

فَقُلْتُ بِالنِّيفِ ضَرْبَةً
بی کردن افتاد او را بنفشه زخم زدن

فَذَاكَ مَاتَ الْكَافِرِينَ وَمَنْ كُنْ
بی است باز گشت کافران و هر که باشد

وَكُتِبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَأَنَّكَ غِيلٌ وَأَنْتَ بِالْخَيْسِ
همچو نیزه ای بیسترا و نیزه را بیابان

بِحِمَايَةِ الْكَرْبِ وَخَزِ الرَّقَابِ
بزمیت کردن ضرب زدن و بریدن گردن

تَكِيدُ الْكَذُوبَ وَتُخْرِجُ الْمُحِبَّ
و کید می کند دروغ گو و سوا می زند صاحب دوست

وَكُتِبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ سَفِيَّانَ

الْأَمِنْ ذَا بَلْعٍ مَا أَقُولُ
بدان گشت آنک برساند آنچه می گویم انرا

أَلَا أَبْلُغُ مَعُوبَةَ بْنِ جَحْدٍ
بدان برسانم معویه بن جحر

وَنَاطَحَ الْأَكَارِمَ مِنْ رَجَالِ
و سرزدی بابرزگان از مردان

فَقَدْ الْبَنَى فِي الْحَرَامِ بَعْلٌ
بی گشاید شد بنویا در محراب که گشاید شدی بفر

مَحْقُطٌ فَصَارَ إِلَى قَعْرِ الْحِمِّ كَبْلٌ
ختم از تپش بی است بافت کوزخ که باند کشند او را

مُطْبَعًا لِمَرَاتِهِ فِي الْجِلْدِ تَبْلٌ
فغان بردارم و فغان خدا را در بهشت فرو داید

إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سَفِيَّانَ

غَدَاةُ الْخَيْسِ بِمِخْضِ قَبَالِ
بامداد جنگ بنفشه های سفید داده

أَمَامَ الْعُقَابِ غَدَاةُ الْكِرَالِ
در پیش علم بامداد فر و آوردن

وَتَرَوُا الْكَعُوبَ دِمَاءَ الْقَذَالِ
و ببینید ای سر ابله می سازد پاشنه های پاره خونها کی

وَكُتِبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ سَفِيَّانَ

فَإِنَّ الْقَوْلَ يُلَغِيهِ أَلَسْوَلُ
بی بدستی که گفتار برساند او را فرستاده

لَقَدْ خَاوَلْتُ لَوْ نَفَعَ الْجَوَلُ
اینه جستی اگر سود کردی جستن

هَمُّ الْهَامِ الَّذِينَ لَهُمْ أَصُولُ
که ایشانند چکا دگتنی که مر این از است اصلا

هَمْ نَصْرُوا النَّبِيَّ وَهُمْ أَحِبَّاءُوا
ایشان یاری کردند نبی را و ایشان را حباب زدند

بَنِي خَالِدٍ وَالْأَصْحَابَ عَنْهُ
آن پیغمبری که مجادله کردند یاران از او

إِذَا مَا لَحْرِبُهُمْ دَبَّ غَارِضِيهَا
چون حرب دامن فرود آمد دو میسغ آن

فِي وَشْكٍ أَنْ يَحُولَ الْخَيْلُ يَوْمًا
پس زود باشد که جولان کنند سواران روزی

فَاجَابَهُ مُعَاوِيَةُ بْنُ سَفِيَّانٍ

لَا تَحْبِي يَا عَلِيُّ عَنَّا فُلُو
پسندارم ای علی غافل

وَالْمَشْخَرِ وَالْقَنَا الذَّوَابِلُو
و اسپان بلند و جوب نرهای باریک

سَوَّلَ اللَّهُ إِذْ خِذْلَ كَرْتُولُ
بسیار خدا را چون فرو گذاشته شد اسول را

وَنَابِ الْحَرْبِ لَيْسَ لَهُ فُلُوكُ
و دندان حرب نبود مرا و را کند

وَأَبْرَقَ غَارِضُ مَهْمَا مَحِلُ
و بدخشند ابر سفید از آن در خیال اندازند

عَلَيْكَ وَأَنْتَ مُجْدِلُ قَبِيلُ
بر بالای تو و تو افتاده باشی گشته

لَا وَدِدَ الْكَوْفَةَ الْقَنَابِلُو
پس ایندم آوردم در کوفه مهتر از او

فِي عَامِنَاهُذَا وَعَامِنَا قَابِلُو
در سال مکه نیست و سال آینده

فَاجَابَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

أَصَحَّتْ ذَا حَقٍّ تَتَحَيَّ لِبَاطِلُو
ستی تو خداوند نادگانی آرومی کنی باطل را

أَصَحَّتْ أَنْتَ يَا ابْنَ حَرْبٍ جَاهِلُو
گشتی تو ای پسر حرب نادان

نَعْبِي الْقَارِئُهَا وَتَابِلُو
نود نزار نیز دار و نیز دار

لَا وَدِدَ شَامِكَ الْكَوْأَهْلُو
پس ایندم آوردم در شام تو اسپان بالک گشته

لَا يَمِينُ مِنْكُمْ الْكَوَاهِلُو
پس ایندم گشته پندارم از شما دو شاها

يَزِدُّ جُودَ لِحَرْبٍ وَالتَّوَاهِلُو
را نبوده شود ندد از زمین درشت و زمینهای

بِالْحَقِّ وَلِالْحَقِّ نَزِيلُ الْبَاطِلُو
بحق و حق زایل کنند باطل را

وَلَهُ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى قَافِيَةِ الْمُسْلِمِ

فَمِنْ كَحْرٍ أَكْثَرُ بَعْثٍ سَرُو
پس هر کسایتی کند دینار برای زندگانی گشتد او را

إِذَا أَقْبَلَتْ كَانَتْ عَلَى الْمَرْفِقَةِ
چون روی آورد باشد بر مرقد اشوسب

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامِ

لَا تَنْظُرَنَّ إِذَا مَا كُنْتَ مُقْتَدِرًا
ظلم مکن چون باشی تو

بَنَاءَ مَعْنِيكَ وَالْمُظْلُومُ مُنْصَرِّفُ
بخشید دو چشم تو و ظلم رسیده یاری خواهمند

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَمَا الذَّهْرُ إِلَّا يَقْظُ وَنَوْمُ
و نیست روزگار مگر بیداری و خواب

بَعِيثُ قَوْمٍ وَيَمُوتُ قَوْمُ
بزیگرویی و میرد گرویی

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامِ

هَذَا لَكَ الْعَامُ وَذَرْ فِي قَائِلِهِ
این تراست امسال و بگذارد امسال آینده

فَسَوْفَ لَعَمْرِي عَنْ قَبْلِ يَلُومُهَا
پس زود باشد بجان من از آنکه که طاعت کند او را

وَإِنْ أَدْبَرْتَ كَانَتْ كَبِيرًا مَوْمُهَا
و اگر پشت برگزده باشد بسیار اندوهها آن

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامِ

فَالظُّلُمُ مَرْغَبُهُ يَفْضِي إِلَى النَّدَمِ
پس ظلم چه آگاه او می بخشد به پشیمانی

يَدْعُوا عَلَيْكَ وَعَيْنُ اللَّهِ لَمْ تَحْمِ
نقزین کند بر تو و ذات خدا خفته باشد

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَلَيْلَةُ بَيْنَهُمَا وَيَوْمُ
و شبی در میان ایشان و روزی

وَالْكَهْرُ قَاضٍ مَا عَلَيْكَ لَوْمُ
و روزگار گذراند باشد و نیست بر او طعانی

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامِ

اِذَا مَا كُنْتَ فِي نِعْمَةٍ فَارْعَهَا

چون باشی در خوشی پس آنرا راز

فَإِنَّ الْغَاصِيَ تَرْبِيْلُ النِّعَمِ

پس بدستی که نافه اینها را بل گرداند نعمتها را

وَعنده رخصا الله

فَإِنَّ الْكَرْمَ وَنَ جَوْلَهُمْ

پس کی اند کرومان و انسان که بود مذکره اگر انسان

وَكَانَ مَوْثِقًا ثَبَاتًا وَمَعْنًى

و باشد توانی حوای تو یابد ویشی

حَلَاوَةُ دُنْيَاكَ مَسْمُومَةٌ

شیرینی دنیای تو بزم آلوده است

عَظَامُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ

ستودنای دنیای تو نکوهیده است

إِذَا تَمَّ أَمْرُنَا نَقَضَهُ

چون تمام شود کار ما یک شود نقض آن او

وَكَمْ قَدَّرْتُ فِي غَفْلَةٍ

و ب قدری که غفلت در غافل

تَقَانُوا جَمِيعًا وَفِي الْحَكَمِ

نیست شد همه یکی پروردگار من کرد او را

فَمَا تَقْطَعُ الْعَيْشَ إِلَّا بِرِسْمِ

پس بری زندگی را که باندوده

فَلَا تَأْكُلُ الْكُتْمَ إِلَّا بِرِسْمِ

پس نخوری انبیین را که باز میسر

فَلَنْ تَلْبِسَ الْحَدَّ إِلَّا بِرِسْمِ

پس کسب نمی ستایش را که بگو میسر

تَوَقَّعْ زَوْلاً إِذَا قِيلَ لَكَ

منتوقع باشی زنی را چون گویند تمام

فَلَنْ يَشْعُرَ النَّاسُ حَتَّى يَهْجُرَ

پس گاه نشانند او میان نام سکار در اند

قُلْ عِدِّي وَصِيَّتِي لِابْنِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَام

نَنْتَهَ عَنْ مُضَادَّةِ اللَّيَامِ

بازده شود از دوستی ناکسان

وَالْمَ بِالْكَرَامِ بَنِي الْكَرَامِ

و فرود ای بزرگان پسران بزرگان

وَلَا تَكُنْ وَاقِئًا بِالذَّمِّ نَوْمًا

و مباشش ایستادگنده بر روزگار

فَإِنَّ الْكُتْمَ مَضَلُّ النَّظَامِ

بدستی که روزگار کشاده نظام است

وَلَا تَخْذَعْ عَلَى الْمَعْرُوفِ قَوْمًا

و سده بر بنوی گروهی

وَتَقِ بِاللَّهِ رَبَّكَ ذِي الْمَعَالِي

و ایستاد کن بخدا پروردگار تو که خداوند بلندها

وَكُنْ لِلْعِلْمِ ذَا طَلَبٍ وَحِجَّتِ

و باشی در دانش را که آوند جستن و و بستن

وَبِالْعَوْرَاءِ لَا تَطْلُقْ وَكُنْ

و بر پشت حق کو

وَإِنْ خَانَ الصَّدِيقُ فَلَا تَخْذَعْ

و اگر خیانت کند دوست پس خیانت کن با او

وَلَا تَحْمِلْ عَلَى الْإِخْوَانِ ضِعْفًا

و بار مدار بر برادران

وَكُنْ مِنْهُمْ تَلَدًا أَوْ سَلَامًا

و باش از ایشان تلبی یا سلام یعنی بخت

وَذِي الْأَلَاءِ وَالنِّعَمِ الْجَمَامِ

و خداوند نعمها و نعمهای بزرگ

وَنَاقِضٍ فِي الْحَلَالِ وَفِي الْحَرَامِ

و مناقض کن در حلالیت و در حرامیت

بِمَا رَضِيَ إِلَٰهٌ مِنَ الْكَلَامِ

بد آنچه خشنود کرد خدا بر از کلام

وَدَمْرٍ بِالْخَطِّ مِنْكَ وَبِالْزِيَامِ

و دایم باش بیکد است از تو و بجمد

وَعَذَابٍ الصَّنْعِ تَخْ مِنْ الْأَثَامِ

و باز خرم فرو گذار از گناهات

وَقَالَ إِنَّ الْعَقْلَ لِرِقَامَةِ رِسْمِ الْعِبَادَةِ لَا لِأَدْرَاكِ التَّوْبَةِ

كَيْفِيَّةَ الْمَرْءِ لَيْسَ الْمَرْبُودُ كَمَا

بگونگی مرد نیست مرد که در یابد او را

وَكَيْفِيَّةَ الْغِيَا فِي الْقَدَمِ

پس چگونه باشد گویی شکسته کار ما در قدیم بودن

هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ الْإِنْسَانَ مِتَدْعًا

او است آنی آید او را در جز ما را تو بدید از نده

فَكُنْ بِذِكْرِ مُتَحَدِّثِ التَّحَمُّ

پس چگونه در یاد او را نه آورد

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَام

لَا يُوَدِّعُ الْكَثْرَ الْأَعْدَى ذِي كَرَمٍ

و دوستی من را از آنکه نزدیک خداوند بزرگواری

وَالسَّعْيُ عِنْدَ كَرَامِ النَّاسِ مَكْرَمٌ

و راز نزدیک مردمان بزرگوار پوشیده باشد

وَالسَّعْدُ عِنْدَكَ فِي بَيْتِكَ عِلَقٌ
هر از نزدیکی دم خانه است که او را بندد

فَضْلُكَ مِفْتَاحُهُ وَالْبَابُ مَحْتَمٌ
بدستی که در پیشگاه او در روز قیامت

وَإِيضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

أَخْوَدُ الَّذِي أَنْ أَجْمَعْتَ مِلَّةً
هر از تو کسی که گلب شود بر تو عجب نزد اینده

مَنْ الذَّهْرُ لَمْ يَرْجُ لَهَا الذَّمُّ وَالْإِثْمُ
از روزگار نیست بماند از برای آن در روزگار

وَأَيْضًا أَخْوَدُ بِالَّذِي أَنْ تَنْجَبَتْ
و نیست بر او تو کسی که از تو نجات شود

عَلَيْكَ أَمْرٌ وَظَلَّ لَنَا أَمْرٌ
بر تو کار ما روزگار دارد ملامت کند ترا ملامت کننده

وَمِمَّا نَسَبَ إِلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

كَرَمٌ مِنْ أَيْبٍ فَطِنَ عَالِمٌ
بزرگوار است از بزرگ دانا

مَنْ كَلَّ الْعَقْلُ مَقْلٌ عَدِيمٌ
تمام غم در ویش نایابنده

وَمِنْ جَهْلٍ مَكْرَمٌ مَالٌ
چون نادانی که بزرگوار باشد مال او

ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ
این است اندازه کردن خداوندی غالب دان

وَإِيضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالْإِكْرَامُ

أَتَصَرَّفُ لِلْكَوَى غَرَاءً وَحَيْهً
ای بر نیکی من عجبی از برای کسی که کار کردن بر او

فَنُحْرَامُ نَسْلُو بَسْوَائِهِمْ
مزد دادم شوی بی هم پیشوی بخوبی غم منی چنانچه

خُلِقْنَا لِلْخَلْقِ لِلتَّحَدُّ وَالْإِلَافِ
آفریدیم مردمی برای خلق نمودن و انداختن

وَنَلِكَ الْغَوَايِ لِلْبَكَاءِ وَالْمَلَامِ
و آن زمان بی نیاز از آتش برای گریه و توبیخ

وَإِيضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

وَإِذَا طَلَبْتُ الْكَرِيمَ حَاجَةً
و چون طلب کنی از بزرگوار کسی حاجتی

فَلِفَافٌ يَكْفِيكَ وَالْقَسِيمُ
پس دیدار او بشود است ترا و سلام گردان

وَإِذَا رَأَيْتَ مِثْلًا ذَكَرَ الَّذِي
و چون بماند ترا سلام کننده را و کند ترا

حَمَلَهُ فَكَأَنَّهُ مَلْفُومٌ
تخلیف کردی پس گویا لازم کرده شده است

وَلَهُ مِمَّا نَسَبَ إِلَيْهِ السَّلَامُ

أَصْحَبُ بَيْنَ الصُّومِ وَالْهَمِ
باید در دم میان غمها و قصد

هَمُّهُ عَجْزُ وَهْمَةِ الْكَرَمِ
غمها عجز و غمت بزرگوار

طَوْبِي لِمَنْ نَالَ قَدْرَ عَتَمِهِ
خوشامد ترا که باید بماند از غمت خود

أَوْنَالُ عِزِّ الْقَنُوعِ بِالْقَنَمِ
نیاید بزرگی خفتن در بقسمت

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَطْلُبُ الْعِزَّ فِي قَوْحِي وَقَدْ حَمَلُوا
ایا چه طلب میکنم عذر از روی و حال کند اند

فَرَضَ الْكَتَابُ وَنَالُوا أَكْلَ مَا حَرَّمَ
فریضه کتاب خدا را و بماند بر آنچه حرام است

جِلَّ الْأَمَانَةِ لِي مِنْ بَعْدِ أَحْمَدِنَا
پس آن پیشوای من است از پس محمد

كَأَنَّهُ عُلِفَتْ الْكَرْبُ وَالْوَدَّاعُ
چون دلوی که وابسته باشد بکوب میان خروج

لَا فِي بَنُوْتِهِ كَأَنَّهُ نَوَادِي وَدَعِ
نه در پیغمبری او بودند خداوند بر میز کارش

وَلَا رَعَا بَعْدَ الْأَوَّلِ أَذْمًا
و نه نگاه داشتند پس از همان و نه عهده

ذَكَرَ الْإِمَامُ أَبُو عَلِيٍّ الطَّبْرَسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّ الرَّبَّ عَزَّ وَجَلَّ بَالِدُ رَيْكَ لَهُ
یاد کرد پیشوا که هر که

هَذِهِ الْأَشْكَالُ ١١٠٥ هـ ١١١١
این اشکال را

أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَجَدَهَا عَلَى صَخْرٍ مَتَّقُونَةٍ فَأَخْبَرَ

یافت آنرا بر سنگی نفس گرفته پس خبر داد که آن

أَنَّهَا إِسْرَافُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ وَفَرَّحَا بِهِمَا هَذِهِ الْآيَاتُ

نام خداست بزرگ و تفسیر کرد بدین آیات

ثُمَّ عَصَى صَفِيَّتُ بَعْدَ خَائِرِ

و عصا انداخت بعد از بهترین

وَمِمَّ مَلِكٌ بَنِي إِسْرَافِيلَ

و یکی از پادشاهان بنو اسرائیل

و خَاشِعٌ خَيْرٌ تَرَوُا وَمُقَوِّينَ

و خاشعترش بهتر است و استواران

وَارَبْعَةٌ مِثْلُ الْأَصَابِعِ صَفِيَّتُ

و چهار انگشت مانند انگشتان بره و گشته

فَيَا حَامِلَ الْإِسْرَافِ الَّذِي لَيْسَ مِثْلُهُ

ای حامل اسراف و اسراف تو نیست مانند او

وَقَالَ عَلِيٌّ يَا أَبَا طَالِبٍ

أَيُّ طَالِبٍ عَصَمَةُ الْمُسْتَجِيرِ

ای طالع طلب که دشت از ناخواهانند

لَقَدْ هَدَيْتُكَ أَهْلَ الْخِفَافِ

و هدایت کردم تو را اهل خفای

وَدَفَى أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

و دفع کرد که علیه السلام

و غِيَا الْمَحُولِ وَتَوَدَّ الظُّلُمَ

و باران سالها تکی و در شنای و تاریکیها

وَقَدْ كُنْتَ لِلصُّلْحَى خَيْرَ عَمٍ

و بدستی بودی برای صلح را بهترین برادر پدری

كُنْتُ إِلَى مُعَاوِيَةَ

من بودم برای معاویه

أَمَّا وَ اللَّهِ إِنَّ الظُّلُمَ سُومَ

اما و خدا بدستی که سرم کردن شوم است

إِلَى الدِّيَارِ يَوْمَ الْكَيْسِ تَمْخِ

به سوی خدایان و از دهنده روز کجرا بگذران

تَعْمَلُ فِي الْحَايَةِ الْفَتَيَا

روید بماند که بدستی در روز شمار چون بهم رسید

تَنْقُطُ اللَّذَازَةُ عَنْ أَنَا

زود بماند که بگریه شود خونی از زردمان

لَا مَرَّهَا تَقَرَّبَ الْكَيْسُ إِلَى

از برای کاری که کرد و شبها

سَلَا لَا تَأْمُرُ عَنْ أَمْرٍ تَقْضِي

سوال نده روزگار را از رویان که بگریه کنند

تَرَوْهُ لِحُلْدٍ فِي دَارِ الْمَنَابَا

در جوی تو بود و دید ماندن در سرای مرگها

تَنَامُ وَلَمْ تَحْمِ عَنْكَ الْمَنَابَا

خوابی تو و حال کند بخسید از نوم طفا

لَهُوَتٍ عَنِ الْفَنَاءِ وَأَنْتَ تَقْنِ

خافش شدی تو از نیست شدن و حال کنی نیستی

تَمُوتُ غَدًا وَأَنْتَ قَرِيرٌ عَيْنٍ

میری تو فردا و حال کنی نوروش چشم بگریه یعنی بینی

ذَكَرَ الْإِمَامُ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْوَاحِدِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

یاد کرد پیشوا علی بن احمد واحدی از ابی هریره گفت

وَلَا زَالَ الْمَسِي هُوَ الظُّلُمُ

و همیشه بماند بدستی که اسفند و سخت

وَعِنْدَ اللَّهِ تَجْتَمِعُ الْخُصُومُ

و نزد یک خدا جمع شود خصمان

عَدَا عِنْدَ الْمَلِكِ مِنَ الْعُشُومِ

فرز اندر یک پادشاه است کینه دشمنان

مِنَ الدُّنْيَا وَتَنْقُطُ الْهُومُ

از دنیا و بریده شود اندوهها

لَا مَرَّهَا تَحْرُكُ الْخُصُومُ

از برای کاری که کار و جنبش میکند ستارگان

تَحْرُكُ الْمَعَالِمَ وَالرُّسُومَ

روید بماند که فرزند تراشها و نشانهای سرای

فَكَمْ قَدَرًا مِنْ ذَلِكَ مَا تَرَوْهُ

چند بسا که هست مانند تو آنچه در جوی تو از

تَنْبَهُ لِلنَّيَّةِ يَا نَوْمُ

بیدار شو از برای مرگ بسیار حسنده

فَمَا شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا يَكْدُومُ

چیز نیست هیچ چیزی از دنیا که همیشه عا

مِنَ الْعَصَلَةِ فِي الْحُفُوفِ

از نخود از برای معنی نزد از زلفهای خرمیها

فَكَرَّ الْإِمَامُ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْوَاحِدِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

یاد کرد پیشوا علی بن احمد واحدی از ابی هریره گفت

اجتمع عنده من اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم
جمع بزرگان جندی از یاران رسول خدا و ایشان ابو بکر

وعمر وعثمان وطلحة والزبير وفضل بن العباس وعمار
و عمر و عثمان و طلحه و زبیر و فضل بن عباس و عمار

وعبد الرحمن وابودر ومقداد وسلمان وعبد الله
و عبد الرحمن و ابوذر و مقداد و سلمان و عبد الله

ابن مسعود فجلسوا فاخذوا في مناقبهم فذكر علي بن ابي طالب
ابن مسعود پس نشستند پس شروع کردند در فضایل خود پس علی بن ابی طالب

فقال لهم فمما اشرقت لكم انما سمعنا من رسول الله
پس پرسید ایشان را در چه چیزها که شنیده ایم از رسول خدا

فقال لهم علي فاسمعوا مني ثم انشد يقول
پس گفت ایشان را علی ایست بشنوید از من پس انشأ کرد و می گفت

من الاسلام بفضل كل منهم
از اسلام از فضل هر یک از ایشان

عليه الله صلى وآل عتبه
بر او خداوند و آل و عتبه او

الى الاسلام من عمر وعثمان
به اسلام از عمر و عثمان

وحنار الى الاسلام من محمد
و حنار به اسلام از محمد

واجب طاعتنا بعزم
و واجب گردانیدن فرمان بردن ما با عزم

لقد علم الانام بان سمعي
پس دانستند که نام من را شنیده اند

واحمد النبي اخی وصهری
و حمد پیغمبر را برادر من و داماد من

فاني فائد للناس هدا
پس من فایده رساننده ام به مردم از راه هدایت

وقائد كل صديد ربي
و قائل هر آهنی که من را می شناسد

وفي القرآن الزمهم ولا ي
و در قرآن امر کرده اند که از ایشان جدا نشوند

كاهرون من موسى اخوه
کاهن بود از موسی برادرش

كذلك لئلا اقامني لهم اميالا
همچنین بجای بداشتند مرا برای ایشان پیشوایی

فمن منكم يعادوني بسببي
پس کیست از شما که بر من بداند بابتی

فويل من وويل من وويل
پس وای پس وای پس وای

فويل من وويل من وويل
پس وای پس وای پس وای

فويل من وويل من وويل
پس وای پس وای پس وای

وقد استمررتا كروايات
و بدو استمررتا که روان شد روایات

ان معونة كني الى امير المؤمنين يا ابا الحسن ان لي فضائل
که معونه بنویشت بایمیر المؤمنین یا ابا حسن که مرا فضیلتهاست

كثير كان ابي سيدنا في الجاهلية وصهر رسول الله
بسیار بود پدر من و منتر در جاهلیت و زن پدر رسول خدا

وانا كاتب الوحي فكنت اليك امير المؤمنين علي عليه السلام
و من نویسنده وحی بود پس نوشتی با او امیر مؤمنان علی علیه السلام

محمد النبي اخی وصهری
محمد پیغمبر را برادر من و زن پدر من

كذلك انا اخوه وذلك اسمي
همچنین من برادر او بود و اینست نام من

واخيبرهم به بعد رجوعهم
و خبره ایشان را بدان در بعد رجوع آنم وادی

وايلا من ويايلا من ويايلا من
و مسلمانان من و کردار پیشی من و بیعت وادی

لمن بلي الله غدا بطول
مرا از آنکه خداوند غدا را در دستم گرداند

لجاهد طاعتي وعمره عظمي
مرا کار کننده فرمان برداری من و عظمی من

بريد عداوتي من غير حرم
که نخواهد دشمنی مرا به کینه

وشاعت بين الخاضع والعام
و فاش شد میان خاضع و عام

ان معونة كني الى امير المؤمنين يا ابا الحسن ان لي فضائل
که معونه بنویشت بایمیر المؤمنین یا ابا حسن که مرا فضیلتهاست

كثير كان ابي سيدنا في الجاهلية وصهر رسول الله
بسیار بود پدر من و منتر در جاهلیت و زن پدر رسول خدا

وانا كاتب الوحي فكنت اليك امير المؤمنين علي عليه السلام
و من نویسنده وحی بود پس نوشتی با او امیر مؤمنان علی علیه السلام

وحنو سيدنا شهدا وعبي
و حنر که من شاهد است و عیب من

وَجَعَلَ الذِّكْرَ بَيْنِي وَبَيْنِي
وَجَعَلَ الذِّكْرَ بَيْنِي وَبَيْنِي
وَنَبَتْ مُحَمَّدٌ بَيْنِي وَعَرْشِي
وَدُخْرُ مُحَمَّدٍ بَيْنِي وَعَرْشِي
وَسَبْطًا أَحَدًا وَلَدًا يَمِينًا
وَدُخْرُ مُحَمَّدٍ بَيْنِي وَعَرْشِي
سَبَقْتُكُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ طَرًّا
وَبَشَرْتُكُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ بَسْمَلًا
وَأَوْجِبْ لِي وَلا بَيْنَهُ عَلَيْكُمْ
وَأَوْجِبْ لِي وَلا بَيْنَهُ عَلَيْكُمْ
أَنَا الْبَطْلُ الَّذِي لَمْ تَكُونُوا
مَعَهُ دَلِيلُكُمْ أَنْ تَكُونُوا دَلِيلُكُمْ

بَطْرُكُمْ مَعَ الْمَدِينَةِ ابْنِ أَبِي
بَطْرُكُمْ مَعَ الْمَدِينَةِ ابْنِ أَبِي
مَسْئُومٌ لَهَا بَدِي وَكَمِي
اَيْخَانَةُ اسْتَكُونَتْ أَوْ كَوْنُ مَنْ وَكُونَتْ مَنْ
فَمَنْ مِنْكُمْ لَهُ سَهْمٌ كَسَبِي
بَطْرُكُمْ مَعَ الْمَدِينَةِ ابْنِ أَبِي
غُلَامًا مَا بَعَثْنَا أَنْ جَلِي
رَسُولُ اللَّهِ يَوْمَ عَذْرِ خَيْبِ
لِيَوْمِ كِبَرِيَّةٍ وَلِيَوْمِ سَلَامِي
رَسُولُ اللَّهِ يَوْمَ عَذْرِ خَيْبِ
لِيَوْمِ كِبَرِيَّةٍ وَلِيَوْمِ سَلَامِي

ذَكَرَ أَخْبَرُ خَوَارِزْمِي الْمَنَاقِبِ بِأَسَادِهِ مُتَصِلًا عَنْ
مُسْلِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ اجْتَمَعَ عِنْدَ عُمَرَ خَاصَرٍ مِنْ
قُرَيْشٍ فَنَهَمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَنَذَاكَرُوا الْكَشَفَ
وَعَلَى عَمَّا سَأَلَتْ بَكْرَةَ الْكَلَامَ فَقَالَ عُمَرُ هَالِكٌ يَا أَبَا الْكَسَنِ
فَهْوَ شَاكٌ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَمَّا
فَهْوَ شَاكٌ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَمَّا

اللَّهُ أَكْرَمَنَا بِنُصْرَتِهِ
وَبِنَا عَزَّتْ بِنْتُهُ وَكُنَانُهُ
فِي كُلِّ عَرَاكَةٍ نَطِيرُ سَوْفًا
وَبِنَا عَزَّتْ بِنْتُهُ وَكُنَانُهُ
فَتَكُونُ أَفْكَرًا مَجْلُوسَةً
بَحْنُ الْبَرْزَةِ مِنَ الْبَرْزَةِ كُلِّهَا
الْجَايِضُ وَغَرَّتْ كُلُّ كَرِيمَةٍ
وَالْمُؤْمِنُونَ قَوِي الْأُمُورِ بَعْرَةً
أَنَا لَمَنْعُ مَنْ أَرَدْنَا مَنَعَةً
فَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا الْكَسَنِ مَا تَرَكْتَ لَنَا شَيْئًا

وَبِنَا أَقَامَ دَعَايَهُ الْإِسْلَامَ
وَبِنَا أَقَامَ دَعَايَهُ الْإِسْلَامَ
وَأَعَزَّنَا بِالْأَمْرِ وَالْإِفْدَامِ
وَأَعَزَّنَا بِالْأَمْرِ وَالْإِفْدَامِ
بِفِطْرَتِهِ كَلَّ حِزَامِي
وَبِفِطْرَتِهِ كَلَّ حِزَامِي
وَنَهَامُهَا وَنَهَامُ كُلِّ زِمَامٍ
وَنَهَامُهَا وَنَهَامُ كُلِّ زِمَامٍ
وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْإِقَامِ
وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْإِقَامِ
وَالنَّاقِصُونَ مَرَاتِرَ الْأَبْرَامِ
وَالنَّاقِصُونَ مَرَاتِرَ الْأَبْرَامِ
وَيَجُودُ بِالْعُرُوفِ الْمَعْتَامِ
وَيَجُودُ بِالْعُرُوفِ الْمَعْتَامِ

فَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا الْكَسَنِ مَا تَرَكْتَ لَنَا شَيْئًا
وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ بِصَفِيرٍ يَرْجُبُ لِبُكَارَةِ
وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ بِصَفِيرٍ يَرْجُبُ لِبُكَارَةِ

ضَرَبَهُ بِالْأَيْفِ وَطَاطَ الْهَمَامِ
زدم بشمیه میان چکا

فَتَبَّكَ مِنْ جَهْمٍ عَظِيمَةٍ
بس پید ازین او استخوانهای او

أَنَا عَلَى صَاحِبِ الْكُفْرِ صَامَةٌ
منم علی خداوند ذو الفکار

أَجُوبُنِي اللَّهُ ذِي الْعَلَمَةِ
برادر پیغمبر خدا که خداوند نشانی است

أَنْتَ أَخِي وَمَعْدِنُ الْكِرَامَةِ
تو برادرمی و کان بزرگواری

بِنَفْعَةٍ صَارِيَةٍ هَذَامَةٍ
بنمیه بران سخت بران

وَتَبَّتْ مِنْ أَنْفِهِ أَرْغَامَةٌ
و ظاهر کرد از بینی او بخاک او و سید

وَصَاحِبُ الْخَوْضِ لَدِي الْقِيَامَةِ
و خداوند خوض کوز نزدیک رستخیز

فَقَالَ أَذْغَبَتْنِي الْكُفَامَةُ
بدستی که گفت چون بر سر نهادم اوستار خود

وَمَنْ لَهُ مِنْ بَعْدِي الْإِمَامَةُ
و انگی که مرا و است از پیش من پیشوا

وَقَالَ الْمَفِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ وَهَذَا النِّظْمُ الْمُنْفِقُ عَلَى نَفْسِهِ دَيْلٌ عَلَى
و لغت این نظم اتفاق کرده بر نقل او دلیل است بر آنکه او

أَنْتَ عَلَيْهِ أَكْتَلَمُ ذَكَرَ النَّصْرَ وَاجْتَمَعَ بِهِ وَقَالَ
یاد کرد نص را و حجت گفت بدان و گفت

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ يَوْمَ الْكَرْبِ

وَلَمَّا رَأَتْ لِحْيَتَهُ تَفَرَّعَ بِالْفَتْلِ
و آن هنگام که دیدم آستانه او کوفته می شد به خوب

وَأَقْبَلَ فِي الثَّمَارِ كَأَنَّهُ
و روی او در روی در آسمان گویا که او

وَنَادَى بَيْنَ الْكَلْعِ وَبِحَصْبِ
و او را داد بر سر بلند کلاع

فَوَارَسَهَا حِمْرُ الْعَيُونِ دَوَائِي
سواران او سرخ چشمان بودند خون الو

غَلَامَةٌ دَخَنٌ أَوْ غَرَضٌ قَنَامٍ
از سیاه بود یا غرض آیدن کرد سیاه

وَكُنْزٌ مَعَ يَحْيَى وَجِيَّ جَدَّامِ
و قبیله منی کنده با قبیله یحیی و قبیله جدام

يَتَمَتَّ هَذَا الْكُذِبُ هَمٌّ
قصه کردم همدان از کثان که ایشان

وَنَادَيْتُ بِهِمْ دَعْوَةً فَاجْلَبَنِي
و او را زدم در میان ایشان خداوندی بر ایشان

وَمِنْ كُلِّ حَيٍّ قَدْ أَتَيْتَنِي عَصَابَةٌ
و از هر قبیله بدستی که آمدند بمباروسی

فَوَارَسَ مِنْ هَمْدَانَ لَيْسَ بَعْدِي
سواران از همدان نیستند بی سلاح

يَقْدُودُ هَرَّ حَائِي الْحَقِيقَةِ مِنْهُمْ
که گشت ایشان را حمایت کنده حقیقت از ایشان

فَخَاضُوا الْطَّاهَا وَأَصْطَلَوْا بَشِيرًا
بس را زدند با تشار و گرم شدند بخند های ایشان

حَرَمِي اللَّهُ هَمْدَانَ لَخَانَ فَانْتَمِ
خداوند ما خداوند همدان را بهشتها بدستی که ایشان

لَهْمْدَانَ أَخْلَقَ كَرَامَ تَرْبِنَهَا
ما همدان را خوباست بزرگواری را بر آید ایشان را

مَتَى تَأْتِيهِمْ فِي دَارِهِمْ تَنْصِفُهُمْ
هرگاه که آید بدیشان در سرای ایشان به همای ایشان

إِلَّا أَنْ هَمْدَانَ الْكِرَامَ عَزَّةَ
بدل بدستی که همدان بزرگواری می نمایند

إِذَا كُنْتُ بَوَائِي عَلَى أَبَابِ جَنَّةِ
چون باشم در میان بر در بهشت

إِذَا نَابَ أَمْرُ جَنِّي وَسَهَامِ
چون ظاهر شود کار بهر من آید و بهر نام من

فَوَارَسَ مِنْ هَمْدَانَ غَيْرُ كِبَامِ
سواران از همدان نه نام کسان

أُولُوا بِخَدَاتِي فِي اللَّفَاءِ كَرَامِ
خداوندان بخا عظمها در کارزار بزرگان

غَدَاةُ الْعُجْمِ مِنْ شَائِلِكِ وَتَمَامِ
بامداد جنگ از سلاح دار و مهران

سَعِيدَانِ قَبَسٍ وَالْكَرِيمِ حَيَّي
سعيد که بر قيس است و يك مرد حیات کند

وَكَا نَوَالِدِي الْحَيَاءَ كَأَشْرَفِهِمْ
و بودند نزدیک کارزار تجویران و عزیزان

سَهَامِ الْأَعَادِي غِنْدُ كُلِّ حِمَامِ
یرمای دشمنان اند نزدیک هر حرمک

وَلَيْسَ أَدِلَّ أَقْوَى وَحَسَّ كَلَامِ
و زنی چون بوسند بدم و خولی سخن

نَيْتٌ نَاعِمًا فِي غَبِطَةٍ وَطَعَامِ
شب گذاری خوش عیش در خواب و خوردن نیکو

كَمَا عَزَّ رُكْنُ الْبَيْتِ عِنْدَ مَقَامِ
چنانکه عزت است گوشه خانه که نزدیک مقام بر ایستاد

أَقُولُ لَهْمْدَانَ ادْخُلُوا بَابَ دَمِ
گویم به همدان که در درید در بهشت بدلت

وقال عليه التحية والسلام

لَا تَخْرُجَنَّ الرِّجَالُ أَنْ مَرَجُوا

نداج کن بامردمان اگر مزاج کنند

فَالْجُحُ جُحُ اللَّيْلِ نَعْلَهُ

در اجت جرات زمان بکشد یا نور تو از

لَمَّا رَفَعُوا تَمَازُجُوا سَلُوا

ندیدم قومی که مزاج کردند که سلامت نمایند

وَدَّتْ قَوْلَ بَيْلِهِ دَمُ

و بسا تنگی روان شود از خون

فِي رَوَايَةٍ وَقَدْ فُجِّعَ إِلَى الْحَصِينِ بْنِ مَنْدَةَ وَعَلَى الرِّقَابِ

لِقَاءَ الْمُبَرِّدِ وَدَوَّى الْأَخْطَبُ فِي الْمُنَاقِبِ أَنَّهُمَا حَصِينٌ

بْنُ مَنْدَةَ صَاحِبُ الْأَرَاكِسَةِ بِصَقِينِ

لَنَا الْأَرَكَةُ الْبَيْضَاءُ يَجْتَقِ حُلُمًا

فَيُورِدُهَا فِي الْكُفِّ جَنِّي بَدْرًا

تَرَاهُ إِذَا مَا كَانَ يَوْمَ حَيْظِهِ

وَلَجَلْ صَاحِبِ بَدْعِي إِلَى الْوَعَا

إِذَا قَامَ ابْنُ هِنْدٍ مَعَنَا وَضَرَانَا

جَرَى اللَّهُ قَوْمًا قَاتِلُوا فِي لِقَائِهِمْ

رَبْعَةٌ أَعْيَانُهُمْ أَهْلُ بَحْنٍ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

لَيْسَ عَلَى الْأَسْلَامِ مَنْ كَانَ نَا

لَقَدْ ذَهَبَ الْأَسْلَامُ وَالْأَبْقِيَّةُ

وَلَهُ عَاصِمٌ يَرْجِعُ مِنْ حُدُوكَانَ قَدْ ضَرَبَ بِسَيْفٍ كَسْرَ تَمْرِ قِيلَ

عَلَيْهَا السَّلَامُ وَأَعْطَاهَا أَبَاهُ رَوَاهُ حَتَّابُ بْنُ اسْحَقَ

أَفَاطِرُهَا بِالْبَيْتِ غَيْرِ دِيمِ

أَفَاطِرُ قَدْ لَيْسَ فِي نَحْرِهِ أَحْمَدُ

أَبْدَنُ نَوَابِ اللَّهِ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ

أَمْتُ ابْنِ عَبْدِ الدَّارِ حَتَّى ضَرَبَهُ

لَدَى الْمَوْتِ قَدْ أَعَزَّ وَأَكْرَمًا

وَبَايَسَ إِذَا لَفَوْهُ خَيْبَاءُ عَرَمًا

فَقَدْ تَرَكْنَا رَكَائِدَ وَمَعَالِمَهُ

فَلَيْلَا مِنَ النَّاسِ الَّذِي هُوَ لَا

وَلَهُ عَاصِمٌ يَرْجِعُ مِنْ حُدُوكَانَ قَدْ ضَرَبَ بِسَيْفٍ كَسْرَ تَمْرِ قِيلَ

عَلَيْهَا السَّلَامُ وَأَعْطَاهَا أَبَاهُ رَوَاهُ حَتَّابُ بْنُ اسْحَقَ

أَفَاطِرُهَا بِالْبَيْتِ غَيْرِ دِيمِ

أَفَاطِرُ قَدْ لَيْسَ فِي نَحْرِهِ أَحْمَدُ

أَبْدَنُ نَوَابِ اللَّهِ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ

أَمْتُ ابْنِ عَبْدِ الدَّارِ حَتَّى ضَرَبَهُ

بَنِي وَتَوْبِي بِرِي الْعِظَامِ صَمِيمِ

وَكُنْتُ أَمْرًا أَسْوَأَ أَذَى الْحَرْبِ نَهْرَتْ
 و بودم مردی که بلند شوم چون جنگ امن در زند
 فَعَادَ رِيَّةٌ بِالْفَنَاءِ فَارْقَضَ جَعَهُ
 پس بگذرستم او را بر من مامون پس برانده
 وَسَيُنِي كَفَى كَالشَّهَابِ أَهْلَهُ
 و سیمین من بدست من بود چون پاره که آتش گریخت
 فَيَا ذَلِكْ حَتَّى فَضَلْتُ جَعَهُ
 پس گفتم بودم تا برانده کرد و کار من کردی

وَقَامَتْ عَلَى سَائِفٍ بَغِيرِ مَلِيمٍ
 و بایستد بر ساقی بی علامت گشته
 عِبَادِيْدٍ مِنْ ذِي فَائِظٍ وَكَلِيمٍ
 کرده کرده از خداوند مایه شوند و حاکم
 اجْزَيْهِ مِنْ عَاتِقٍ وَصَمِيمٍ
 بی بریدم بدان و مهر کردن
 وَاشْفَيْتُ مِنْهُمْ صَدًّا كُلَّ حَلِيمٍ
 و شفا دادم از ایشان سینه هر حلیم

وَقَالَ ————— عَزَّ وَجَلَّ رِزْقُهُمْ عِبَادُ لَعْنَهُ اللَّهُ

بَا عَمْرٍَا قَدْ لَقِيتُ فَا بِي سَمَةٍ
 ای عمرو بدستی که مرا کیدل بوارانی و لیه
 مِنْ آلِ هَارِثٍ شَاءَ بَاهِشٍ
 از آل هارث ما شوم از بلندی غالب
 يَدْعُوا إِلَى دِينِ آلِ اللَّهِ وَنَصْرِ
 که می خوانند باین خدا و یاری کردن او
 يَهْتَدِ عَصْبٌ بِفَوْقِ جَدِّهِ
 بشیر منند باین باریت یزیدی او
 وَمُحَمَّدٌ فَيَا كَانُ جَبِيْنَهُ
 محمد است خدا میان ما کویا که یزیدی او
 وَاللَّهِ نَاهِي دِينَهُ وَنَبِيْهِ
 و خدا ای باری کند دین خود و پیغمبر خود

عِنْدَ الْفَنَاءِ مَعَاوِدَ الْأَقْدَامِ
 نزدیک کارزار باز گردانیده فراموش شدن
 وَمِنْ تَذْيِينِ مُنَوَّجِينَ كَرَامِ
 و پاکیزگان تیج داران بزرگان
 وَإِلَى الْهَدْيِ وَشَرَابِ الْأَسْلَامِ
 و باراه راست و آنچو زمان مسلمان
 دِيْهِ وَتَقِيْ بِي الْقَفَارِ حِلَامِ
 خداوند تاب داری که برده مهر و پست
 شَمْسٌ تَحِلَّتْ مِنْ خِلَالِ غَمَامِ
 آفتابی است که روشن شود در میان ابر
 وَمَعِيْنَ كُلِّ مَوْحِدٍ مُقْدَامِ
 و یاری کننده هر یکی کونده فراموش شوند

شَهَدْتُ قُرَيْشَ وَالْقَبَائِلَ كُلَّهَا
 گواهی دادم قریش و قبایل را

أَنَّ لَيْسَ فِيهَا مَنْ يَقُومُ مَقَامِي
 که نیست در این کس بماند جای من

رَوَى الْأَمَامُ أَبُو عَلِيٍّ الْفَضْلُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ الْفَضْلِ الْكُطَيْبِيُّ
 روایت کرد پیشوا

بَابُ دُخَانٍ عَنْ بَحْيٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ قُتَيْبٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَادِقِ
 باب دود بخور از بایستد خود پیوسته از

قَالَ لِمَا دَلَّتْ عَلَى الذَّخِيرَةِ الْكُفْرِيَّةِ وَالْكَثْرِ الْمَفَاخِرِ وَعَمْدِ الْأَمْرِ
 گفته که مرا بدان دلاستد من بر آنگاه داشت بزرگ و تیج بزرگواستون

الْهَادِيْنَ وَجَنَّةِ الْخَلَصِيْنَ فِي الْمَلَمِ وَدَعَايُمْ بِمَا فِي الْمُهْمِ وَاللَّهِ
 راه نمایان و پیر خالص کنندگان عمل مر خدا را دعوتی و خواندن ایشان بدان در کار بدست بخدا

مَا دَعَا بِهِ أَحَدٌ إِلَّا نَالَ رِأْدَتَهُ وَفُطِرَ فَرِيخَتَهُ فَلْتُومَا هُوَ
 دعا نکرد بدان هیچ یکی مگر یافت خواست خود را و فرزند شد بقتود خود گفته جبهه است آن

بَابُ سِدْرٍ قَاتِ صَحْنَةٍ نَدَا وَلَهَا الْأَمْرُ يُوجِيْهَا أَحَدُهُمُ إِلَى الْأَمْرِ
 ابی سدر من گفت صحیفه است که خوانده آنرا اما آنکه وصیت میکند بدان یکی از ایشان با دیگری

لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَلَّ لَا عِدَابَنَا وَمَنْ عَدَلَ بَرٍّ عَنْ أَوْلِيَانَا وَهِيَ
 نیست از ما آنکه بیاورد از امر دشمنان ما را و پاکیزد اندازا

عَلَى حُرُوفِ الْعَجْرِ فَادْعُ بِهَا إِذْ هَمَّكَ أَمْرٌ لَا تُطِيقُهُ أَوْ خِفَتْ
 بر حروف عجم است پس دعا کن بدین چون برسد کار که طاقت نداری از او بترس

شَيْئًا لَا تَسْتَطِيعُ دَفْعَهُ فَإِنَّكَ الْكَافِرُ بِأَرَادَتِكَ الْفَائِزُ بِمَنْتِكَ
 چیزی را که نتوانی دفع کردن از ابدستی که تو طفر بماند با کسی بقصود خود فرمودی بافته باشی باز وی خود

وَاللَّهِ تَعَالَى يَجِبُ الدَّاعِي بِهَا وَلَا يَجِبُ الْعَهْدُ عَلَيْهَا وَكَانَ
 و خدا ای تعالی اجابت کند خواننده آنرا ولی بهره نمک داند اعطاء کند بران

عَلَىٰ سُبُلِ الْحُسْنَىٰ يَدْعُو بِهَا فِي كُلِّ لَيْلَةٍ وَعَلِمَ بِهَا نَعْتِدُ الْأَلَمَةَ عَلَيْهِمْ
 این دعا را در هر شب و در هر روز و بر آن اعتماد کرده اند و امانت
 اَكْتَمِ **الْأَلْفُ** يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ وَيَا رَافِعَ السَّمَاءِ
 ای شنونده دعاها و ای برآورنده آسمان
 وَيَا ذَا بَيْرِ الْبَقَاءِ وَيَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ لَدَى الْغَافِقَةِ الْعَدِيمِ
 ای همیشه پاینده و ای فراخ عطا در نزد غایب کننده بی نیاز
الْبَاءُ وَيَا عَالِمَ الْغُيُوبِ وَيَا غَافِرَ الْكَذُوبِ
 ای داننده پنهانی و ای آمرزنده کذب
 وَيَا سَاتِرَ الْعُيُوبِ وَيَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ عَنِ الْمُهَيَّجِ
 ای پوشاننده عیوب و ای برآورنده اندوهها از آنکه بختی رسیده
 الْكَطِيمِ **الْتَّاءُ** وَيَا فَالِقَ الْكَصِفَاتِ وَيَا مَخْرَجَ
 شکسته و ای فروزن شونده صفقات و ای بیرون آورنده
 النَّبَاتِ وَيَا حَامِعَ الشَّجَرَاتِ وَيَا مُنْشِئَ الْكَرَفَاتِ
 گیاه و ای جمع کننده درختان و ای زنده کننده باره باره شده
 مِنَ الْأَعْظَمِ الرَّقِيمِ **الشَّاءُ** وَيَا مُنْزِلَ الْغِيَاثِ مِنَ الْوَيْحِ
 از آنکه خواهانای پوسیده و ای فروزن کننده بارانها از برای باران
 الْغِيَاثِ عَلَى الْحَزَنِ وَالْكَرَمَاتِ إِلَى الْجَوْعِ الْغَرِيبِ
 گیاهان بر سر زمین درخت و نرم رسول گشته است به سوی گرسنه
 مِنَ الْهَمِّ الْكَثِيرِ **الْحَيْمُ** وَيَا خَالِقَ الْبُرُوجِ سَمَاءِ
 از برای نجات و ای آفریننده برجها آسمانی
 بِأَوْفُوجِ مَعَ الْبَلَدِ الْوَلُوجِ عَلَى الْكُفْرِ ذِي الْبُلُوجِ
 بر سر زمین و ای فروزن کننده در آمدن است بر سر و روی که خداوند کشادگی است

يُغْنِي سَاءَ النَّجْمِ **الْحَاءُ** وَيَا فَالِقَ الصَّبَاحِ وَيَا فَاحِ
 و بختی نجات ده از شر ستارگان و ای شکافنده بام و ای زنده کننده
 الْخُجَّاجِ وَيَا مُرْسِلَ الْبَرَاجِ تَكُونُ مَعَ الْبَرَّاجِ
 پال و ای فروزننده باران و ای وقت باید آوردن و بختی کردن
 فَيَنْتَنَ بِالْغُيُومِ **الْخَاءُ** وَيَا مُرْسِلَ الزَّوَارِجِ أَوْتَادُهَا السَّوَارِجُ
 ای بیدار کننده میفرار و ای استوار کننده کوهها و ای پیکرهای بلند است
 فِي رَحْنِهِ السَّوَارِجُ اطَّوَادُهَا الْبَوَارِجُ مِنْ صَنْعِهِ الْقَدِيمِ
 در زمین او پیچ آورد و ای کوههای آن بلند است از ساختن دیرینه او
الدَّالُّ وَيَا هَادِيَ الْكَرْبَادِ وَيَا مُلْهِمَ السَّدَادِ وَيَا رَافِقَ
 ای راه نموده راه راست یافتن و ای الهام کننده راستی و ای روزی کننده
 الْعِبَادِ وَيَا مُجَيِّبَ الْيُودِ وَيَا فَارِجَ الْغُيُوبِ **الذَّالُّ**
 بندگان و ای زنده کننده شهرها و ای زایل کننده اندوهها
 وَيَا مَنْ بَرَّاعُودَ وَيَا مَنْ بَرَّالُودَ وَمَنْ حَكَمَ الْفُؤُودَ
 و ای کسی که با و پناه می گیریم و ای کسی که با و پناه می گیریم و ای کسی که حکم او بسیار رواست
 فَمَا عِنْدَهُ لِي سُدُودَ تَرَاكْتُ مِنْ حِلْمِ الرَّاءِ وَيَا مُطْلِقَ الْأَسِيرِ
 پس نیست از آن و آرمیده و ای رها کننده اسیر و ای رها کننده گرفتار
 وَيَا خَابِرَ الْكَبِيرِ وَيَا مُغْنِيَ الْفَقِيرِ وَيَا غَاذِي الْكُفْرِ
 و ای سالیان کننده شکسته و ای غنی کننده فقیر و ای غذا دهنده طفل خود
 وَيَا شَافِيَ السَّقِيمِ وَالزَّاءُ وَيَا مَنْ بَرَّاعِزَارِي وَيَا مَنْ بَرَّ
 و ای شفا دهنده بیمار و ای کسی که بدست عزت زدن مرا و ای کسی که بدست
 احْتِزَارِي مِنَ الذَّلِّ وَالْمَخَارِي وَالْأَقَابِ وَالْمَرَارِي
 بریز کردن من از خوار و کسوتها و از غایت و مصیبتها

اعزني من العوم السيين ومن جنة فاني ^{بناه واما از اندوهها} ^{از پربان وادبها} ^{که بیکاد کردن} ^{لذکر}
 في المعاد منس ^{و امون شده باشد} ^{مردن را از و سخت گردانید} ^{و از بدی که ای نفس آماره} ^{للقلب عنه منس} ^{و من شتر غي نفس}
 و شيطانها التجم ^{و شیطان او که رانده است} ^{الشيين} ^{و یا منزل المعاش} ^{و علی}
 الناس والمعاش ^{ایمان و چهار پاییان} ^{و لا فراخ في المعاش} ^{و من الطعم والربح}
 تغدت من عليم ^{چو پاکیزه ذاتی} ^{الصناد} ^{و یا مالک النواص} ^{و طبیعات}
 والنواص ^{و نافرمان برداران} ^{فما عتد من مناص} ^{و عتد و لا خلاص}
 لماض ولا مقيم ^{مردونده را و نه ایستاده} ^{الضاد} ^{و یا خیر متعاض} ^{و محض}
 اليقين راض ^{یقین را خشنود شونده} ^{بما هو عليه قاض} ^{و من احكامه المواض}
 تعاليت من حكيم ^{چو زرتوار و دلای} ^{الطاء} ^{و یا من بنا محط} ^{و عتبا}
 الاذي يبط ^{چو دور گرداننده} ^{و من ملكه البيط} ^{و من عدله القبط}
 على البر ولا تيم ^{و بر روی او حکم شده است} ^{الظاء} ^{و یا اربى الخوط} ^{و یا قاسم الخوط}

و یا سامع القوط ^{و یا شنونده لفظها} ^{و یا حصاره الجفین} ^{و یا عدل من القوم}
 العين ^{و ای آنکه شنونده است} ^{و یا من هو الكسيع} ^{و یا من عرشه الكفيع} ^{و من}
 خلقه البديع ^{و از پدید آورنده است} ^{و یا من جانه المنع} ^{و یا الظالم الغشور}
 التقين ^{و ای آنکه بخشش کرد و بر تمام کرد} ^{و یا من خاف باع} ^{و یا قدحنا و سق}
 و یا من كفى و بئع ^{و ای آنکه کفایت کرد و بر سباید} ^{و یا قد كفى و افرغ} ^{و یا من منه العظیم}
 الفناء ^{و ای بنیادگاه و ضعیفان} ^{و یا ملجأ الضعيف} ^{و یا منقذ الضيف}
 تبارك من لطيف ^{و بزرگواری تو از بزرگواری} ^{و یا من بداروف} ^{و یا من بداروف}
 القاف ^{و ای آنکه حکم کرد و حق} ^{و یا من قضى الحق} ^{و یا من قضى الحق}
 وفاة بكل افق ^{و مرگ را بر هر کناره} ^{و یا منع التوق} ^{و یا الموت و الحقوم}
 الكاف ^{و ای آنکه بی گناهی ترا} ^{و یا من لا اراك} ^{و یا من لا اراك}
 الجهداك ^{و ای پیوستن مرا و ملاکت تو} ^{و یا من لا تفرج ذاك} ^{و یا من لا تفرج ذاك}

الْأَلَامُ وَيَا مَعْدِنَ الْجَدَلِ وَذَا الْعِزِّ وَالْجَمَالِ
وای کان بزرگی و خداوند عزت و خوبی

وَذَا الْكِبَرِ وَالْحَمْدِ وَذَا الْخَيْرِ وَالْمَعْلُومِ
و خداوند قهر و عقوبت و خداوند بزرگ و در آید و خداوند بخیر و معلوم

تَعَالَيْتَ مِنْ حَكَمِ الْمَسْمُوحِ أَجْرِي مِنْ أَحْمِمْ
چه بزرگوار دانی استوار گاری از نهاده از آن برکت و من هو ظاهر

الْعَظِيمِ وَمَنْ عَيْنُهَا الذِّمِّ وَمَنْ جَزَاهَا الْمُتَمِّمِ
بزرگست و از زندگانی زنده کننده و از کرم او که دایم است

وَمَنْ مَأْتَمِنَا الْحَكِيمِ الْفَوْفِ وَأَصْحَنِي الْقُرْآنَ وَأَسْكِنِي
و از آب او کرم است و ما کن گردان مرا و بار من گردان قرآن

الْحَنَانَ وَنَوَجِّنِي الْخَبَانَ وَنَاوِلْنِي الْأَمَانَ
بمشتها و جفت گردان بامن خویان و بده مرا زنده از عذاب

إِلَى الْجَنَّةِ النِّعَمِ الْوَأَوْفَى إِلَى النِّعْمَةِ وَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لِعَفْوٍ
بهشت بر خیر و بسوی نعمها و بازای بی شنودن بخمود

وَلَا يَأْدُكَ رَجُوعُ وَلَا يَأْتِدَادُ شَكْوِ سَتِيمٍ وَلَا كَلِمٍ أَلْهَاءُ
و نه بیاوردن اندوه ناک شدنی و نه بایستاد کردن شکایت کردنی بیماری و نه جرات رسیدن

إِلَى الْمَنْظَرِ الْكَرِيمِ الَّذِي لَا غُوبَ فِيهِ هَبْ أَلْسَانِيهِ
به دیدار پاکیزه آنستج ماندن فی نیست درو خوش گوار مرسان گمان او را

فَطَوَّبِي الْعَامِرِ ذُو الْمَدْحِ الْكَبِيرِ الْأَلَامِ الْفَفِ
به خوشامر آبادان شدگان او را خداوند آن جای در آمدن نیکو

إِلَى مَنْزِلِ تَعَالَى بِحَسْنِ قَدْرِهِ لَا يَكُونُ قَدْرُ تَعَالَى
به منزلت بزرگ است بخوبی بدرستی که بدخست بر خوشی بپای باشد

تَلْقَى بِهِ الْجَدَّ مِنْ التَّيْدِ الْكَبِيرِ فَدَجَفَ بِالنَّشِيمِ
برسیم بدان بزرگی از منیر بسیار مهربان

أَلَيْسَ إِلَى الْمَغْرِبِ الْوُحْيِ إِلَى الْمَلِكِ الْبَهِيِّ الْجِبِ
آیست به نرسد نرم به پوشیدن زیبا

الْمَطْعَمِ الشَّهْرِ إِلَى الْمَشْرِبِ الْهَيِّ مِنَ الشَّلَلِ الْكَبِيرِ
بخورش خواسته به نوشی رخوش کوار از آب روان در کفو مد کرده

وَلَهُ عَلَى قَائِمَةِ النَّوْنِ

وَمَنْ كَرُمَتْ طَيَابِعُهُ حَلِي
و هر که نیکو باشد سرشتهای او ارسته شود

وَمَنْ قَلَّتْ مَطَابِعُهُ تَغْطِي
و هر که اندک باشد طعمهای او پوشیده شود

وَمَا يَدْرِي الْفَتَى مَاذَا يَلُوفِي
و نمی اندد جوانمرد که چیست آنچه فراسد بدان

فَإِنْ غَدَتْ بِلَا نَامٍ فَاصْبِرْ
اگر غدرزند بیا نور و زما پس صبر کن

وَلَا تَكْ سَاكِنًا فِي دَارِ ذَلٍّ
و مباش ایامه در این خواری

وَأَنْ أَوْلَاكَ ذُو كِبَرٍ جَبِيلٍ
و اگر بدتر از خداوند نیکویی چنین خوب

بِأَدَابٍ مُفَصَّلَةٍ حَسَانِ
با دیرها افزون کرده خوب

مَنْ الدُّنْيَا بِأَنْوَافِ الْأَمَانِ
از دنیا به تمامهای ایمنی

إِذَا مَا عَاشَ مِنْ حَدِيثِ الزَّمَانِ
چون بزید از حوادث روزگار

وَكُنْ بِاللهِ فَحُودَ الْمُعَالِي
و باشی بخدا استود معنیها

فَإِنَّ الدَّلِيلَ بِلَا مَوَاتٍ
به رستی خواری به کشته باشد بخواری

فَكُنْ بِالْكَرَمِ مُطْلَقَ النَّانِ
به بخشش بشکرت ده زبان

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

<p>لَا تَخْضَعْنَ لِمَخْلُوقٍ عَلَى الصَّحاحِ فروتنی مکن مریح آفریده برای طمع وَأَسْرِ فِي أَهْلِ خَيْرِ أَيْدِيهِ وطلب روزی از خدا کن از آنچه در خیرنمای او</p>	<p>فَإِنَّ ذَلِكَ وَهْنٌ مِنْكَ فِي الدِّينِ بدگستی که آن بستی باشد از تو در دین فَأَمَّا الْأَمْرُ مِنَ الْكَافِرِ وَالنُّونِ بدگستی که فرمان خدا ایمان کافر و نون</p>
<p>إِنَّ الدِّينَ أَنْتَ تَخْرُجُ وَنَا مَلِكُهُ بدگستی که اگر تو امید داری آورا و امید و امیدوار مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْكَثْرَةَ إِذْ لَجِنَا به خوبست دین و دنیا چون جمع شوند</p>	<p>مَنْ الْبَيْتِ مَكِينٌ بَيْنَ مَكِينٍ از آفریدگان تمکینی باشد بر تمکین لَا بَارَكَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا بِلَا دِينٍ برکت بخواد در دنیا ببدگستی</p>
<p>لَوْ كَانَ بِاللَّبِّ زَادَ اللَّيْبُ غَيًّا اگر بودی بجای گشته بودی عاقل را تو آنکی لَكُنَّا الْكَذِبُ بِالْمِزَابِ مِنْ حَكَمٍ اگر روزی بنزد افروست از داور</p>	<p>لَكَانَ كُلُّ لَبٍّ مِثْلَ قَارُونَ هر این بودی بر عاقل مانند قارون يُعْطَى اللَّيْبُ وَيُعْطَى كُلُّ نَافُونَ که بدید عاقل را بدید مدبر جوان را</p>
<p>وَقَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ</p>	
<p>هَوْنٌ الْأَمْرُ تَعْرِفُ فِي رَاحَةٍ آسان گردد اگر کار را تا بنوی در آسایش لَيْسَ أَمْرُ الْمَرْءِ سَهْلًا وَكُلُّهُ نیست کار مرد آسان همه</p>	<p>فَلَمَّا هَوَّنْتَ الْأَسْهَوُونَ شَوْدَ اگر بدگستی که کار آسان گردد آنکه بدگست که آسان أَمَّا الْأَمْرُ سَهْلٌ وَجَزْءٌ بدگستی که کار آسان باشد و دشواریها</p>
<p>تَطْلُبُ الرِّاحَةَ فِي دَارِ الْعَنَا در خانه ای آسایش در سرگشتهی رنج</p>	<p>خَابَ مَنْ يَطْلُبُ شَيْئًا لَا يَكُونُ لهلر باشد هر آنکس که جوید چیزی را که نباشد</p>
<p>وَإِضَاعًا عَلَيْهِمُ التَّحِيَّةُ وَالْكَرَامُ</p>	

<p>إِذَا هَبَّتْ رِيَا حُكَّ فَاغْنِيَهَا چون بچمد باد های تو بر تو غنیمت شمار از آن وَلَا تَغْفُلْ عَنِ الْإِحْسَانِ فِيهَا و غافل مشو از نیکی کردن در هر وقت</p>	<p>فَعَقِي كُلَّ خَافِقَةٍ مَكُونٍ پس عاقبت هر چمنده را را میدان باشد</p>
<p>وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ</p>	
<p>الذَّهْرُ دَبْنِي وَالْبَاسُ اغْنَانِي روزگار ادب کرد مرا و تو میدی بی نیاز کرد مرا</p>	<p>وَالْقُوتُ اقْنَعْنِي وَالْقُرْبُ بَانِي و خورش خورسند کرد ایند مرا و نیکی بی پرورد مرا</p>
<p>وَاحْكِنِي مِنَ الْأَيَّامِ تَجَرُّبَةً و دانم کرد ایند مرا از روزگار آزار</p>	<p>حَتَّى نَحْبِثَ الَّذِي قَدْ كَانَ بَنَانِي تا باز دانم آنرا که بود گزینی می کرد مرا</p>
<p>وَلَهُ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ</p>	
<p>عَدَّ عَنْ نَفْسِكَ الْحَيَاءَ وَضَعَهَا ساز از نفس خود بکنی را و بگذارد از آنرا</p>	<p>وَتَوَقَّ الدُّنْيَا وَلَا نَاءَ مَتَهَا و بپر بیزار دنیا و این مشو از وی</p>
<p>أَتَمَّا جَنَّتْهَا الْقَسْفَلُ الْمَوْتِ اگر بدگستی که آمدی در وی تو آیش ای مرگ</p>	<p>وَأَدْخَلْتَهَا لَتَخْرُجَ عَنْهَا و در آوردی بشد تا بر ده مشوی از وی</p>
<p>سَوْفَ يَنْتَبِهُ لِحَدِيثِ بَعْدِكَ فَانْظُرْ زود بود که باقی ماند سخن پس تو پس بنظر</p>	<p>أَيُّ حَدِيثٍ تَحِبُّ فَكُنْهَا کدام سخن را دوست می داری پس بشن آن سخن را</p>
<p>وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ</p>	
<p>نَحْنُ الْكِرَامُ بَنُو الْكِرَامِ ما ایم بزرگان بر بزرگان</p>	<p>وَلَطِفَتَا فِي الْمَهْدِ كُنَا و لطیفی ما در سر برادر گشت نهاده نمود</p>

اِذَا قَعَدَ النَّبِيُّ عَلَى ابْنِ ابْنِ الْعَزِزِ فَنَا
 بدستی که چون بنشیند تا آن

وایضا علیه السلام

اَنَا بِيَدِي بِالْجَنُومِ وَمَا هُوَ مِنْ شَرِّهَا كَابِتٌ
 بدستی که من از بدی ایشان خواهد بود

ذُنُوبِي خَافَ فَمَا أَكْثَرُ قَاتِي مِنْ شَرِّهِ أَمِيتٌ
 از گناهان خود می ترسم فاما قرآن بیشتر از بدی آن ایلمم

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُنْتُ نَاوَعِي عِنْدَ النَّبِيِّ وَكَانَ
 گفت پدر بودم من و نافع نزد نبی و بود بی غیر

يَحْتَبِئُ الْبَنَاءُ فَعَالَتْ نَفَالُ مَا تَهْوِي بَكْرٌ فَلَمَّا خَرَجْنَا فَكَ
 دوست داشتی فال پس گفت فال بزنی بد آنچه دوست داری پس چون بیرون آمدم گفت

لِي عَلَى عِلْمِ السَّلَامِ اسْمِعْتُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَدَقَ بَابُ
 مرا غلام ای شنیدی آنچه گفت پیغمبر خدا

عَبَّاسٌ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ اِيْحَتِ اَنْ تَسْعَهُ نِعَافَقْتُ نَعَمْ فَقَالَ
 عباس پس گفتم آری گفت اگر شنوی از این شو پس گفتم آری پس گفت

نَعَالَ مَا تَهْوِي بَكْرٌ فَلَمَّا تَقَالَ لِنَبِيِّ كَانِ لَا يَكُونُ وَدَخَلَ
 فال زن بد آنچه دوست داری تا به باشد پس اندک گوید در تیری که بود بکر باشد و در آمد

امير المؤمنين علي بن ابي طالب بعثه عن متوفى له فقال
 امیر مومنان علی بن ابی طالب بعثه از مردی که بود در این گفت

اَنَا نَعَزْتُكَ لَا اَنَا عَلَى نِقَةٍ
 بدستی که ترا از کت بر آستین دارم

فَلَا الْمَغْرِبِيَّ بِيَا قَبْعَدِي مَنِيَه
 پس نه غروب یافته نه بدی من زمرده خود

وَلَا الْمَغْرِبِيَّ وَلَوْ عَاشَا إِلَى حِينٍ
 و نه غروب یافته و اگر چه بزیمنند تا درگاه

وایضا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

اِذَا الْمَرْءُ لَمْ يَرْضَ بِمَا امْكَنَهُ
 چون مرد خشنود نشود باین ممکن شود او را

وَأَعْجَبَ بِالْحَيِّ مَا اقْتَادَهُ
 و عجیب از مکرر کرد از خود را بسبب خود بی گنجد او را

فَدَعَهُ فَقَدِيسَةٌ تَذِيرُهُ
 ای زن تیرا او را پس بدی بدی تیرا

وَلَمْ يَأْتِ مِنْ أَحَدٍ أَنْ يَنْهَ
 و نیاید از کار او باز آیند تیرا

وَنَاهَ بِرَأْسِهِ فَاسْتَحَنَّهُ
 و سر نه کرد او را کبر پس خوب شد او را

سَيَخْذُ يَوْمًا وَبِكَيْسِهِ
 زود بگنجد که بخشد روزی و کبر بدی

أَوْ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

تَنَكَّرَ لِي بِهَرِي وَلَمْ يَدِرْ بَنِي
 ای شنیدم را روزگار من و نمی داند

وَقُلْتُ لِي بِنِي الْخَطْبُ كَيْفَ عِنْدَاقٍ
 و در دلم از مرا می نماید کار بزرگ چگونه از خود را

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَذْكُرُ عُمَرُ بْنُ مَطْعُونٍ وَتَحْمِيدُ بْنُ اِسْحَقَ
 گفت یاد می کند

اعز وود وعات الخطوب نهو
 غلب می شوم و ترسهای کارهای بزرگ سان می شود

وَبَنَاتِهِ الْقَصْرُ كَيْفَ يَكُونُ
 و شب گذارم فرا می نماید او را قصر چگونه باشد

وَذَلِكَ اَنَّ عَيْنَ عُمَرَ هَذَا اصِيبَ بِلُطَةِ مِنْ قُرَشٍ
 و آن است که چشم عمر رسیده بود بشاخ از قریش

امِنْ تَذَكُّرٍ فَوْمٍ غَيْرِ مَالِعُونَ
 از یاد کردن کردن که در نفی می کرده

اصْحَ كَتَبْتُ بَنِي الْحَرْفِ
 کتبی که اند و می کشی می رانی اند و خاک

اَمِنْ تَذَكُّرِ اقْوَامٍ ذَوِي سَفَهٍ
 از یاد کردن گروهی که خداوندان بخردی
 لَا يَنْتَهُوْنَ عَنِ الْفَحْشَاءِ مَا اَمَرُوْهُ
 باز نمی ایستند از ناسایست ملامت که فرموده می شود
 اَلَا يَرَوْنَ اَقْلَّ لَشَيْءٍ خَيْرٌ لِّهِمْ اَنَّا
 نمی بینند که اندک کرده اند خدا را این را که ما
 اِذْ يَطْلُبُوْنَ وَمَا يُجْتَنَوْنَ مُثَلَّةً
 چون طلب می کنند و نمی ترسند از جسم خاوا
 فَتَوَفَّيْنَاهُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ عَمَلًا
 پس زود جدا می سازیم ایشان را اگر عمل
 اَوْ يَنْتَهُوْنَ عَنِ اَمْرِ الَّذِي وَفَّقُوْا
 یا باز ایستند ایشان از کار آنکه باز ایستند
 وَمَنْعُ الْخَمْرِ مِنْ رَجُلٍ مِثْلِنَا
 و منع خمر از کسی زدن المی را که خواهد که گرون برآید
 وَمِنْ هَٰذَا كَانَ الْمَلِكُ خَالِطًا
 و نیز برای نیز کرده گوید که ملک خالط است بدان
 حَتَّى يَفْزَحَ رِجَالُ الْاَحْلَامِ لَهُمْ
 تا فرار گیرند مردانی که نیست هیچ بر داری ایشان را
 اَيُّوْمُنَا بَكْتَابٍ مُّزَلٍّ عَجِبَ
 یا ایمان آرند بکتاب و فرستاده بشب
 يَا رَبِّيْ يَا مَرْجُلِيْ غَيْرُ ذِي عَوَجٍ
 آورده کار من روشن خداوند کشی

يَغْتَوْنُ بِالظُّلَمِ مَنْ يَدْعُو اِلَى الدِّينِ
 که داعی بپوشاند بستم کسی را که می خواند باین
 وَالْقَدْرِ فِيْهِمْ بَلَّ غَيْرُ مَا مَوْنٍ
 و عدد در میان ایشان را می است نه این که باشند
 غَضَبًا لِّلْعَيْنِ ابْنِ مَطْعُوْنٍ
 خشم ز چشم برای عین بن مطعون
 طَعْنًا دَرَاكًا وَفَرَاغًا غَيْرَ مَاهُوْنَ
 ازین زدن بی پای و زدن شمشیر است
 كَيْلًا يَّكِلُ جَزَاءً غَيْرَ مَغْبُوْنٍ
 بیودن به چوون پاداش دنی جز نماند زده
 فِيْهِ وَيَرْضَوْنَ مَتَابَعًا بِاللَّذْنِ
 در و وراضی شوند از تابش این بغض می کردن
 بِكُلِّ مَطْرَدٍ فِي الْكَفِّ مَسْنُوْنٍ
 بهر روان شود در پنجه نیز کرده
 تَشْفِيْ بِهَا الْكُذَّاءَ مِنْ هَامِ الْمَجَانِسِ
 شفا دهد بهم بدین ریخ را از چکا ذیوانگان
 بَعْدَ الصَّعُوْبَةِ بِالْاَسْحَاجِ وَاللِّبْرِ
 پس از کسب بیسان کردن و زنی کردن
 عَلٰى نَبِيِّ كُوبِيٍّ اَوْكَدِي الثُّوْبِ
 بر پیغمبری که خون موسی است یا چون یونس
 كَمَا نَزَلَتْ فِيْ اَيَّامِ يَاسِيْنَ
 چنانکه فرود آمد ایام یاسین

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَلَا كَرَامَ

مَا لَا يَكُوْنُ فَلَا يَكُوْنُ بِحِلَّةٍ
 آنچه نباشد پس نباشد بپاره
 يَكُوْنُ مَا هُوَ كَابِيٌّ فِي وَقْتِهِ
 زود باشد آنچه شوند است در وقت خود
 يَسْعَى الْقَوِيُّ فَلَا يَبْنَىٰ لِبَعْدِهِ
 بشاید مرد توانا پس نیاید بشافتن خود

اَبْدًا وَمَا هُوَ كَابِيٌّ يَكُوْنُ
 هرگز و آنچه او شوند بهشد زود باشد بهشد
 وَيَخُوْا لِحَالِهِ مَتَعَبٌ مَّحْرُوْمٌ
 و برادر نادان در هیچ افکند بهند اندوه کن
 حِطًّا وَيَحْطِيْ عَاجِزٌ وَمُهَيَّبٌ
 بهره و بهره مند شود است و زبون

وَاَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

لَا يَأْتِي مَبْنًى هَ الْكِنْدَارُ أَخَا
 باید که این نشود و باره زمان برادر از برادر
 كُلُّ الرِّجَالِ وَإِنْ تَعَفَّفَ جِهْدُهُ
 هر یک از مردان و اگر چه پاداشی کند بکوشش خود
 وَالْقِرَاءَةُ مِنْ وَثْقَتِ بَعْدِهِ
 و کور و فالنده ترین است را عبادت کن بر عهد خود

مَا فِي الرِّجَالِ عَلَى التَّوْبَةِ آمِينَ
 نیست در میان مردان بر توبان هیچ استواری
 لَا يَدَانِ يَنْظُرُ بِمَحْوَرٍ
 ناچار باشد که بنگرستی زود خاست کند
 مَا لِلنِّسَاءِ سِوَى الْقُدُوْرِ حَصُوْنٍ
 نیست در زنان جز کور و پناه گاهها

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَجَهْلُهُ عَلَى قَارِيَةِ الْمَاءِ

يَا اَكْرَمَ الْخَلْقِ عَلٰى اللهِ
 ای گرامی ترین افریدگان بر خدای
 مُحَمَّدًا الْمُخْتَارَ مَهْمَلًا اَنْفِ
 محمد برگزیده به گاه که آورد
 فَانْزَبْ لَهُ جَدًّا لَا غَيْرَ
 پس بجان مرد را شیره نه جز او را

وَالْمُصْطَفٰى بِالشَّرَفِ الْبَاقِي
 و برگزیده به بزرگی شرف نشسته
 مِنْ مَّحَبَّتٍ مُّتَقَطَعٍ نَاقِي
 از نوا آورد بر شکاف گشته باز رانده
 فَلَيْسَ بِالْغَرِّ وَلَا الدَّوْحِي
 پس نیست بکار از موده و نه بازی کننده

نَرَى عِمَادَ الْكَفَرِ مِنْ مَيْتِهِ
یعنی تو ستون کفر را از ستم او
هَلْ الْعَدَى الْأَذْيَابُ غَوَتْ
بیچ مستند دشمنان مگر کز کان اواز گشته
سَهْمٌ لِّجَمْعٍ عَلَى عَقِبَةٍ
زود باشد که نیست زوده کرده شود بر پشت

مُنْكَسًا بِأَظْلَمِ وَاهِي
نیگون سا باطل او سست
مَعَ كُلِّ نَاسٍ نَفْسُهُ شَاهِي
با هر آدمی که نفس او ره گشته
بِحَيْدٍ وَكَتْمٍ
بجود و پاری دادن مرخصی را

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

كُنْ لَكُمْ كَانِ بِالْعَزَاءِ مُنْطَعًا
باش من را خوشیها را بجه برنده
فَلَمَّا اسْتَرَا الْغَنَى قَنَافَتِ
پس بسا باشد بوشیده دارد خواند پس رغبت نماید
وَلَمَّا اخْتَرَنَ الْكُفْرَ كَنَانَةً
و به این بسا که نگاه دارد نیک در زبان خود را
وَلَمَّا ابْتَسَمَ الْوَقُودُ مِنْ دِي
و هر آینه بسا که لبش کند در آستند از رخ

فَلَقَلَّ نَوْمَ لَا تَرَى مَا تَكْرَهُ
پس اندک باشد روزی که نه بینی آنچه نخواهی
فِيهِ الْعُيُونُ وَإِنَّهُ لَمُتَوَنٍ
در چشمها و بدستی که دروغ اراسته باشد
حَدَّ الْجَوَابِ وَإِنَّهُ لَمُتَوَنٍ
از ترس جواب گفتن و بدستی که او بیک سخن
وَقَوَادِلُ مِنْ حَرِّ يَتَافَوْنَ
و حال کند دل او از تبش او ناله کنند

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اصْبِرْ مِنَ الْكَلَمِ الْمُحْطَاةِ
گری شوم از سخنانی که گمراخته
وَإِنِّي لَا تَرَكُ جُلَّ الْمَقَالِ
و بدستی که من به این بیدارم بنشیند گفتار را

وَاحْذَرِ وَالْحَلَمِ فِي سَبِي
و در باری می گم و در باری می گم
لَا أَنْ لَا أَجَابَ بَمَا أَكُنْ
تا جواب داد شوم بد آنچه خواهم از

إِذَا مَا اجْتَرَبْتَ سَفَاةَ الْكُتُبِ
اگر بگنجی خودی بخرد
فَلَوْ تَغَيَّرَ بِرِوَاءِ الْكُتُبِ
و زلفت شود بنظر مردان
فَكَمْ مِنْ فَنَى يَحْبُ النَّاهِي
پس بسا از جوانی که بچوب اندک کار
بِنَامٍ إِذَا حَضَرَ الْمَكْرُمَاتُ
بخشد چون حاضر شود بزرگها

عَلَى قَائِي أَنَا الْأَسْفَه
بر خود پس بدستی که من نم به خود تر
وَإِنْ نَحَرُوا لَنَا وَمَوْهُو
و اگر بپاریند ایشان مرا بپادروغ ارا گشته
لَهُ الْكُنْ وَلَهُ الْوَحْدُ
مردار از بانه باشد و مردار رو به باشد
وَعِنْدَ الذَّنَاءِ يَسْتَبِي
و نزدیک ناکسی بیدار گشت

لَوْ كَانَ بَعْضُ أَهْلِ الْكُوفَةِ اشْتَرَى دَارًا
رویت کردند که شخصی از اهل کوفه بخردید برای و بداد
عَلَى رَقَا يَكْتَبُ لَهُ بِذَلِكَ كِتَابًا
تا بنویسد مردار بدان کتابی پس بنویشت پس از بسام بنشین این
هَذَا مَا اشْتَرَى مَيْتَ مَنْ مَيْتَ دَارًا فِي بَلَدِ الْمَذْنِبِينَ
بنشین این است که بخرد مردار از مردی برای در شهر بجاه کاران
وَكَيْفَ الْعَنَاءُ فِلَسِ اتَّخَذَ الْأَوَّلُ مِنْهَا يَنْتَهِي إِلَى الْمَوْتِ
و کوی غافلان حد اول از آن منتفی می شود بام

وَأَتَانِي إِلَى الْقَبْرِ وَأَتَانِي إِلَى الْحَبَابِ
و دوم به کور و سیم با شمار علمها و چهارم
إِلَى الْجَنَّةِ وَأَتَانِي إِلَى الْكُتُبِ
و بهشت یا با دوزخ پس بنویشت

أَنَّ الْكَلَامَ مَرْمُهَا نَزَلَ مَا فَمَ يَلِي
که سلامت ماندن از کلام گشتن آن چنین
النَّاسُ يَكُنْ عَلَى الدُّنْيَا وَقَدْ عَدَّ
نفس می گریه بر دنیا و بدستی که می داند

لَا دَرَا لِمَرِّ بَعْدَ الْمَوْتِ يَسْكُنُهَا
 نیست سرای مرد را پس از مرگ که ساکن شود در
 فَإِنْ بَنَاهَا بِخَيْرِ خَابَ مَسْكُنُهَا
 پس اگر بنا کند از آن یکی خوش بود جای را پس بدو
 إِنْ الْمَلُوكَ الَّتِي كَانَتْ مُسْلِمَةً
 گنج اند با دشمنان آن بدو بد
 أَمْوَالًا لِدَوَى الْمَرِ بِنَجْمِهَا
 مالهای ما برای خداوندان میراث جمع می گنج از
 كَرَمٍ مِمَّنْ مَدَّ يَدَيْهِ فِي الْأَفَاقِ قَدْ نَسِيَ
 بس از شهنشای در گنجی رجهای جهان بدست گنج را

إِلَّا الَّتِي كَانَتْ قَبْلَ الْمَوْتِ بَانِيهَا
 مگر آن سرای که بود پیش از مرگ بنا کننده آن
 فَإِنْ بَنَاهَا بِشَرِّ خَابَ ثَوْبُهَا
 و اگر بنا کند از آن بدی بی بهره باشد مقیم شونده در
 حَتَّى يَفْجَأَهَا بِكَارِ الْمَوْتِ يَأْتِيهَا
 تا کلب دادایش از بگاسه مرگ آید دهنده این
 وَدَرُّونَا لِحَرْبٍ كَذْهَرِ نِسْنِهَا
 و سرایان ما برای خدایی رو در کار بنای نهم از
 أَمْتٍ خَرَابًا وَدَانَ الْمَوْتِ أَهْلَهَا
 گشت ویران و جدا دادر کل منزلش را

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْغِنَى فِي النَّفْسِ وَالْفَقْرُ فِيهَا
 توانی در نفس است و در نفسی دروشت
 عَدِلَ النَّفْسُ بِالْقَنَوعِ وَلَا
 بهاد نفس را بجز سندی و اگر نه
 لَيْسَ فِيهَا بَعْضٌ وَلَا فِي الذِّبْيِ
 نیست در آن بکذشت و در آن بجه
 إِنَّمَا أَنْتَ طَوَّلَ عَمَلُ مَا عَمِلْتَ
 بدستی که تو در داری زندگانی تو در داری بنوی

إِنْ تَحَرَّيْتَ فَقَلًا يَجْنِبُهَا
 اگر قناعت کنی پس از بدی که بدی پس از بدی او را
 طَلَبَتْ مِنْكَ فَوْقَ مَا كَفَيْتَهَا
 جوید از تو بالاتر از آنک که بدی پس از بدی او را
 لَمْ يَأْتِ مِنْ لَذَّةٍ لَمْ يَسْخَرْهَا
 نیامد هیچ خوشی از شیرینی شمرده از آن
 بِالسَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا
 در آن دم که تو در آن

وَإِذَا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

النَّفْسُ تَجْعَلُ أَنْ تَكُونَ فِتْنَةً
 نفس آدمی کند که باشد درویش
 وَغِنَى النَّفْسِ فِي الْكَفَافَةِ وَأَنْ
 و توانی نفس را به اند در آنست که بسند و اگر نه

وَالْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى بِطَعْنِهَا
 و حال آدمی در ویشی بدتر است از توانی که نامو می کند
 فَجَمِيعُ مَا فِي الْأَرْضِ كَيْفَهَا
 پس همه آنچه در زمین باشد بسند او را

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلِلْكَرَامِ

إِذَا أَلْمَأَزَّكَ كَفَّ الرِّجَالُ
 چون تشنه گردانند ترا بنجا مردان
 أَبَا النَّبِذِ ذِي شَرَفٍ
 سر با زارنده دم بختش خداوند توانگر را
 فَإِنْ أَرَاكَ مَاءَ الْحَيَوٰةِ
 بدستی که ریختن آب زندگانی

كَفَنَكَ الْقَنَاعَةُ تَعَاوِدِيًا
 پس بسند زماناقت بسیری و سیر بس
 تَبَيَّنَ لِمَا فِي بَدَنِهِ أَبَتَا
 نمودنی او را بر بدن او دست اوست منع کننده
 دُونَ أَرَاكَ مَاءَ الْحَيَاةِ
 فروتر باشد از ریختن آب رو

وَإِذَا عَلِيَ السَّلَامُ مَا خَالَفَ الضِّيَاءَ الظَّلَامُ

إِذَا مَا بَيَّنَّتْ أَنْ تَحْيِي
 چون خواهی که زندگانی
 فَلَا تَحْذَرُ وَلَا تَجْهَلُ
 بدی و بدی

حَيَوٰةٍ خَلَقَ الْحَيَاةَ
 زیستن شیرین زیستن
 وَلَا تَحْزَنُ عَلَى الْكَثْبِ
 و درین بیاس بر دنیا

وَلَهُ عِدَّةٌ فِي وَصِيَّتِهِ الْمَشَارِ إِلَيْهَا
 مراد ملائکه علیها السلام

وَيَحْزَنُ مِنَ نَفْسِهِ خَوْفَ لَهْ
 و بسنگاه می کند نفس خود را از ترس گناه

بَكُونُ عَلَيْكَ حِجَّةٌ هِيَ مَا مِيلُ
 که باشد برو جحی آن مادام که آن باشد

فَقُلْصِرُّدِيهِ وَأَفْضَى بِنَبِيهِ

پس گویا که این دو جامه خود را بپوش و در این راه

وَجَانِبِ سَبَابِ الْكُفَّاهَةِ وَالْحَنَاءِ

و دوری کن از سبیل کفر و از جانب کینه

وَصَانٍ عَنِ الْفُحْشَاءِ صَلَاحًا كَبِيرَةً

و نگه دار از فحش و از نشانی نفس بزرگوار

تَرَبُّعًا إِذَا مَا طَاسَرْدُ وَالْجَهْدِ وَالْقِي

تربیع تو او را چون بسک ساری کند و از نادانی و گوی

لَهُ حِلْمٌ كَهْلٍ فِي صَرَامَةٍ حَادِرٍ

او را بکنند بر باران و موی در برای و بسیار

بَرِّقُ صَفَاءِ الْمَاءِ مِنْهُ بَوَجْهِ

إِلَى الْبَرِّ وَكَتَبُوا قَالُوا مَا بِنَا

بیکوئی و بر بیز کار پس نباید از روی را

عَنَّا فَأَوْتَرَبَهَا فَأَصَحَّ مَا لِيَا

بپارایی و پاک گردانیدن پس گردد پر

أَبْتَهَمَةً إِلَّا الْعَلَى وَالْمَطَالِيَا

مع کند قصد او که بلندی و بزرگواری

جِلْمًا وَفُورًا صَابِغٍ الْفَنَرُهَا

بر بار و استه کند دارنده نفس خود را راه نماید

وَفِي الْعَيْنِ إِنْ أَبْرَتْ أَبْرَتْ مَا بِنَا

و در چشم تو اگر بیند بینی او را سهو کند

فَأَصَحَّ مِنْهُ فِي الْوَجْهِ صَافِيَا

پس شد بکنند از آب در روی روشن

وَقَالَ عَلَيْهِ الْحَيَّةُ وَالْكَرَامِ

لَا تَعْتَبَنَّ عَلَى الْعِبَادِ فَإِنَّمَا

ختم یک بر بندگان خدا پس بدرستی که

سَوَّى الْقَضَاءُ لِرِزْقِهِ فَكَانَهُ

يَا ذِيكَ رِزْقَكَ حِينَ يُؤَدُّ فِيهِ

آید تو روزی توان شکام که دستوری میدد

يَا ذِيكَ خَيْرَ الْوَقْتِ وَأَتَانِهِ

آید تو بهترین وقت یا تو ای بدان

فَقَالَتْ بَعُولَاكَ الْكُفْرُ فَإِنَّهُ

پس استوار شو بخداوند خود که نیکو کار است و بد رستی

وَأَصَحَّ غِنَاكَ وَلَكِنْ لِفَقْرِكَ صَانَا

و فتح گردان تو اگر خود را و باشی مرد و بی خود را

فَالْحَرْجُ يَجْلُجِيهِ إِعْدَامُهُ

پس از آمد و ترار کردنش او را نماند

إِنَّ الْمَكَارِمَ أَخَذَ وَمَطَقَتْ

بدرستی که بزرگها خویشا است پاک گردانیده

وَالْعِلْمُ نَالِنَهَا وَالْحِلْمُ رَابِعُهَا

و دانش رسیدن آن و بردباری چهارم آن

وَالنَّفْسُ تَعْلَمُ أَنَّ لَا أَصَادِقَهَا

و نفس من می اندک مرده و دوستی نکنم با او

لِلْعَبْدِ رَأْفٍ مِنْ أَبِي بَكْرٍ

مهربان خود را بر این راست از پدر بران خود

يُضِي خَشَاكَ وَأَنْتَ لَا تَبْدِيهِ

تراز کند رودگان ترا و تو فاش کنی از او

فَكَانَهُ مِنْ نَفْسِهِ يَخْبِيهِ

و گویا که او از جان خود پنهانی می کند از او

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

پس دین اول او باشد و عقل دوم آن

وَالْجُودُ خَامِسُهَا وَالْفَضْلُ سَادِسُهَا

و بخشش پنجم آن و بیکوئی کردن ششم آن

وَكُنْتُ أَرَادُ الْأَحْيَاءَ أَعْيُنَهَا

و میستم من که راه راست یابم مگر آن شکام که نام فانی

فَلَمْ يَلْمِ أَحَدًا فَخَرَّ الْمُهَاجِرُونَ بِنَانَا يَهْمُ فِي الْإِسْلَامِ

ان شکام که می کردند هجرت کنندگان بگردانای ایشان

بِحَضْرَتِ رَسُولٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْدَدَ بَعْضُهُمْ

در حضور پیغمبر خدا آورده است بعضی ازین

أَلَا بَيِّنَاتٍ لِمَا رَأَوْا الْفَتْحَ فِي نَفْسِهِ مَشْنُونًا إِلَيْهِ

آیات پیشوا در تقصیر خود نسبت کرده شده با او

أَنَا لِلْفَتْحِ إِلَيْهَا وَنَفْسِي إِلَيْهَا

منم برای فتح نزدیک شوم بدان و نفس خود بر منم از آن

نِعْمَةٌ مِنَ الْعَرْشِ بِمَا فَرَّخَتْهَا

نیکوئی از افریننده عرش بد آن خاص گردانده خدا

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

پس دین اول او باشد و عقل دوم آن

لَنْ تَرَكَا فِي حَوْمَةِ الْمَجْنَانِ
نهی نمود انبوی کارزار

وَلَا تَبْقَ لَكُمْ مِنْكُمْ طِفْلٌ وَوَحِيدٌ
و نه است پس نمی گرفته در اسلام که در و نه باشد

نَفِي بِالْعِلْمِ زُقَافِهِ مَرَّتَ فَعَبَا
و نه در دهن کرد مرید الشرفه کردی پس نه دانا

نَمَّ فَرَّيْ بِرَسُولِ اللَّهِ إِذْ رَوَّجَتْهَا
پس نه از من رسول خداست جو جفت کرد اندر ما

وَبَا حُدَّوْجَيْنِ ثُمَّ صَوَّلَتْ تِلْمِيهَا
و باحد و جین پس جمله ای که از پی آن در اندازا

وَإِذَا أَضْرَحْتُ أَحْمَدَ قَدَمَيْهَا
و چون برافروخته شود و جکت محمد و پیشی از او

لِي فَهِيَ سَابِيهَا
ما دران مانهی

وَلَا تَقْرَبْهُ إِنْ قَامَ شَرِّتَ نَتْمِيهَا
و نه است باینجه نزدیکی اگر برخیزد بر کسی از من

وَلَا تَحْزَنْ عَلَى النَّاسِ بِنَاهِمٍ وَبَنِيهَا
و نه است نارس بر مردمان بقاطعه و بیس آن او

لِي مَقَامَاتٍ يَبْدُرُ حِجَارُ النَّاسِ إِدْمَانِ
و نه مقامهاست بروز بدران روز که گشته شدن

وَأَنَا الْكَامِلُ لِلزَّايَةِ حَتَّى احْتَوَيْهَا
و منم بر در اندام هر عیار انجی که فرایم می و زم آنرا

وَإِذَا نَادَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ خَوْفِي قَتَلَهَا
و چون او را دهم در رسول خدای بجان من کویم

هَيْهَ اللَّهُ فَمَنْ مِثْلِي فِي النَّاسِ شَيْبَهَا
این بخش خدات گشت باین در میان او همان زمانندش

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ كَمَا وَصَفْتَ وَفَوْقَ مَا نَصَفَ أَعْدَاؤُكَ
پس گفت رسول خدا تو چنان که صفت کردی و بالای آنکه صفت کنند ترا دشمنان تو

الْمُتَأَفِقُونَ وَأَوْجِبَاؤُكَ الْمُؤْمِنُونَ وَإِلَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَام
که متافقتند و دوستان تو که مومنانند

أَنَا مَكْتُوبٌ حَتَّى نَابَتِ الْقَلْبُ جَرِيًا أَبْطَلَ الْإِبْطَالَ قَمًّا ثُمَّ لَا أَفْنَعُ شَيْئًا
منم لزان هنگام که بودم که کفک کشوار دل دلیله باطل کرد انم دلیله از بقدر پس نه از هیچ چیز

يَا بَيْعَ الزَّبِيغِ وَكُلِّي ذَا الْحَرَمِ نَبَاؤُهُ عَلَيْهِ السَّلَام
ای دودان بیایان دهم عذر از رویه و بخوریدان گوشت را قدام

يَا وَيْلَهُ الْمُبْتَغَى عِلَّتَا
ای آنک جوینده غمرا

فَدَكْتُ عَنْ لِقَائِكَ غَنِيًا
نه گشتی که بودم از دیدارتو بی نیاز

أَوْ قَالَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ
و نه گوید الله چهره

لَا طَرَفًا لَنَا عِيْدُكَ فَرَاغِي
نه آنکه در آمد خبر دهنده هر یک شب پس نه ساینده ما

فَقُلْتُ لَهُ لِمَ لَيْتَ الَّذِي بَانِي
پس گفتم ماورا آن هنگام که دانستم آنچه او زد من

فَحَقَّقْتُ مَا أَشَقَّتْ مِنْهُ وَلَمْ يَبْلُ
پس تحقیق کرد آنچه زسیدم از او و بیان داشت

فَوَاللَّهِ مَا أَشَاكَ أَحَدٌ مِمَّا مَتَّ
پس بخدا قسم ای او منم ترا ای احمد مادام که برد

وَكُنْتُ مَيَّاهُطٌ مِنَ الْأَرْضِ تَلْعَةً
و منم من هرگاه فرو می اییم از زمین به گشته

جَوَادٌ نَشِيْطٌ لِحَيْلِ عَنْهُ كَأَنَّمَا
اوصاف او در بودی شند سواران از او کویا که

مِنْ الْأَسَدِ قَدْ أَحْيَى الْعُرْسَ مَحَامِيَةً
از شیران بد رستی نگاه می داشت بیسته را بگوشه

شَدِيدٌ جَرِيٌّ الصِّدْقُ نَدْمُ صَدَقَةٍ
گشت دلاور دل بلند سخت رسیدن

إِنِّي أَرَاكَ جَاهِلًا غَنِيًا
بد رستی که من می بینم ترا نادان و گول

هَلُمَّ فَادُنْ هَهُنَا الْبَيْتَ
بشتاب نزد یک بنوازی علم را

بِرَّيْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ
پس نه از رسول خدا را برود و در رسا خدا برود و اولاد او

وَارْفِي لَنَا اسْتِغْلَامَنَا دِيَا
و بی جواب کرد اینده ما آن هنگام که او از برد او

أَعْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَجْحَتِ نَاعِيَا
الغیر رسول خدا را گشتی خبر که دهنده

وَكَانَ خَلِيْلِي عَزِيْزِي وَجَلِيَا
و حال آنکه در پیغمبر دوست من و عزیز من و خونی من

بِالْعَبَسِ يَوْمًا مَا وَجَّهْتِ
ما آنکه آن سفید روزی از روزها و بگذاشت از رودخانه

أَرَى أَنْزَاقِيْ حَرْبًا وَعَافِيَا
می بینم نشانی پیش از خود نو و گنه

بَيْنَ بَيْنٍ بَرِّ لَيْثًا عَلَيْهِمْ ضَارِيَا
می دیدم او را ایتری بریشان حویص

تَعَادِي بَيْعَ الْأَرْضِ مِنْهُ تَعَادِيَا
دور می شدند و دودام زمین از دور و دشمنی

هَوَالِكُ مَعْدِيَا عَلَيْهِ عَادِيَا
او شیر بود حمله کرده برو و حمله کنند

<p>لَيْسَ بِكَ رَسُولٌ لَّهِ صَفِّ مَقْدَمُ إِذَا بایکدیگر بگوید بر رسول خدای صفت پیشین چون</p>	<p>كَانَ ضَرْبُ الْهَامِ نَفَقَاتِنَا لِيَا باشد زدن چکا شکستن</p>
<p>وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وگفت امیر المؤمنین علی علیه السلام</p>	<p>وَلَوْ أَنَا إِذَا مِتْنَا تَرَكْنَا و اگر آنست ما چون بمیریم دست بدارند ما را</p>
<p>وَكُنَّا إِذَا مِتْنَا بَعْدْنَا و لیکن ما چون بمیریم زنده کرده شویم</p>	<p>لَكَانَ الْمَوْتُ رَحْمَةً كُلِّ حَيٍّ هر اینست بودی هر که سایش هر زنده</p>
<p>فَنُتَالُ بَعْدَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ و سال کنند ما را پس از آن از همه چیزی</p>	<p>هَذَا مَا أَكْرَبَ إِلَيْهِ كَرِيحُ وَادِي إِلَيْهِ حَمْدِي اینست آنچه بغایت رسید بدان ریخ بر دهن من و رسانید بدان کوشش من</p>
<p>مِنَ التَّقَاطُطِ هَذِهِ الْكَدَرِ از بر جیدن این درهای</p>	<p>الْفَرْقِ وَارْتِبَاطِ أَوَابِدِهِا یگانگی و بهم بستن رنده های آن</p>
<p>أَكْثَرُ بَدَنٍ وَجَمْعُهَا مِنْ مَخْطَانِ که آمده جمع کردم از از جاهای کان بود</p>	<p>مُسَاعَدَةٍ وَتَسْرِيهِا دور نشونده از یکدیگر و بهم بستن از آن</p>
<p>مِنْ أَمَاكِنٍ مُتَعَادِيَةٍ از مکانهای دور از یکدیگر</p>	<p>وَقَدْ خَرَجَتْهَا لَكَ وَسَقَتْهَا لَكَ و بدرستی که اراسته گردانیدم از از برای تو و اراست</p>
<p>الْبِكَ فَعَلَيْكَ بِالْخَيْرِ عَنْ ذِرَاعِ الْجَدِّ وَالْخَيْرِ عَنْ سَاقِ الْجَدِّ بوی تویش بر رویا و بویسین باز زدن از ساعد کوشش و دامن بر زدن ارساق کوشش</p>	<p>لِحِفْظِهِ وَضَطِّهِ وَرِعَايَةِ الْفَاطِمَةِ وَمَعَانِيهِ وَالتَّقَلُّفِ برای نگه داشت و یاد گرفتن او و نگاه داشتن لفظهای او و معانی او و درود گرفتن</p>
<p>فِي سِتَابٍ دَقَائِقِهِ وَمَبَانِيهِ وَلَا تَذْهَلْنَ عَنْ قَوْلِي فِيهِ در سکانهای دقیقه های او و مبانی آن و غافل مشو از گفتار من در حق آن</p>	

بِمَنْتَ وَطَابَتْ بِأَلْسِنَتَا وَزَادَتْ خَيْرُ
 تمام و خوش بود کاشکی زیاده می بود بهترین

اَلْكَوَاوِينَ بِخَوِيهِ وَتَحَنُّنُهُ دِيَوَانُ
 دیوانها که جمع کنی از او یاد گیری از آن دیوان

شِعْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ فِيهِ الْمَثَلُ
 شوا میر مومنان علی علیه در بزرگیها

وَفِيهِ الْفَضْلُ مُجْتَمِعًا
 و در و فضیلت جمع شده

كَفَضْلِ صَاحِبِهِ
 همچو فضل خداوند او

فِي الْعَالَمِينَ
 در میان عالمیان

بَلَدٌ مَبْنِيٌّ
 بنیاد نهاده

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَأَنَا أَنَا لَا نَزِي الْمُحِبَّة

ویدرستی نام و ایم که برینم جگر را نشانی

وَهَذَا سَوَّلَ اللَّهُ كَالْبَدِيَّتَا

واین سیم خبر خداست چون ماه تمام در میان

فَمَا قَلَّ فِينَا بَعْدَهَا مِنْ بَقَالَةٍ

پس آنچه گفته شد در حق ما پس مصیبت از محال

وَلَا يَتَنَبَّيْ عِنْدَ الرَّمَاكِ الْمَذَامِيرُ

و باز نکرادیم نزد یک نیز نام نرم

بِهِ كَشَفَ اللَّهُ الْعَدِيَّ بِالشَّاكِرِ

باو بر گرفت خدا دشمن را از توبه شاکر

فَمَا غَادَدْتُ مَنَاجِدًا لِلْوَيْسِ

پس نگذاشت از ما هیچ نومی از برای پوشش

قِيلَ بَنِي حَمْنًا مِنْ مَدْرِ قَبِيلٍ فَجَنَّبْنَا نَمِرًا

بنی حمن از قبیله مدری نام کرد اندر

بَنِيَتْ بَعْدَنَا فَعِجْجًا

بنیاد کرد پس از ما فعیج

وَلَمْ يَرْضَ اللَّهُ عَسَا فَا لِيَصَادَ

و نرغزید خدا عسای را تا صید

أَلَا نَرَى فِي كِتَابِكَ مَكْتَبًا

آیا نمی بینیم در کتاب تو مکتبی

خَصًّا حَصِيًّا وَأَمِينًا كِتَابًا

حصاری محکم و استواری آری کتاب

أَنَّا النَّاسُ أَعْرَفُ مِنْ نَفْسِهِ

تمام ترین مردمان شناسنده این ایشان

فَدَانِ عَلَى الْكَلَامِ مِنْ بَدَا

پس نزدیکی بر سلامت بکس نزدیکی

وَلَا تَسْتَفْزِعُ عَاقِبَةَ لَيْلِي

و نکران مشرق درستی را از برای چیزی

وَحَلَّ الْفَجْرُ مَا سَتَفَتَ عَنْهُ

و در آن وقت و جوی کردن خدا را که پنهان کرد از آن

وَأَقْعَمَهُمْ لِهَوْنِهِ وَخَرَجَهُ

و شکسته ترین ایشان را به سبب خردی او و خروج

وَلَمْ تَرْضَ صِحَّةَ فَا فُضِّصَهُ

و نرغزید صحت او را و او را فضا کرد

وَلَا تَرْضَخَنَّ أَذَى لِرَحِيصِهِ

و از زان مشرک رنج را برای او زان او

فَكَمْ مَخْلَبَ عَطَا بِفَخْصِهِ

پس چقدر کسب کرد عطا کرد و به فقر او

لَا يَحْتَنُ الْعَاصِي ابْنَ الْعَاصِ

نراینه با پدر او کسب بر نافرمان برادر پسر عاصی

مُسْتَقْبِلِينَ خَلْقَ الْكَلَامِ

در یکدیگر آفرینندگان صفای زوره با را

أَسَادَ مَحَلَّ جَيْسٍ لَا مَنَاصِ

شیران رود کار سخنی که می گوییم که هیچ مانع

مِنْ مَعْرِفَةِ غَالِ مَصَاصِ

از گردنی از قبیله در غلب خلاصی آن

وَجَانِبَ الْجَلَمِ مَعَ الْقِلَاصِ

و جنبت کنندگان اسبان و استخوان

وَلَقَدْ زَاهَا تَنْقُصُ الْكَوَاصِ

و بختیقت بدید از او کسب کنند موهای پشیمان

سَعَيْنَ الْفَاعِلِ قَدِي الْكَوَاصِ

با سفتی از مزار مرد و بد کنندگان موهای

فَدَجَّتْ لِحْجَمِ الْكَلَامِ

در رستی که جنبت کرده باشت اسبان با را

حَقَّ قِيْلُ بِلَا بِلَا الْكَلَامِ

ترسانند از آنچه می گویند زوره با

مَا أَنَا بِالْعَاصِ وَبَنِي الْعَاصِ

نیستم من نافرمان برادر و نیست سخنی من

أَهْوَنُ بِقَوْمٍ فِي الْوَعَا كَامِ

و آسان تر از قوم در وعده کار

لَقَالَ كُلُّهَا رِبْ خَلَاصِ

نراینه گوید هر که بریزند خلاص من

وَلَمْ يَرْضَ اللَّهُ عَسَا فَا لِيَصَادَ

لَنَا مَا نَدْعُونَ بِغَيْرِ حَقِّ

ما را است آنچه دعوی می کنید شما بی حق

عَرَفْتُمْ حَقَّنَا فَحَدِّثُونَا

شناختید شما حق ما را پس بگوید شما از ما

خَابَ اللَّهُ شَاهِدُنَا عَلَيْكُمْ

خواب خدا گواهی ما است بر شما

إِذَا مِيزَ الصَّحَابُ مِنَ الْمَرَضِ

چون جدا کنند از بیماری از بیماری

كَمَا عَرَفْنَا الْكَوَادِمَ مِنَ السَّيْرِ

چنانکه شناختیم کسب را از راه

وَقَاضِيَا إِلَهِ فَعْرِقَاضِ

و علم کنند ما را خدا را که می شکند

وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ